

Az Országos Széchényi Könyvtár 2020. évi beszámolója

1014 Budapest, Szent György tér 4-5-6.

Rózsa Dávid főigazgató

2021. február 26.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	5
I. Szervezeti kérdések	6
1. Dolgozói létszám.....	6
2. Közösségi szolgálat.....	7
3. Kulturális közfoglalkoztatottak	8
4. Képzésben résztvevő dolgozók.....	8
5. Szervezeti kultúra	9
6. Esélyegyenlőség biztosítása	11
7. Környezeti fenntarthatóság.....	11
8. Jogi és igazgatási ügyek.....	11
II. Szakmai működés, szolgáltatások	12
1. Nyitvatartás.....	12
2. Látogatói adatok.....	14
3. Dokumentumforgalom.....	15
3.1 Dokumentumforgalom	15
3.2 Dokumentumforgalom olvasótermenként	16
3.3 Szabadpolcos állomány	17
4. Olvasói számítógépek.....	18
5. Tájékoztatás	19
6. Reprográfiai szolgáltatások.....	21
7. Online szolgáltatások.....	21
7.1 Honlap, tematikus és közösségi szolgáltatások	24
7.2 Elektronikus dokumentumküldés.....	30
8. Szolgáltatások fogyatékkal élők számára	30
9. Könyvtári programok.....	32
9.1 Használóképzések	32
9.2 Rendezvények.....	32
9.3 Kiemelt rendezvények bemutatása, szakmai konferenciák.....	33
10. Partnerség.....	38
10.1 Hazai szervezetekkel	38
10.2 Nemzetközi együttműködések	39
11. Pályázatok bemutatása, aktuális helyzete, fenntartási kérdések	43
11.1. Hazai pályázatok bemutatása.....	44
11.2. Európai uniós pályázatok bemutatása.....	44

11.3 Fenntartási időszakban lévő pályázatok.....	45
12. Tudományos kutatás.....	47
12.1 Tudományos kutatás, kutatásszervezés az OSZK-ban 2020 folyamán	48
12.2 Klebelsberg Kuno-ösztöndíj.....	49
12.3 Egyéb intézményi együttműködések	50
12.4 MTMT.....	51
12.5 A 2020-ra benyújtott, intézményileg elfogadott főbb kutatási projektek eredményei.....	51
12.6 Könyvkiadási tevékenység: kiadványok, alhonlap, díjak, MKKE-tagság	56
12.7 OSZK könyvkiadás 2020 – Megjelent kiadványok	57
12.8 Könyvbemutatók.....	58
13. Kommunikációs és marketing tevékenység.....	58
13.1 Csoportvezetések.....	59
13.2 Múzeumpedagógia.....	59
14. Minőségmenedzsment.....	60
14.1 Minőségmenedzsment eszközei.....	60
14.2 <i>Használói elégedettség mérések</i>	60
III. Gyűjteményszervezés	61
1. Gyűjteményfejlesztés	61
1.1 Az állománygyarapítással kapcsolatos feladatok bemutatása	61
1.2 Gyűjteményfeltárás.....	64
1.3 Kurrens Magyar Nemzeti Bibliográfia	67
1.4 Nemzetközi csere.....	68
1.5 ISBN/ISMN/ISSN szolgáltatás	68
2. Állományvédelem, restaurálás	70
3. Raktározás	73
4. Digitalizálás	75
5. Webarchiválás.....	78
6. Különgyűjtemények rövid beszámolója.....	83
Kézirattár	83
Régi Nyomtatványok Tára.....	84
Térképtár	87
Zeneműtár.....	87
Színháztörténeti Tár	88
Történeti Interjúk Tára.....	89
Plakát- és Kisnyomtatványtár	89
Fényképtár.....	90

IV.	Könyvtári Intézet beszámolója	90
1.	Szervezeti kérdések	92
2.	Kutatási és Elemző Osztály	92
3.	Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály	94
4.	Könyvtári Szabványosítási Iroda	96
5.	Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztály	97
6.	Könyvtártudományi Szakkönyvtár	106
V.	Ciszterci Múemlékkönyvtár (Zirc) beszámolója	111
1.	Szervezeti kérdések	111
2.	Szolgáltatások	111
3.	Gyűjteménykezelés	113
4.	Gazdálkodás	115
VI.	Gazdálkodás	116
1.	Bevételi és kiadási előirányzatok alakulása	116
2.	Pályázati források 2020-ban	116
2.1	Országos Könyvtári Rendszer projekt	118
2.2	Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia	119
3.	Jelentősebb eszközbeszerzések	120

Vezetői összefoglaló

A 2020 év jelentős változásokat hozott a nemzeti könyvtár életében. Az emberi erőforrások minisztere **Rózsa Dávidot 2020. március 16-i hatállyal** bízta meg a nemzeti könyvtár **főigazgatói** feladatainak ellátásával.¹ A főigazgató első intézkedéseként, gyorsan reagálva az egész világot sújtó **koronavírus-járvány** hazánkba történő **begyűrűzésére, március 17-től bezárta az intézményt, a munkatársakat pedig távmunkára küldte.**

A járványügyi helyzet kapcsán az elmúlt évek informatikai fejlesztéseinek köszönhetően szinte **zökkenőmentes volt a távmunka megvalósítása**, amelynek során az elengedhetetlen háttérmunkák végzése mellett **az online térben való jelenlét kapott nagy hangsúlyt.**

Június 16-án az országban elsőként nyitottuk meg olvasótermeinket, majd a nyári – részleges – újranyitás után **november 11-től ismét teljesen bezárt a könyvtár.** Bár ez alkalommal a munkatársak közül csak a koruk vagy krónikus betegségük miatt veszélyeztetettek dolgoztak távmunkában, a helyzet így is számos kihívást jelentett.

A világjárvány következtében, **mind a teljes, mind a részleges zárás idején újra kellett gondolni a feladatokat**, a nemzeti könyvtár áttervezte éves programját. A rendezvények megtartására a karantén és a járvány második hulláma miatt valós térben nem volt lehetőség, ezért a könyvtár „átköltözött” a virtuális térbe. A munkatársak **több tematikus tartalomszolgáltatást** indítottak útjára 2020-ban. Ezekben az adatbázisokban a kutatók téma, cím, szerző, korszak stb. szerint könnyen kereshetnek dokumentumok, böngészhetnek érdekességek után és megismerhetik a könyvtár gyűjteményének egyes részeit. A megindított adatbázisok anyagát a könyvtár folyamatosan bővíti (pl. Fotótér, Földabrosz, Hangtár).

Ezenkívül a járványhelyzet alatt sorra indítottuk azokat a **sorozatok**at, amelyeket a könyvtár legjobb szakértői írtak **az itt őrzött javakról közérthető nyelven, érdekesen**, és amelyek a nemzeti könyvtár blogján és internetes felületein jelentek meg.

Az új vezetés **az intézmény struktúrájában is változtatásokat** irányzott elő, amelyek a **2020. június 11-én hatályba lépő Szervezeti és Működési Szabályzatban** (a továbbiakban: SZMSZ) realizálódtak. (Ld. I. fejezet 5. Szervezeti kultúra fejlesztése pontja). Lényegében a könyvtárszakmai feladatok (az állománygyarapítás és –feldolgozás, a megőrzés, az olvasótermi és digitális szolgáltatások, valamint a tudományos kutatómunka) köré csoportosítottuk a tevékenységeket, lehatárolva a teendőket és a hozzájuk tartozó felelősséget. Minden olyan feladatot, amelyet korábban ellátott a könyvtár, végezzük továbbra is, sőt újakkal is bővült a portfóliónk (pl. webarchiválás).

Az elbocsátás nélkül zajló racionális alapokon nyugvó átszervezés után, a következő lényeges fordulatot **2020. november 1.** napja hozta, amikor **a munkatársak közalkalmazotti jogviszonya munkaviszonnyá alakult át.** A több mint négyszáz fős kollektívából mindössze húsz fő (4,7 százalék) utasította el a tőlünk kapott munkáltatói ajánlatot, és további hét fő nem írta alá végül új munkaszerződés-tervezetét.

---

¹ A könyvtár felsővezetésében bekövetkező további 2020. évi személyi változásokról bővebben ld. az I. fejezet 1. pontját.

Az átállás kapcsán a **kollégák 80 százalékának átlagosan 15 százalékos béremelést** biztosítottunk, ráadásul a már rendelkezésünkre álló intézményi költségvetésből, külső forrás bevonása nélkül. **Ehhez társult** az állami forrásból érkező **hatszázalékos bértömeg-növekedésből származó emelés**, amely összeget saját forrással egészítettünk ki. Továbbá **valamennyi munkatárs jelentős összegű cafetéria juttatásban** részesült.

A pandémiás helyzetben külön kihívást jelentett, hogy a **Nemzeti Hauszmann Program** keretében korábban megkezdett munkák 2020-ban nagy lendületet vettek és a korábban jelzettnél jóval több irodát kellett a munkálatok miatt lezárni, a kollégákat közös termekben elhelyezni.

Az Országos Széchényi Könyvtár 2020. évi tevékenységével híven bizonyította, hogy a minden szinten nehézségeket okozó pandémiás helyzet ellenére is az élet és a kulturális szolgáltatás nem állhat meg, s így a nemzeti könyvtárban őrzött kulturális örökség eljuttatása a nagyközönséghez határon innen és túl sem szünetelhet.

A munkatársak elhivatottságát és innovációs képességét mutatja, hogy az online térben is képesek voltunk a magas színvonalú tartalomszolgáltatásra. Ezáltal pedig házhoz vittük a nemzet könyvtárát, új utakat nyitottunk a gyűjtemény felé.

Emellett az intézmény a hazai könyvtárak valódi információs központjává nőtte ki magát a 2020 során. A munkatársak folyamatosan monitorozták a nemzetközi szakirodalmat, az ezek alapján készült magyar nyelvű összefoglalókat pedig rögtön megosztották a teljes magyar könyvtáros-társadalommal. Emellett figyeltük azt is, hogy megyei, települési szinten, sőt, a határon túli magyarlakta területeken hogyan küzdenek meg a könyvtárosok a rendkívüli helyzettel.

I. Szervezeti kérdések

1. Dolgozói létszám

		2019. évi tény	2020. évi tény
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet)		362	305
Ebből vezető vagy magasabb vezető		41	44
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i>	264
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	258
	Egyéb	<i>összesen</i>	
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	
		<i>összesen</i>	264
			221

	<i>Mindösszesen</i>	<i>átszámítva teljes munkaidőre (4+6)</i>	258	216
	<i>az Egyébből felsőfokú végzettségű</i>	<i>összesen</i>		
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>		
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is lehet)			73	64
Önkéntesek száma			43	43

Az év során az alábbi **személyi változások** történtek:

- **Intézményünkben távozott 66 fő.** (6 fő a Főigazgatóságról, 2 fő a Főigazgatói Kabinettről, 11 fő a Gazdasági Főosztályról, 1 fő belső ellenőr, 4 fő a Projektirodáról, 6 fő az Információtechnológiai Főosztályról, 9 fő a Gyűjteményszervezési Főosztályról, 1 fő a Jogi és Igazgatási Osztályról, 3 fő az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztályról, 13 fő a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályról, 8 fő a Gyűjteménymegőrzési Főosztályról, és 2 fő a Könyvtári Intézetből.)
- **Nyugdíjba vonult 9 fő.** (1 fő a Főigazgatóságról, 3 fő a Gyűjteményszervezési Főosztályról, 2 fő a Gazdasági Főosztályról, 1 fő a Gyűjteménymegőrzési Főosztályról, és 2 fő a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályról)
- **Új belépők: 46 fő.** (5 fő a Főigazgatóságra, 2 fő a Főigazgatói Kabinetre, 7 fő a Gazdasági Főosztályra, 2 fő a Projektirodára, 5 fő az Információtechnológiai Főosztályra, 3 fő a Gyűjteményszervezési Főosztályra, 1 fő a Jogi és Igazgatási Osztályra, 1 fő a Stratégiai és Folyamatszabályozási Osztályra, 3 fő az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztályra, 7 fő a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályra, 7 fő a Gyűjteménymegőrzési Főosztályra, és 3 fő a Könyvtári Intézetbe)
- **A könyvtár vezetésében is változás** történt. 2020. március 16-án a könyvtár élén főigazgató váltás történt (az új főigazgató: *Rózsa Dávid*). Több mint egy év után, 2020. június 29-étől ismét lett az intézménynek általános főigazgató-helyettese *Gerencsér Judit* személyében, az új gazdasági és üzemeltetési főigazgató-helyettes 2020. május 29-étől *Lénárt Judit*. A 2020. júniusi új SZMSZ-ben, a két korábbi főigazgató-helyettesi beosztás mellett, egy új, jogi és stratégiai főigazgató-helyettesi pozíció jött létre, amelyet 2020. szeptember 25-től, az intézménybe visszatérő korábbi munkatárs, *Dr. Amberg Eszter Mónika* tölt be. Az új vezetés az intézmény struktúrájában is változtatásokat irányított elő, amelyek a 2020. június 11-én hatályba lépő SZMSZ-ben realizálódtak. (Ld. jelen fejezet 5. Szervezeti kultúra fejlesztése pontja).
- **Önkéntesek: 43 fő.** Az önkénteseink száma nem változott. (1 fő a Főigazgatóságon, 12 fő a Gyűjteményszervezési Főosztályon, 3 fő a Gyűjteménymegőrzési Főosztályon, 5 fő az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztályon, 14 fő a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályon, és 8 fő a Könyvtári Intézetben)

2. Közösségi szolgálat

Közösségi szolgálat	2019. évi tény	2020. évi tény
Az iskolai közösségi szolgálatot a könyvtárban teljesítők száma	20	4

Az iskolai közösségi szolgálat fogadására a köznevelési intézményekkel kötött megállapodások száma	9	0
---	---	---

3. Kulturális közfoglalkoztatottak

Kulturális közfoglalkoztatottak	2019. évi tény	2020. évi tény
Partnerintézmények száma	370	686
Induló létszám (január 1-én)	645	0
Záró létszám (december 31-én)	339	0

2019. december 31. napjával az OSZK-ban megszűnt a kulturális közfoglalkoztatás. A program során annak költségére folyamatosan történtek informatikai eszközbeszerzések. Ezen eszközöket a partnerintézmények kapták használatra használati szerződés keretében. Mivel az így beszerzett eszközöket 5 évig elidegenítési tilalom terheli, és az OSZK sem tudja használni, új használati szerződések keretében 2024. december 31-ig továbbra is a volt partnerintézmények használhatják. Ennek eredménye, hogy bár a közfoglalkoztatási programban 2020. évben nem vettünk részt, mégis a 2019. évi partnerintézményi számnál jóval magasabb a 2020. évi szám.

4. Képzésben résztvevő dolgozók

Képzés típusa	2019. évi tény (fő)	2020. évi tény (fő)	Felhasznált költség (Ft)
képzés	3	1	350.000
továbbképzés	5	34	614.380
ösztöndíj	2	0	0
egyéb: PhD képzés	24	19	0

A számviteli törvény 152 § (1) bekezdés értelmében a könyvviteli szolgáltatást végzők kötelesek a már megszerzett ismereteket naprakészen tartani, fejleszteni, a változásokból eredő követelményekkel összhangba hozni. Ennek érdekében kötelező számukra a szakmai (mérlegképes) továbbképzés, amelyen minden évben részt vesznek azon munkatársak, akiknek a végzettsége és munkaköre ezt megköveteli. (5 fő)

A Griffsoft Zrt. által forgalmazott integrált ügyviteli rendszer része a kisker. modul. Ezt a beiratkozás, digitalizálás, bolt használja. A személyi változások miatt szükségessé vált egy újabb oktatás a helyszínen a pénztárgépek használatával, a számlázással kapcsolatban. (14 fő)

Tanulmányi szerződéssel egyetemi továbbképzés. (1 fő)

PhD-képzésben részt vett 19 fő.

A Könyvtári Intézet által szervezett OKJ-s segédkönyvtáros képzésen összesen 6 fő vett részt, 2020-ban közülük ketten szerezték meg a végzettséget, további 4 fő a 2021-es évben teszi majd le vizsgáit.

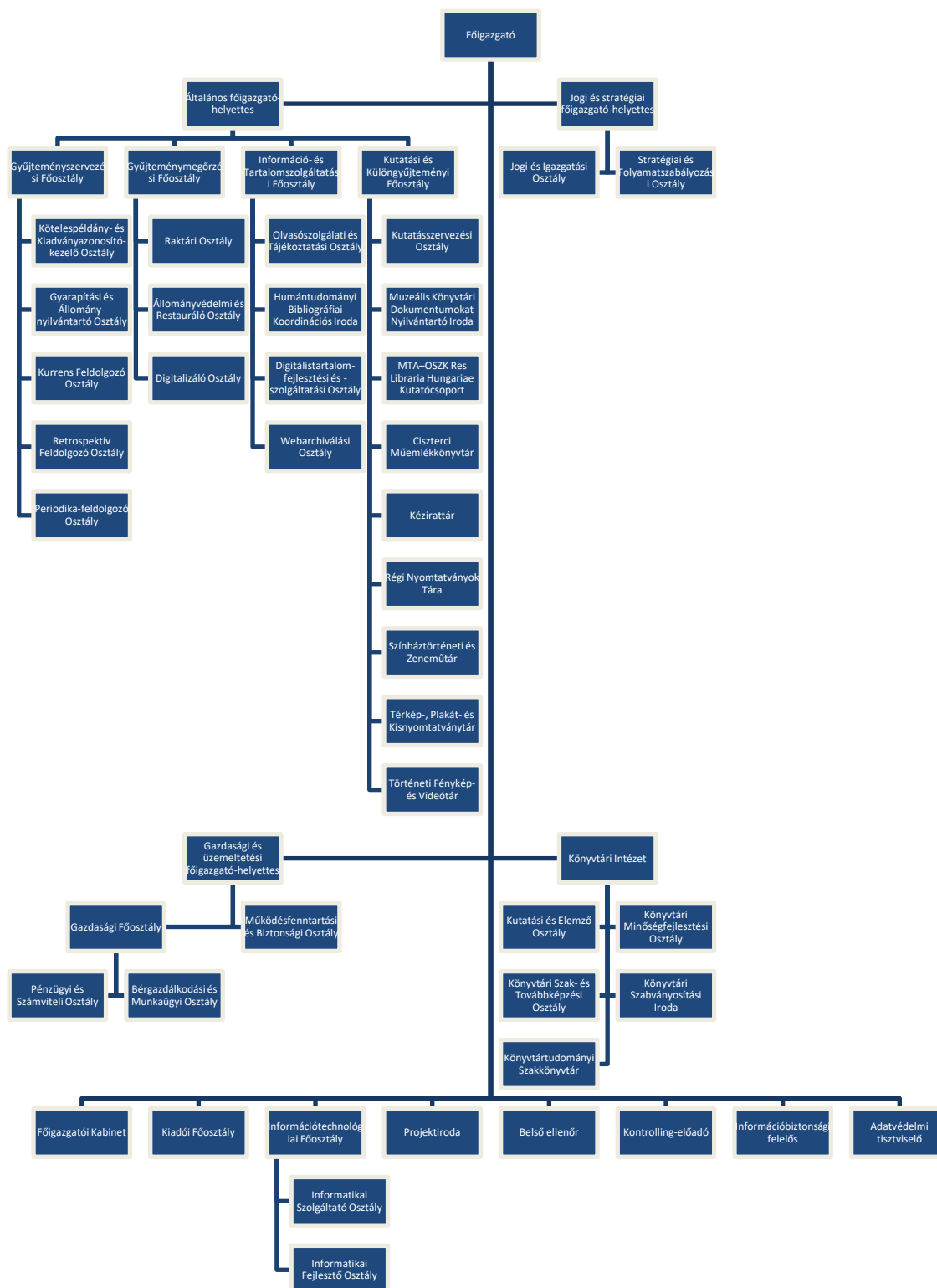
Az Intézet továbbképzései közül 1 fő sajátított el 30 órában szerzői jogi ismereteket (A szerzői jog a könyvtárban), 1 fő vett részt a 60 órás biblioterápia tanfolyamon (Felkészülés a fejlesztő biblioterápia könyvtári alkalmazására), négyen teljesítették a 90 órás kiadványszerkesztési tanfolyam követelményeit (Kiadványszerkesztés könyvtári környezetben), és ketten váltak járatossá a 45 órás kutatástámogatási képzés adatbázis-használatában (Kutatástámogatás könyvtári környezetben: szakirodalmi, tudományometriai és statisztikai adatbázis-használat). Valamennyien – a segédkönyvtáros képzés esetén az OSZK-ban kialakított gyakorlatnak megfelelően, a továbbképzések esetén az EMMI továbbképzési támogatásának köszönhetően – ingyenesen vettek részt a tanfolyamokon. (14 fő)

5. Szervezeti kultúra

A 2020. június 11-én hatályba lépett új Szervezeti és Működési Szabályzat (a továbbiakban: SZMSZ) legfőbb változásai a következők:

- új jogi és stratégiai főigazgató-helyettesi poszt létrehozása,
- a jogi és stratégiai főigazgató-helyettes alá két szervezeti egység tartozik, a már korábban is létező Jogi és Igazgatási Osztály, és az új Stratégiai és Folyamatszabályozási Osztály,
- az intézmény önálló szervezeti egységei a főosztályok (a korábbi 7 igazgatóságból, átalakult feladatkörrel 7 főosztály alakult)
- Újonnan jött létre a Főigazgatói Kabinet a főigazgató által meghatározott adminisztrációs, koordinációs, nemzetközi, humánpolitikai, kommunikációs, valamint marketingfeladatokat ellátó, főosztályi jogállású szervezeti egység. A Főigazgatói Kabinetet a főosztályvezetői jogállású főigazgatói kabinetvezető vezeti.
- A Gyűjteménymegőrzési Főosztály szintén az új SZMSZ hatályba lépésével jött létre. A főosztályhoz tartozó feladatok és szervezeti egységek a korábbi szervezeti struktúrában az Információszolgáltatási Igazgatóság alá tartoztak (Állományvédelmi és Restauráló Osztály, Raktári Osztály, Digitalizáló Osztály).
- A Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály két korábbi (a Tudományos és a Különgyűjteményi) igazgatóság összevonásából alakult meg.
- A strukturális racionalizálás az osztályok/csoportok szintjét is érintette: voltak olyan főosztályok ahol a korábbi osztályok/csoportok összevonva folytatták a munkát (pl. Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályon a táruk összevonása), más-hol új osztályok/csoportok alakultak (pl. a Könyvtári Intézetben a Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály vagy a Könyvtári Szabványosítási Iroda).

2020. június 11. napjától érvényes szervezeti ábra

6. Esélyegyenlőség biztosítása

A hatályban lévő Esélyegyenlőségi terv 2012-ben készült. 2016. évtől kezdődően minden évben készült új változat, amely azonban nem lépett hatályba alapvetően a szakszervezeti egyeztetés elhúzódása miatt.

2019. évben új Esélyegyenlőségi terv készült, amelynek egyeztetése a szakszervezettel megtörtént, azonban hatályba léptetése a munkáltatói oldalról nem történt meg.

Az év során eseményt nem jelentettek.

Az esélyegyenlőségi megbízott: Kápolnai Péter humánpolitikai tanácsadó (Főigazgatói Kabinet).

7. Környezeti fenntarthatóság

A Környezeti fenntarthatósági munkacsoport (KFMCs) 2020-ra tervezett, alapértelmezésben személyes találkozásokat kontempláló programjai (tudásmegosztás a Föld napja alkalmából, korábbi években kezdeményezett miniprojektek újraszervezése, a KFMCs létszám bővítése és revitalizálása) részben az OSZK szervezeti átalakulásai, részben pedig a CoViD-19-el kapcsolatos járványügyi korlátozó intézkedések következtében elmaradtak, illetve bizonytalan időre elhalasztódtak.

A rendezvényt a járványügyi korlátozások miatt bizonytalan időre el kellett halasztanunk.

8. Jogi és igazgatási ügyek

A **jogi terület** feladatait sok esetben az előre nem látható és nem tervezhető napi feladatok jelentik, amelyek az adott napon az OSZK-ba érkezett anyagok azonnali feldolgozását, illetve soron kívüli konzultációt, megbeszélést és döntést igényelnek.

A 2020. évben elvégzett feladatok között kiemelt érdemel, hogy az év első negyedében megjelent tömeges megbetegedést okozó koronavírus-fertőzés terjedésének megelőzése érdekében sürgősséggel meg kellett alkotni – a korábban már a humánpolitikai terület képviselőjével előkészített – Távmunka Szabályzatot, amely által a dolgozók jelentős része otthonról végezhetette munkáját.

Ugyancsak kiemelt érdemel az OSZK szabályozottsága tekintetében, hogy megalkotásra és kiadásra került a Munkaköri feladatok átadás-átvételi Szabályzata, mely a korábbi „kilépő papírhoz” képest teljességgel szabályozza valamennyi, a munkakörre vonatkozó feladat, továbbá tárgyi eszköz átadására vonatkozó szabályokat

2020-ban a jogi terület által készített, véleményezett és ellenjegyzett szerződések száma: 1240 db volt.

Jelentős volt az elmúlt év folyamán az egyéb, hatósági, bírósági, társadalmi szervezetek, stb. megkeresések száma, ehhez kapcsolódó jogi ügyintézés, vagy szakmai segítségnyújtás.

Az intézmény jogásza folyamatosan ellátta a kötetmi jogviszonyhoz kapcsolódó szerzői jogi feladatokat (ajándékozási, felhasználási szerződések). Részt vett az EMMI felé történő statisztikai adatok gyűjtésében, adatszolgáltatásban, valamint az OSZK-ban folyó Országos Könyvtári Rendszer Projekt munkájában, továbbá a Közgyűjteményi Digitalizációs Stratégia programban, azok szerződéseikhez kapcsolódó jogi tanácsadásban, a szerződések ellenjegyzésében.

Az **igazgatási részleg** munkájára kifejezetten jellemző, hogy általában nem tervezhető. Alapvetően meghatározza a napi bejövő és kimenő postaforgalom, az eseti jelleggel irattárból igényelt anyagok felkutatása, irattárba helyezés, iktatás napi mennyisége, hitelesített dokumentumok előkészítése, szkennelés, stb. 2020-ban jellemző lett a hagyományos értelemben vett iratkölszönzések visszaszorulása, és az iratok elektronikus úton történő továbbítása.

2020-ban teljes mértékben megvalósult a szerződések nyilvántartásának folyamatos vezetése. Továbbra is a részleg munkája az OSZK-ban előállított „Születésnap csomagok” és a „Matarka csomagok” külön, GLS futárszolgálat felé történő speciális postázási feladatainak ellátása.

Az igazgatási terület nagy volumenű irattári selejtezést hajtott végre 2020-ban az 1989-2005. közötti évek vonatkozásában a Központi Irattárban. A selejtezett iratok mennyisége: 61,5 iratfolyóméter (a továbbiakban: ifm.).

Az irattári selejtezésen belül kiemelt jelentőséggel bír, hogy sor került az elmúlt év folyamán a korábban OSZK-ba beolvasott Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (MaNDA) irattári anyagainak áttekintésére és selejtezésre is az 1973-2010. közötti évek vonatkozásában. Az említett időszakra vonatkozó selejtezés alá vont iratok terjedelme: 70 ifm., a selejtezett iratok terjedelme 48 ifm. A selejtezés jóváhagyása folyamatban van.

Az igazgatási terület 2020-ban:

iktatott: 1893 db iratot,

érkeztetett: 4476 db iratot,

hitelesített iratok száma: 2 db,

átmeneti és központi irattárból kikért ügyiratok/kötetek/dobozok/palliumok száma: 54 db,

irattározott ügyiratok terjedelme: 1 ifm (projektek, pályázatok).

Jelentős postai csomag forgalmat bonyolít az igazgatási részleg, amely nagy mértékben a köteles példányok, valamint a könyvtárközi kölcsönzés részére történik.

2020-ban a kezelt csomag mennyisége (érkezett és küldött csomag szám) 5574 db volt.

II. Szakmai működés, szolgáltatások

1. Nyitvatartás

Nyitvatartás	2019. évi tény	2020. évi tény (márciusig / júliustól)
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	55	55/28
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	32	32/21
Hétfégi nyitvatartás (óra)	11	11/0
Hétfégi nyitvatartás a különgyűjteményekben (óra)	5	5/0
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	4	4/1

16 óra utáni nyitvatartás a különgyűjteményekben (óra)	4	4/3
Évi összes nyitvatartás (óra)	2.437	1.771
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	07.22- 08.16. 21 nap	0 nap
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	12.23- 12.31. 3 nap	12.24- 12.31. 4 nap
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	0

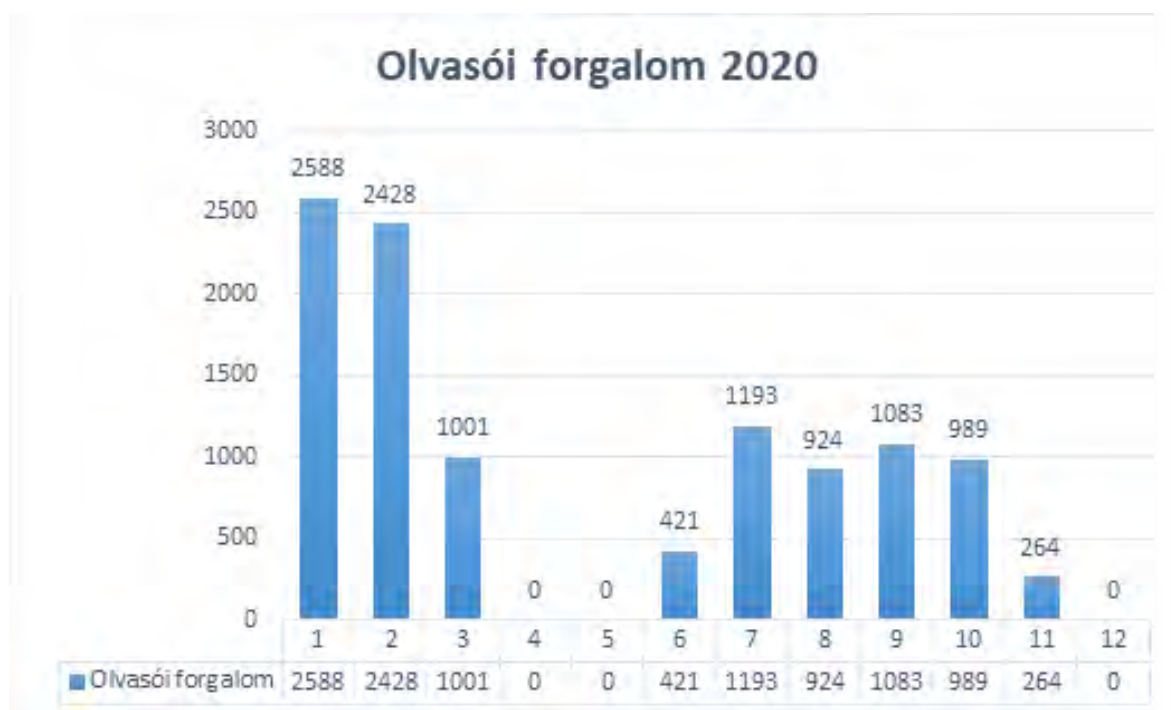
Olvasószolgálati és Tájékoztatási Osztály

Az Olvasószolgálati és Tájékoztatási Osztály három osztály (Olvasó- és Ügyfélszolgálati Osztály, Országos Lelőhely-koordinációs és Dokumentumellátó Osztály, Tájékoztató Osztály) összevonásával jött létre az új Szervezeti és Működési Szabályzat 2020. június 11-i hatályba lépésével.

Az Osztály munkáját és statisztikai mutatóit a 2020-as járvány jelentősen befolyásolta: a nyitvatartási órák száma és a helyben használt dokumentumok száma nagy mértékben csökkent; ugyanakkor online, távolról is elérhető szolgáltatásaink jelentősége (online referenz szolgáltatás, adatbázisok távoli elérése) felértékelődött.

A 2020. évre tervezett feladatokat is módosítanunk kellett a járványügyi veszélyhelyzet keretében hozott intézkedések miatt. A tavasszal elrendelt zárvatartás alatt, 2020. március 19-e és június 8-a között mindhárom szervezeti egység munkatársai távmunkában dolgoztak, az osztályvezetők ügyeletet láttak le, de feladataink egy részét így is el tudtuk végezni: működött a könyvtárközi dokumentumellátás, az online referenz szolgáltatás és a belső kölcsönzés. A 2020. június 16-ai nyitást követően olvasóinkat korlátozott keretek között, rövidített nyitvatartással és csak a kijelölt olvasói terekben (Katalógustér, Mikrofilm-olvasóterem, Általános Olvasóterem) tudtuk fogadni. A november 11-ei zárást követően elvégeztük a szabadpolcos állomány revízióját. A könyvtárközi dokumentumellátás, az online referenz szolgáltatás, a lelőhely-tájékoztatás és a belső kölcsönzés folyamatosan működött.

2. Látogatói adatok

Az olvasójegyet váltók, a könyvtárba belépők és beiratkozási bevételek drasztikus csökkenésének egyértelmű oka a COVID 19 világjárvány miatti zárvatartás. A kiesett hónapokért beiratkozott olvasóinkat kárpótoltuk: júniusban 202 olvasójegy érvényességét 3 hónappal meghosszabbítottuk, december végén 882 olvasójegy érvényességét 2021. március 2-ig hosszabbítottuk. Ezzel biztosítottuk, hogy olvasóink távolról elérjék adatbázisainkat.

A Széchényi-empléknapon, november 25-én, féléves díjmentes hosszabbítást kínáltunk regisztrációval már rendelkező olvasóinknak. Mindkét alkalommal a korábbi évnél nagyobb érdeklődés volt tapasztalható.

Az év jelentős fejlesztése volt nyáron a bankkártyás fizetés bevezetése. Az új szolgáltatás osztatlan sikert aratott olvasóink körében.

Könyvtárhasználat	2019. évi tény	2020. évi tény
Regisztrált használók száma	6.576	5117
Aktív használók száma	n.a.	n.a.
Az adott évben beiratkozott olvasók száma	3.888	2.954
Ebből diák	1.009	745
Napijegyek száma	775	278
Havi olvasójegyek száma	231	111
Féléves olvasójegyek száma	1.278	645
Éves olvasójegyek száma	1.604	836

Kutatói olvasójegyek száma	871	898
Covid miatti kompenzálás	--	1.084
Olvasójeggyel belépők száma	29.677*	10.891
Belépések száma (db)	45.990	10.891
Ebből diákcsoporthoz (db/fő)**	325	0

Ősszel 1 hónapig filmhiány miatt a beiratkozók, kártyacserélőknek csak papír olvasójegyet tudunk kiállítani, amit a beléptető rendszerben nem lehetett érvényesíteni. Jogszámból az OSZK rendszerében nem teszünk különbséget, ezért ezek összesített számát tudjuk megadni. **3. Dokumentumforgalom**

3.1 Dokumentumforgalom

Könyvtárhasználat	2019. évi tény	2020. évi tény
Helyben használt dokumentumok száma (db)	41.015 raktári kérés, 38.347 szabadpolcos kötet, 59.645 periodika, 19.476 mikrofilm, 162 CD/DVD, 201 TIT anyag (VHS, DVD)	22.644 raktári kérés, 13.246 szabadpolcos kötet, 28.316 periodika, 11.277 mikrofilm, 24 CD/DVD, 28 TIT anyag (VHS, DVD)
Könyvtárközi kölcsönzés – küldött dok. (db)	858	626
Könyvtárközi kölcsönzés – kapott dok. (db)	961	637
Nemzetközi dokumentumforgalom – kapott dok. (db)	961	637
Nemzetközi dokumentumforgalom – küldött dok. (db)	182	170
Belső kölcsönzés	14.663	11.356
ODR-kód	13	9
Lelőhely tájékoztatás*	2.310	2.281

*Az itt szereplő adatok a könyvtárközi kölcsönzéshez kapcsolódó leelőhelyezést is tartalmazzák.

Az olvasói könyvforgalom közel 50 %-os csökkenését a nyitvatartási napok számának jelentős csökkenése okozta. A Belső kölcsönzésen forgalmazott dokumentumok száma is visszaesett, mivel az intézmény dolgozóinak döntő többsége 2020. március második felétől június elejéig távmunkában dolgozott.

Könyvtárközi kérések és teljesítésük		2020	
Beérkezett kérések száma:		1500	
Adott dokumentumok száma:	eredetiben	OSZK állományából eredeti	3
		külföldre eredeti	62

	másolatban	OSZK állományából nyomtatott másolatban	278
		OSZK állományából elektronikus másolatban	283
Küldött kérések:	kérésközvetítés belföldre		43
	lelőhely-tájékoztatás		194
Kapott dokumentumok:	eredetiben	külföldről eredetiben	501
	másolatban	külföldről nyomtatott másolatban	32
		külföldről elektronikus másolatban	104

Lelőhely-tájékoztatás:

1. Lelőhely-kérések száma:

összesen: 1465 db, ebből találat: 602 (41 %)

2. Könyvtárközi kölcsönzési kérőlap

összesen: 816 db, ebből találat: 312 (38 %)

Összes tájékoztatás: 2281 db, ebből találat: 913 (40 %)

Könyvek Központi Katalógusának gondozása:

Katalógusok aktualizálása (törlés, új bejelentések feldolgozása és szerkesztése, rekonstrukció)

törlés: 1629 tétel

bejelentés: 1267 tétel

3.2 Dokumentumforgalom olvasótermenként

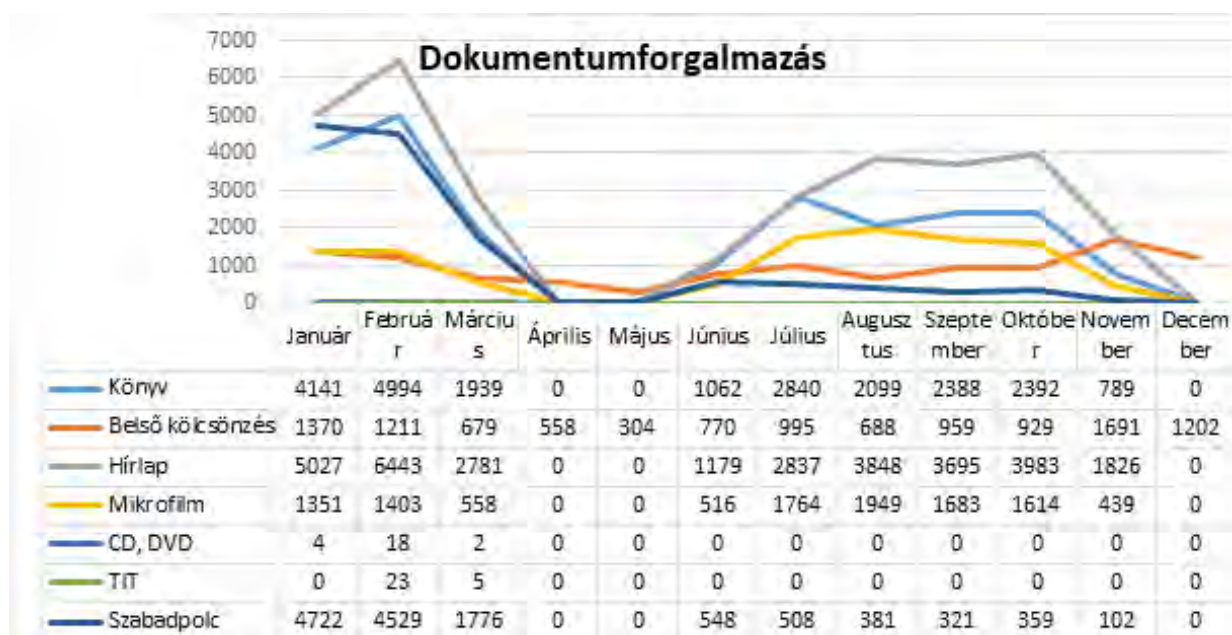
Típus	2019. évi tény	2020. évi tény
Általános	---	1.008 db
Hírlapolvasó	2.806 db	976 db
Mikrofilm*	19.476 tekercs	11.277 tekercs
Irodalomtudományi	13.076 db	3.332 db
Történettudományi	17.996 db	5.962 db
Központi Tájékoztató	4.686 db	1.969 db
Könyvtártudományi	809 db	740 db
Kézirat és Régi Nyomtatvány	136.357	63.286
Plakát- és Kisnyomtatványtár	126.011	28.515
Térképtár	734	536
Színháztörténeti és Zeneműtár	38.227	21.052
Fotótár és Történeti Interjú Tár	8.612 (együtt TIT)	518

*A Mikrofilmolvasó-terem esetében nem különül el a raktári és a szabadpolcos dokumentumforgalom. A többi olvasóteremnél a szabadpolcos dokumentumforgalmon kívüli raktári dokumentumforgalmat az előző, 3.1-es táblázatban tüntettük fel.

Az Általános Olvasóteremet 2018 szeptembere óta az olvasók nem használhatták, mivel kényszerűségből átmenetileg a Digitalizáló Központ itt kapott helyet. Az olvasók kérésére az Általános Olvasóteremben található szabadpolcos könyveket kihoztuk az olvasóteremből, de statisztikát erről külön nem vezettünk, hanem a Központi Tájékoztatás dokumentumforgalmába számítottuk be. 2019. évi adatot ezért nem tudunk szolgáltatni az Általános Olvasóterem dokumentumforgalmáról.

A Digitalizáló Központ 8. emeletre költözése 2020. február-március során lezajlott, így az Általános Olvasóterem területe felszabadult. A járványhelyzet miatti tavaszi zárva tartást követően, 2020 júniusától, az északi (Általános) olvasótermet és a Mikrofilm-olvasótermet használhatták az olvasók, de a déli olvasótermeket (Történelmi, Irodalomtudományi, Hírlap) nem. A déli olvasótermekből kihozott köteteket külön regisztráltuk, de így is számottevő a dokumentumforgalom csökkenése, amit egyrészt a hosszú zárva tartás okozott, másrészt a lezárt olvasótermek helyett igyekeztünk az olvasókat a raktári dokumentumok használata felé terelni.

3.3 Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2019. évi tény	2020. évi tény
Gyarapodás (könyv)	288	308
Gyarapodás (folyóirat)	99	25
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	kb. 80.000 kötet	kb. 80.000 kötet
Áthelyezés (Átírányítás raktárba = apasztás)	4	0
Forgalom	38.347	13.246

Kötészetre adott	34	72
Online katalógusban elérhető (%)	100 %	100 %

A szabadpolcos könyvállomány tervszerű gyarapítása évek óta megoldatlan. A gyarapításra keretünk nincs, ezért a könyvállomány meglehetősen elavult. Ebben az évben a bekötött szabadpolcos folyóiratok gyarapodása is alacsonyabb a korábbi évekhez képest, amelynek oka a kötetzeti kapacitás nagyarányú csökkenése. A napilapok esetében a január és augusztus közötti számok bekötésére került sor, a havilapokat nem tudta fogadni a Kötészet, a hetilapok csak egy kötettel gyarapodtak.

2018 nyarán, készülve az RFID címkézésre, a szabadpolcos állományból több kötetet apasztottunk, mint az előző években és igyekeztünk az apasztásban elmaradt feladatainkat elvégezni. 2019-ben nem apasztottunk, hogy ne zavarjuk az RFID címkézés munkafolyamatát. A táblázatban feltüntetett 4 kötet az őszi beázásnak esett áldozatul. 2020-ban nem történt állományapasztás, mivel nagyobb, tervszerű apasztásra készülünk az olvasótermek átalakításával párhuzamosan 2021-ben.

4. Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2019. évi tény	2020. évi tény
Katalógus gép	4	5
Olvasói munkaállomás a 7. emeleti, törzsgyűjteményi olvasótermekben	68	68
Olvasói munkaállomás a különgyűjteményi olvasótermekben	12	6

A 2020. decemberi állapot:

Katalógustér: 10 internetkapcsolattal ellátott számítógép
 4 dedikált hálózati gép (NAVA, DK, ELDORADO, Vakolvasó)
 2 számítógép csak CD/DVD-használatra
 3 katalógusgép

Irodalomtudományi Olvasóterem: 9 OPM munkaállomás

Történettudományi Olvasóterem: 16 OPM munkaállomás

Hírlapolvasó: 20 OPM munkaállomás

Mikrofilmolvasó: 1 katalógusgép (de internethasználatra is alkalmas)
 7 OPM munkaállomás

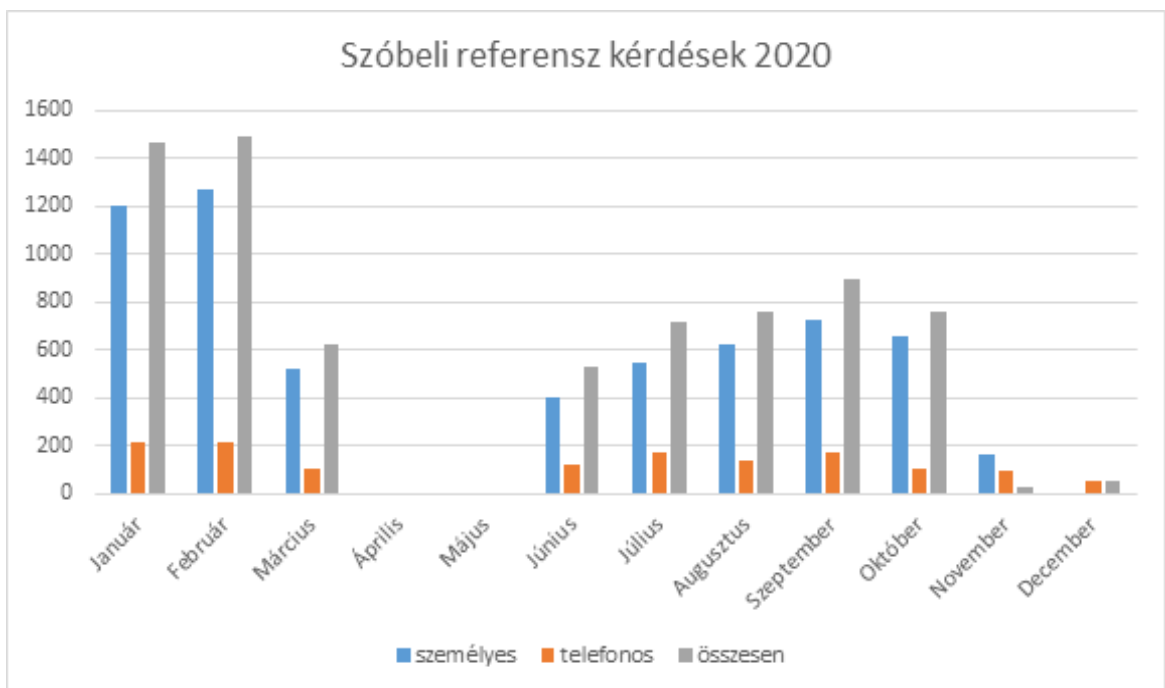
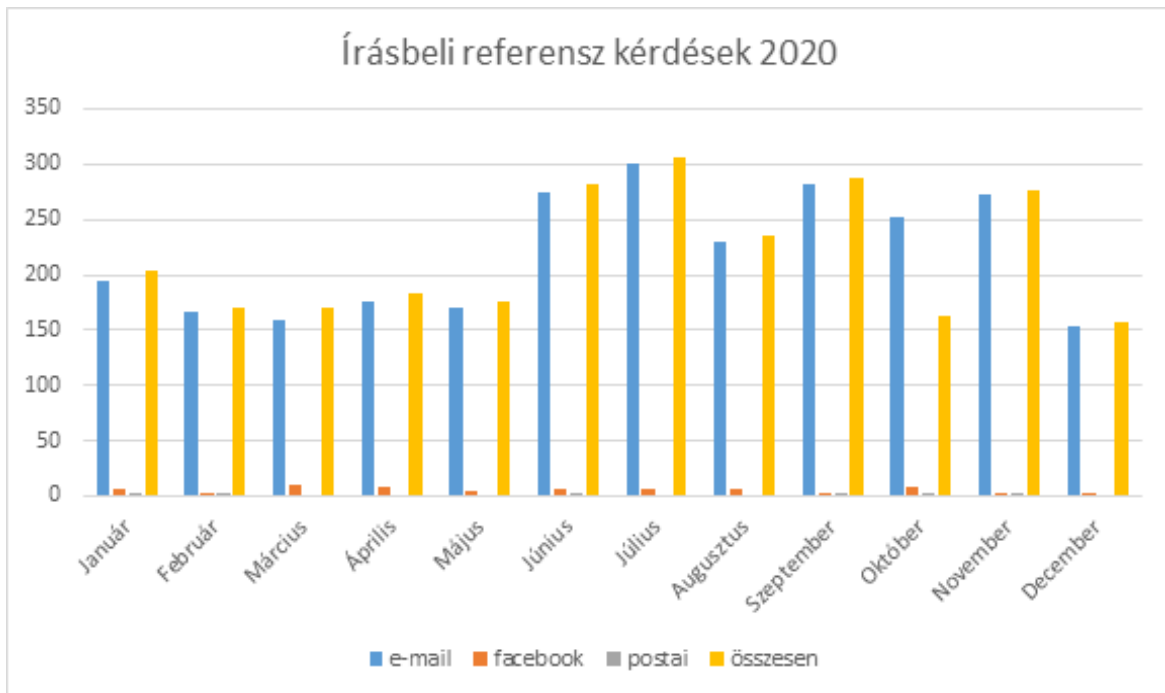
Kézirattár: 4 munkaállomás

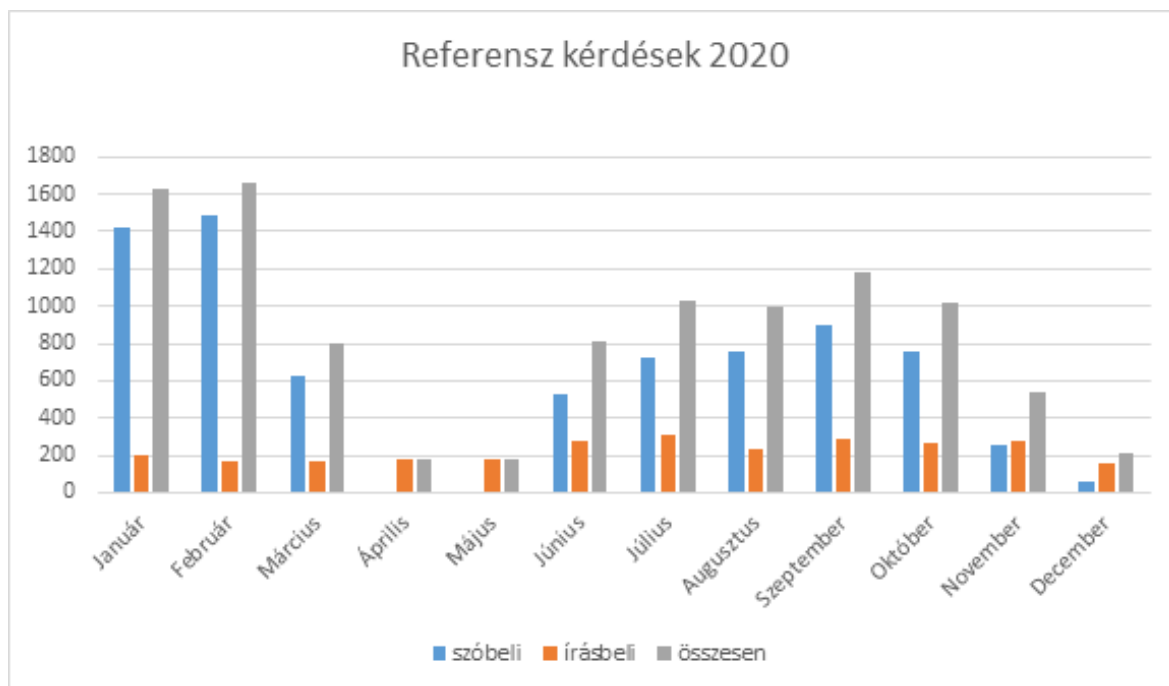
Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár: 3 munkaállomás

WIFI szolgáltatás elérhető-e? Milyen minőségben?

Az olvasótermekben elérhető WIFI szolgáltatás. A WIFI hálózat kielégítően működik, nagyobb hálózati kiesések nem történtek.

5. Tájékoztató

A szóbeli referenz kérdések áprilisi, májusi és decemberi alacsony száma a zárva-tartás következménye, online referenz szolgáltatásunk azonban a zárva-tartás alatt is fo-lyamatosan működött.

Referenz kérdések száma	2019. évi tény	2020. évi tény
Szóbeli (személyes)	12.416	6.120
Szóbeli (telefon)	2.528	1.403
Szóbeli összesen	14.944	7.523
Írásbeli (postai)	4	10
Elektronikus (e-mail)	1.905	2.690
Elektronikus (facebook)	76	69
Írásbeli összesen	1.985	2.709
Összesen	16.929	10.232
Irodalomkutatások, témafigyelések száma*	7	4
Bibliográfiai szolgáltatás	0	0

* A térítéses Szakirodalmi szolgáltatás keretében sem 2019-ben, sem 2020-ban nem volt ilyen megrendelésünk. Bár több ajánlatot is kiküldtünk, de a szakirodalmi szolgáltatást végül nem rendelték meg, amelynek díjszabása 3000 Ft + áfa keresési óránként. A táblázatban szereplő szá-mok az OSZK-n belülről vagy partnerintézményektől érkezett megkeresésekre végzett nagyobb lélegzetű (több órát igénybe vevő) témakutatások számát mutatják.

6. Reprográfiai szolgáltatások

Típus	2019. évi tény	2020. évi tény
Fénymásolás (oldal)	70.500	36.650
Digitalizálás (oldal)	1.314.477	699.931
Külső megbízások	1.341	903
Születésnapi csomag (db)	1.973	196

7. Online szolgáltatások

Tartalomszolgáltatás, adatbázisok

A nemzeti könyvtár alapfeladata kulturális kincseink őrzése és átörökítése mellett hozzáférhetővé tételük is, aminek egyik fontos eszköze az online tartalomszolgáltatás. Különböző (külön)gyűjteményeink legváltozatosabb tematikájú, műfajú és a legkülönbözőbb korszakokban készült dokumentumait ismerhetik meg az érdeklődők – a mind számban, mind tartalmukban folyamatosan bővülő – adatbázisainknak köszönhetően.

Fotótér címmel induló új szolgáltatásunkban több mint tízezer első világháborús és régi, zömmel Szabó Dénes (1907–1982) által készített erdélyi fotót tettünk közzé a trianoni békeszerződés aláírásának századik évfordulója alkalmából 2020. június 4-én.

2020. augusztus 20-án elindult a **Földabrosz**, a Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár térképeket bemutató digitális tartalomszolgáltatása. A folyamatosan bővülő adatbázisunk jelenleg csaknem ezer, 1850 előtt nyomtatott hazai és külföldi térképet tartalmaz, amelynek jelentős része a 18. században készült, de több 17. századi kiadás is gazdagítja a könyvtárunk alapítójától, gróf Széchényi Ferentől (1754–1820) származó gyűjteményt.

2020. október 23-ra elkészült a Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár **Plakáttár – 1956-történelem röplapokon** című tematikus oldala. Az adatbázis a forradalom és szabadságharc idején keletkezett röplapokból és szöveges plakátokból kínál bőséges válogatást. Nemzeti történelmünk megismeréséhez komoly segítséget nyújtanak a röplapok és a szöveges plakátok.

2020. november 18.-án indult a **Régi Ritka** című legújabb digitális tartalomszolgáltatásunk révén tovább bővül azoknak a különleges dokumentumoknak a köre, amelyek között otthon is kényelmesen böngészhetünk. A Régi Nyomtatványok Tára anyagából készülő, folyamatosan gazdagodó adatbázis az intézmény által őrzött legkorábbi nyomtatványokhoz biztosít hozzáférést. Elsőként a bibliofil gyűjtő, gróf Apponyi Sándor (1844–1925) jelentős történeti forrásértékkel bíró metszetgyűjteményének mintegy ezer darabját tesszük virtuális közkinccsé. A 16. századtól a 19. századig terjedő időszak magyarországi eseményeinek külföldi recepcióját felvonultató gazdag grafikai anyag egyrészt könyvtárunk nagy adományozójának különálló metszetgyűjteményéből, másrészt világhírű Hungarica-könyvgyűjteményéből származik.

Blogok, posztok, digitális tartalmak – a nemzeti könyvtár a virtuális térben 2020-ban

2020-ban a nemzeti könyvtár a viláгиjárvány következtében áttevvezte éves programját. A rendezvények megtartására a karantén és a járvány második hulláma miatt valós térben nem volt lehetőség, ezért a könyvtár „átköltözött” a virtuális térbe. A munkatársak több tematikus tartalomszolgáltatást indítottak útjára 2020-ban.

A tartalomszolgáltatás mellett a könyvtár kutatói tudományos és tudományos ismeretterjesztő blogbejegyzéseket tettek közzé, amelyeknek köszönhetően az olvasók, érdeklődők jobban megismerhetnek egy-egy dokumentumot, állományrészt. A munkatársak több tematikus blogsorozatot indítottak az év folyamán.

A Facebook- és Instagram oldalakon nap mint nap, illetve nyílt napokhoz, korábban a valós térben megrendezett események helyett egyes évfordulókhoz kapcsolódva rövidebb posztokat, érdekességeket, játékokat, oktatási és múzeumpedagógiai anyagokat tettek közzé.

Blogbejegyzések

Karacs Ferenc 250

Blogsorozat készült a 250 évvel ezelőtt született Karacs Ferenc térképmetsző tiszteletére. Karacs Ferenc (1770–1838), a magyar térképkészítés történetének egyik legnagyobb alakja, akinek születési évfordulójára a könyvtár életmű-kiállítással készült. A koronavírus-járvány miatt azonban a kiállítást először el kellett halasztani, végül le kellett róla mondani. Az életrajzi bevezetővel indult mini blogsorozat további négy része Karacs Ferenc több mint negyvenöt éves gazdag, sokszínű metszői és térképkészítői pályáját néhány értékes műve segítségével mutatta be.

Trianon 100 – Emlékműveink sorsa a Kárpát-medencében

A dualizmus Kárpát-medence-szerte lázasan folyó építkezéseinek, restaurálásainak, városzépítéseiinek és emlékműállításainak korát lezáró első világháborút követően a megszállt területeken módszeresen megindult a magyar emlékművek pusztítása, illetve átértelmezése, amelynek számos esetben páratlan művészeti alkotások estek áldozatául. Trianon századik évfordulóján munkatársunk a teljesség igényéről lemondva vette számba történelmünk és művelődéstörténetünk e fájdalmas tárgyi veszteségeit.

Munkák és napok – és kincsek

A blogsorozat címe Hésziodosz *Munkák és napok* című művére utal. Az ókori szerző a földműves kitartó, gondos munkáját jelenítette meg. Könyvtárunk kutató munkatársai ehhez hasonló szorgalommal tárták fel a gyűjtemények mélyén rejlő kincseket. Ezekből a folyamatos feldolgozó munka nyomán felbukkanó kincsekből, témákból, érdekességekből adtunk közre egyet-egyet.

Mi árul el?

A blogsorozatban munkatársaink arra a kérdésre keresték a választ, hogy egy-egy dokumentum(részlet) mi mindent árulhat el magáról a dokumentumról, a készítőjéről, a korszakról.

Mikes Kelemen-program

A tizenkét részes blogsorozatban a nemzeti könyvtár a Mikes Programról számolt be, amelynek keretében hazai és határon túli közgyűjtemények, iskolai könyvtárak gyarapodhatnak könyvekkel, folyóiratszámokkal és számos más érdekességgel – sokat látott imakönyvektől kezdve egészen a bakelitlemezekig.

Posztok, képek, videók

Kincsek a nemzet könyvtárából

A Muzeális Könyvtári Dokumentumokat Nyilvántartó Iroda vezetője a nemzeti könyvtár különgyűjteményein alapuló több évtizedes kutatások eredményeit gondolta újra a nagyközönségnek szóló sorozatában, amelyet tizenegy részben tettünk közzé. A szerző játékra is felhívta olvasóit: a pénteki bejegyzések után álló kérdésre válaszolva az első helyes megfejtést beküldő nyertes könyvnyereményben részesült.

Ady-relikviák

Az Ady Endréhez kapcsolódó sorozat középpontjában a nemrégiben megjelent Ady-album állt. A kötet gazdag anyagából egy-egy tárgyat, relikviát mutatott be Boka László és Rózsafalvi Zsuzsanna irodalomtörténész. A sorozat az OSZK Instagram-oldalán és Facebook-oldalán egyaránt követhető volt.

KönyvTÁRlat online

2020. március 23. – augusztus 10. – *KönyvTÁRlat újrajátszás* – a korábbi KönyvTÁRlat-előadásainkon készült videókat reosztoltuk Facebookon, amelyek megtekinthetők az OSZK Youtube-csatornáján.

A könyv élni segít

Az elsősorban fiataloknak szóló Instagram-posztsorozat témája az útkeresés, az önismeret, a hétköznapi világába való beilleszkedés, a párkapcsolat nagy kérdései, valamint számos más, mindannyiunk fiatalságát jellemző feszítő, nehéz, lelkesítő és inspiráló érzés, gondolat volt. A bejegyzések szerzői a nemzeti könyvtár munkatársai, akik visszaemlékezve saját fiatalságuk egy-egy fontos könyvélményére, személyes hangú írásokban ajánlottak olvasnivalót. A bemutatott művek szépirodalmi szövegek vagy szakirodalmi munkák.

Corvina-kiállítás 3D-ben

A Corvina könyvtár budai műhelye című, 2018–2019-ben látható, a hazai gyűjtemények anyaga mellett számos külföldről kölcsönzött corvinát is bemutató nagykiállítás 3D-s online változatának köszönhetően a mind tematikáját, mind tartalmi gazdagságát, mind a vonatkozó kutatási eredmények újszerűségét tekintve rendkívül jelentős tárlatot most azok is bejárhatják a virtuális térben, akik ezt nem teheték meg a valós terekben, illetve felidézhetik élményeiket azok, akiknek volt lehetőségük személyesen megtekinteni a kiállított műveket. A középkori kódexek, a Mátyás-trónkárpit mellett láthatók a kiállításon levetített kisfilmek és a kurátor mozgóképes összefoglalója is.

Lapozz bele!

Az Országos Széchényi Könyvtár online sorozatot indított közösségi felületein, amelyben az utóbbi évek nagy sikerű, önálló vagy társkiadásban megjelent díszalbumaiba, értékes kiállítási katalógusaiba és ritkaságaiba pillanthattak bele az érdeklődők. Milyen ételeket

ettek az első világháborúban? Hallottak már a híres Arany-portréről? Melyik ismert regények jelentek meg képregény formájában? Mit rejt egy-egy írói magánlevél kézírata? A rengeteg érdekesség, újdonság mellett a kincseinket bemutató kiadványainkhoz kapcsolódó játékokra, együtt gondolkodásra is buzdítottunk (236 képpel/mozgóképpel gazdagított poszt megosztása Instagramon a @nemzetikönyvtar és a @konyvesbolt oldalon, valamint 118 poszt megosztása az OSZK Facebook-oldalán).

Múzeumok Majálisa

(2020. május 5–13.) 2020-ban maga a rendezvény elmaradt, a Nemzeti Múzeum a Facebookon hozott létre egy online eseményt, melyen a korábbi években résztvevő intézményektől azt kérték, hogy posztoljanak emlékeket az elmúlt évekből. Ebbe kapcsolódott be intézményünk, és 5 képpel gazdagított posztot osztottunk meg Facebookon a hivatalos eseménynél, valamint ehhez kapcsolódva 10 posztot Instagramon a @nemzetikönyvtar és a @konyvesbolt oldalon.

Ünnepi Könyvhét

(2020. szeptember 17–20.) 12 képpel/videóval gazdagított poszt megosztása Instagramon és 6 Facebookon.

Kulturális Örökség Napok

(2020. szeptember 20.) 2 videós poszt megosztása Instagramon és Facebookon, valamint 1 youtube-videó.

Széchenyi-emléknap

(2020. november 25.) 16 képes/videós poszt megosztása Instagramon és Facebookon.

Online adventi kalendárium

(2020. november 30.–december 24.) 50 képes poszt megosztása Instagramon és Facebookon, valamint 1 kalendárium a honlapon.

7.1 Honlap, tematikus és közösségi szolgáltatások

Digitális archívumok látogatottsága (MEK, EPA, DKA)	2019. tény	2020. tény
Távhasználatok száma összesen	21.606.098	28.066.539
MEK	15.260.414	20.372.953
EPA	4.726.825	5.653.575
DKA	1.618.859	2.040.011

Online szolgáltatások	2019. évi tény	2020. évi tény
Távhasználatok száma – honlapok		
- oszk.hu	267.494	250.770
- m.oszk.hu	70.194	65.690

A könyvtári honlap tartalomfrissítéseinek gyakorisága (alkalom/hónap átlagosan)	92	77
A könyvtári honlap tartalomfrissítéseinek száma összesen	1095	921
A könyvtárban használható adatbázisok száma	23	38
Tematikus honlapok/virtuális kiállítások száma	44	50
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatások száma (db)	12	12
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatásokat igénybe vevő használók száma (fő):		
-követők száma	29.167	33.443
-szerkesztett tartalom	7.346	6.401
-megjelenések száma	6.183.046	6.708.532

Digitális gyűjtemények	2019. évi tény	2020. évi tény
Tárgyévben a könyvtár által nyílt hozzáférésű publikációként elérhetővé tett dokumentumok száma (db)		
MEK könyvek	1.088	1.477
EPA időszaki kiadványok		
- cím	137	127
- füzet	20.365	25.587
- cikk	45.832	52.133
DKA képi dokumentumok	7.860	8.718
OSZKDK	1.570	12.635

Előfizetett adatbázisok:

Referáló és indexelő adatbázisok:

1. Bibliotheca Eruditionis (intézményi együttműködés keretében)
2. Brill Book History Online (EISZ előfizetéssel)
3. EBSCO – Academic Search Ultimate – European Views of the Americas (EISZ előfizetéssel)
4. EBSCO Academic Search Ultimate – Library, Information Science and Technology Abstracts (EISZ előfizetéssel)
5. WBIS – World Biographical Information System (intézményi előfizetéssel)

Teljes szövegű adatbázisok:

E-könyveket tartalmazó:

1. Akadémiai Kiadó MERSZ (EISZ előfizetéssel)
2. The Hungarian Reformation Online (megállapodás keretében)
3. Kossuth Kiadó (új előfizetés) (EISZ előfizetéssel)
4. L'Harmattan Digitális Archívum (EISZ előfizetéssel)
5. Osiris Kiadó (EISZ előfizetéssel)
6. Szaktárs – Balassi Kiadó (új előfizetés) (EISZ előfizetéssel)
7. Szaktárs – Gondolat Kiadó (új előfizetés) (EISZ előfizetéssel)
8. Szaktárs – Kortárs Kiadó (új előfizetés) (EISZ előfizetéssel)
9. Szaktárs – Kronosz Kiadó (új előfizetés) (EISZ előfizetéssel)
10. Typotex Interkönyv (EISZ előfizetéssel)

E-folyóiratokat tartalmazó:

1. Akadémiai Kiadó folyóiratai (EISZ előfizetéssel)
2. Arcanum ADT+ (PIM és NKA)
3. EBSCO – Academic Search Complete (új előfizetés, EISZ) (EISZ előfizetéssel)
- 4-5. EBSCO – Academic Search Ultimate (EISZ előfizetéssel)
Tartalma a fentebb már említett 2 adatbázison kívül:
Academic Search Ultimate
GreenFILE
6. EmeraldInsight – Library Studies (EISZ előfizetéssel)
- 7-13. GALE Literary Sources (EISZ előfizetéssel)
Tartalma:
Dictionary of Literary Biography Complete Online
Literature Criticism Online
Literature Resource Center
LitFinder
Scribner Writers on GVRL
Something About the Author Online
Twayne's Authors Online
14. De Gruyter Journals – Social Sciences and Humanities Package (EISZ előfizetéssel)
15. De Gruyter – Bibliotheca Teubneriana Latina (EISZ előfizetéssel)
16. De Gruyter – Thesaurus Linguae Latinae (EISZ előfizetéssel)
17. JSTOR Language & Literature Current Collection (EISZ előfizetéssel)
18. Oxford University Press (OUP) Journals – Arts & Humanities Collection (EISZ előfizetéssel)
19. Oxford Music Online (EISZ előfizetéssel)

Egyéb:

1. USC Soá Alapítvány Vizuális Történelmi Archívum (audiovizuális) (EISZ előfizetéssel)
2. Nemzeti Audiovizuális Archívum – NAVA (audiovizuális dokumentumok) (NAVA-pont regisztrációval)
3. Akadémiai Kiadó szótárai (szótárak) (EISZ előfizetéssel)
4. TINTA SzóTudásTár (szótárak) (EISZ előfizetéssel)

Az adatbázisok a honlapról elérhetőek, a teljes hálózaton keresztül. Az adatbázisok tartalma a katalógusban nem tükröződik. EduID azonosítással távoli hozzáférést 22 előfizetett adatbázishoz biztosítunk beiratkozott olvasóinknak és az OSZK dolgozóinak.

Próbahozzáférések 2020 során

Az Emerald kiadó próbahozzáférést ajánlott fel az alábbi szolgáltatásokra:

Emerald e-könyvek
Próbaidőszak: 2020. április 1–30.

Emerald Expert Briefings (makrogazdasági és világpolitikai elemzések)
Próbaidőszak: 2020. április 15–30.

A könyvtár honlapjaival és a közösségi oldalaival kapcsolatos feladatok:

I. ALAPFELADATOK

1. Az oszk.hu oldalainak (jelenleg 3908 node) gondozása, tartalmi fejlesztése és naprakészségének biztosítása.
  - a. A hírek, illetve a rendezvényeinkről beérkező információk szerkesztése (ebből 113 ún. hírszöveg), az információk beszerzése, visszacsatolások, a tartalomgazdákkal való egyeztetés az általuk küldött anyagok alapján és illusztrációk készítése:
    - 251 új aloldal node létrehozása
    - 404 korábban már létező oldal szerkesztése, tartalmi frissítése
    - 350 illusztráció készítése (slide, kreatív, képadaptálás)
    - és fejlesztés beépítése <http://www.oszk.hu/myadvent>
  - b. 2020 májusáig (vö.: elindult közben a külön szolgáltatás) a Mikes-projekt aloldalának <http://www.oszk.hu/node/1501> frissítése, a könyvlisták közlése, illetve a korábbiak felülírása hetente:
    - 19 hungarica
    - 19 nem hungarica lista
    - 4 zenei lista
    - 17 frissített lista
    - 3 összevont maradéklista
    - 38 régi lista törlése
  - c. 23 kiadvány aloldalának elkészítése (magyar és angol):
<http://www.oszk.hu/kiadvanyok>
  - d. A statisztika-oldal <http://www.oszk.hu/statisztikai-adatok-2020> adatainak folyamatos beszerzése és feltöltés (Lásd a mellékelt táblázatot!)
  - e. Regisztrációs űrlap létrehozása (pl. 404-es konferencia)
2. Az OSZK.hu/en <http://www.oszk.hu/en> gondozása, tartalmi fejlesztése és naprakészségének biztosítása. Kb. 180 kis szabványoldal fordítása, ill. a tartalmak feltöltése

3. Az oszk.hu és oszk.hu/en mobil verzió gondozása, igény szerinti fejlesztése és naprakészségének biztosítása (pl. szervezeti ábra módosítása vagy javítási munkák)
4. HÍRLEVÉL
45 hírlevél kontrollszerkesztése és kiküldése és a sablon módosítása – Hírlevél-archívum http://www.oszk.hu/hirlevel_archivum
5. Az Intranet napi gondozása, igény szerinti fejlesztése és naprakészségének biztosítása (orvosi időpontok kezelése, szervezeti ábra módosítása, helpdesk a kollégáknak stb.)
6. A közösségi tér gondozása (Facebook, blogok, Twittercsatornák stb.)
  - a. összesen 6 401 különböző szerkesztett tartalom (Fb-posztok, blogok, galériák) Megjegyzés: Ez kevesebb, mint a tavalyi, de több köztük az összetettebb, hosszabb tartalom (vö.: pl. blogok)
  - b. követőink száma december végén: 33 443 – kb. 14 %-os emelkedés
  - c. Az összes egyedi elérés: 6 183 064 – kb. 8%-os emelkedés

Folyamatos kapcsolattartás a tartalomgazdákkal, illetve a kommunikációért felelős kollégákkal.

Az új oszk.hu (<http://testujoszk.ad.oszk.hu>) beüzemelése elmaradt, vezetői döntés szükséges, hogy a már elkészült struktúra és irány megfelelő-e.

Az új Mikes-szolgáltatás elindult, tehát ez a tartalom levált, de néhány döntési pont még hátravan:

- a kiadványok, publikációk téma átkerülése az OTR-be,
- az ún. profiloldalak kérdése.

OTR

- az OTR frontendi részének véleményezése (szűrés, képmegjelenítés stb.) – a korábban megkapott feladat szerint a megrendelői oldal képviselőjeként
- a Széchényi-levelek című szolgáltatás specifikációjának, oldalterveinek elkészítése;
- az ún. séma létrehozásához szükséges metaadatséma elkészítése az oldalhoz,
- a narratív tartalom szerkesztése (szöveg kontrollszerkesztése, képkeresés, képszerkesztés, betöltések)
- az OTR kezelésének OSZK-ba való implementálásához táblázat készítése (vö.: folyamatszabályozás előmunkálata)

II. TEMATIKUS HONLAPOK

Drupal 6 és 7 biztonsági frissítések

A CORVINA-HONLAP: A corvina-honlap 2020-ban csak kis mértékben gyarapodott:

- 8 új bejegyzés készítése, feltöltése
- a Hírek-oldal (magyar-angol) eseti gyarapítása

A CORVINA 3D – elindult és felkerült a corvina.hu oldalra menüpontként, illetve elérhető önálló útvonalon is: <https://exhibitioncorvina2018.oszk.hu/>

KORÁBBI SZOLGÁLTATÁSOK – gondozás, eseti gyarapítás, bővítés

- [http://orkenyistvan.hu/orkeny a szinhazban](http://orkenyistvan.hu/orkeny_a_szin hazban) (előadáslisták),
- multmédiáelemek frissítése és javítása az oldalakon (nyelvemlék, Örkény, Erkel)
- tortenet.oszk.hu gyarapítása (díjak listája stb.)

ÚJ JELES NAPOK

- a rendszer fejlesztése kb. 90%-ban készen van (vö.: tartalomtípusok, szűrés [http://testjelesnapok.ad.oszk.hu/hu/taxonomy/a 12 honap es az ev](http://testjelesnapok.ad.oszk.hu/hu/taxonomy/a_12_honap_es_az_ev), keresés, a HTML-editor). Hátravan még a feltöltés nyomán felbukkanó néhány kisebb feladat, illetve a teljes ünneplista helyes betűrendjének lefejlesztése <http://testjelesnapok.ad.oszk.hu/az/a>
- Létrehozunk 1266 ünnepoldalt (január–szeptember) és ezek kontrollszerkesztett ünnepleírásai. (Jelenleg 1715 ún. ünnepoldal van a rendszerben)
- Kb. 80 új ünnephez új ünnepleírás készült
- Elkészült az ünnepek címkézése (vö.: a 9476 taxonómiai kapcsolatnak ez is része)
- 248 világnaphoz és nemzetközi naphoz bekerültek a hivatalos angol elnevezések [http://testjelesnapok.ad.oszk.hu/hu/taxonomy/vilagnap nemzetkozi nap](http://testjelesnapok.ad.oszk.hu/hu/taxonomy/vilagnap_nemzetkozi_nap)
- A könyvtárszakmai vezetéssel egyeztetett metaadat-struktúra létrehozása a képek, a hanganyagok kapcsán
- 248 hanganyag adatlapjának létrehozása, betöltése
- A régi szolgáltatásban szereplő kb. 550 kép kiválogatása, metaadat segédtablázatának létrehozása, az adatlap létrehozása és a képek betöltése
- Közel 670 ünnep közötti tartalmi kapcsolat létrehozása
- kb. 300 ünnep szövegállományának áttöltése (vö.: decemberi ünnepek, ill. január– február hónap)
- [a 2021-es feladatokból került előbbre] kb. 400 OSZK-s szolgáltatásokban már publikált *közölhető* kép társítása, metaadatolása (segédtablázat) és betöltése

Digitális gyűjtemények:

2020. június 11-től a DKA, az EPA és a MEK gyűjteményeket, az OSZKDK-t, az OSZKDK digitális raktárát a "Digitálistartalom-fejlesztési és szolgáltatási Osztály" keretében működtetjük tovább.

- A Magyar Elektronikus Könyvtár felkerült az Oktatási Hivatal "Módszertani ajánlás az oktatás megszervezésére a koronavírus-járványban bevezetett, tantermen kívüli, digitális munkarendre" összeállításuk oldalára.
- A trianoni békeszerződés aláírásának 100. évfordulója kapcsán száz digitalizált kiadvánnyal emlékezünk az év során. A munka első lépéseként a témához kapcsolódó már digitalizált és korábban már publikált kötetek listáját további művekkel, címekkel egészítették ki tájékoztató könyvtárosaink. Az így száz eleműre bővült bibliográfia egyes tételeit – figyelembe véve a szerzői jogi kötelezettségeket – 2020 tavaszától folyamatosan digitalizáljuk és közzétesszük.

- A könyvek teljes szövegének keresőúrlapját a MEK-ben kibővítettük egy olyan mezővel, amivel csak a tartalomjegyzékben, valamint a fűlszövegben, ismertetőben vagy előszóban tudunk rákeresni a megadott szavakra. A fűlszöveg fájlban szakkönyveknél, tanulmánykötetnél az egyes fejezetekre, tanulmányokra, versesköteteknél, elbeszélés köteteknél az egyes versek, elbeszélések címeire is lehet is gyorsan, hatékonyan keresni. A találati listából kiválasztott fűlszöveg oldalon balra fent a CÍMLAP feliratra kattintva lehet átlépni a könyv weblapjára, ahonnan a teljes mű elérhető.
- Új, gyorsabb keresővel egészítettük ki a MEK URL-eken keresztül átadható keresőkérdéseit. Az eddigiek mellett most már szerzőre, címre, témára az alábbiak módon is lehet keresést átadni URL-ben, linkben. A korábbi módszernél sajnos az ékezetes keresés már nem működik, ennél az újnál igen.

7.2 Elektronikus dokumentumküldés

Dokumentumküldés	2019. évi tény	2020. évi tény
E-könyvek (db)	n.a.	15
Folyóiratcikkek (db)	n.a.	1.601
Részdokumentumok (db)	n.a.	32.415

8. Szolgáltatások fogyatékkal élők számára

Honlapunkon részletes tájékoztató olvasható a könyvtár akadálymentesítéséről, ahol a látássérültek számára hangzóanyag mutatja a könyvtár épületét.

Elérhetősége: <http://www.oszk.hu/akadalymentesites>

Az OSZK esetében a fogyatékkal élők számára a könyvtár használata teljes mértékben ingyenes. Továbbá egy kísérő iratkozhat be térítésmentesen a könyvtárba (vakok és gyengénlátók, mozgássérültek, siketek és nagyothallók).

Szolgáltatások száma	2019. évi tény	2020. évi tény
Fogyatékosággal élők könyvtárhasználatát segítő IKT eszközök száma	1 vakolvasó	1 vakolvasó
Fogyatékosággal élők számára akadálymentes szolgáltatások száma	13	13

Mozgássérült látogatók számára:

- A könyvtár épülete a Palota út felől kialakított rámpán közelíthető meg. A Hauszmann program részeként megvalósuló akadálymentes lift építésével kapcsolatban az eredeti rámpát áthelyezték, és emelkedési szögét módosították, de a meredekebb rámpa is alkalmas a rászorulóknak közlekedésére. Az Oroszlános udvarban, a főbejáratnál is kialakítottunk rámpát.
- A főbejáratnál található ruhatárban 1 db kerekesszék áll rendelkezésre.
- Az olvasótermetet lifttel lehet megközelíteni.

- Az épületben két akadálymentes mosdó van: egy a főbejárat szintjén, egy pedig a VII. emeleten, a törzsgyűjteményi olvasótermek közelében.

Hallássérült látogatók számára:

- A hallókészülékek hatékonyságát javító indukciós hurok működik a főbejáratnál a beiratkozó pultnál, a VII. emeleten a központi tájékoztató pultnál és a törzsgyűjteményi olvasótermekhez tartozó Könyvkiadó állomáson.

Látássérült látogatók számára:

- Az épületben több lift is működik. A főbejárattól balra található lift hangos segédlettel van ellátva. Ez a főbejárat és a VIII. emelet között jár, az alsóbb irodai szinteket nem érinti, így elkerülhető az esetleges eltévedés.
- A VII. emeleti Katalógustérben használható egy felolvasóprogrammal (JAWS) ellátott számítógép.
- A Magyar Elektronikus Könyvtár akadálymentes változata: <http://vmek.oszk.hu/>
- A Magyar Elektronikus Könyvtár és a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének együttműködése révén számos hangoskönyv érhető el szabadon a szolgáltatás honlapjáról, illetve számos felolvasható mű is megtalálható. A honlap elérhetősége: <http://mek.oszk.hu/keresések/keresesf.phtml?formatum=MP3>
- Együttműködési megállapodásunk van a Vakok és Gyengénlátók Szövetségével, amely alapján az általunk számukra rendelkezésre bocsátott, csak Braille-írással megjelent Vakok Világa c. folyóiratot begépelik latin betűs karakterekkel, ezáltal digitálisan elérhetővé teszik, ez a munka jelenleg is zajlik.

Eszköz - Szoftver - Építészeti megoldás	Mennyiség	Helyszín
Rámpa*	2	palota út, Oroszlános udvar
Kerekesszék	1	Főbejárat, ruhatár
Akadálymentes mosdó*	2	5. és a 7. emelet
Indukciós hurok	3	Beiratkozó pult (5. emelet); Könyvkiadó állomás; Központi tájékoztatás (7. emelet)
Hangoslift	1	Főbejárat, előcsarnok: baloldali lift
Felolvasó programmal ellátott számítógép	1	Katalógustér
MEK akadálymentes változat	honlap	http://vmek.oszk.hu
MEK hangoskönyvek	364	https://vmek.oszk.hu/html/vgi/vkereses/keresesuj2.phtml?minta=mp3&tip=format

*Az OSZK környezetében most is zajló építkezések miatt korlátozottan elérhetők.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1563 rendelete és 2017/1564 irányelvének átültető jogszabályai (2018. év LVI. törvény a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról, 198/2018. (X. 25.) Korm. rendelet az olvasási képességet érintő fogyatékkal élő kedvezményezett személyek javára végezhető szabad felhasználás

részletes szabályairól) kapcsán az intézményre vonatkozó feladatok végrehajtásához kapcsolódóan cselekvési terv készült, amely kitér az alábbi kérdéskörökre:

- a kedvezményezettek azonosítása (hozzáférés-kezelés) során fellépő kérdések;
- technikai megvalósítás részletei (a Magyarországon letelepedett jogosított szervezetek nyilvántartása; a jogosított szervezetek nyilvántartásának rendelkezésre bocsátása minden év április 30-ig az Európai Bizottság számára; nyilvántartás vezetése a jogosított szervezetek által előállított hozzáférhető formátumú művekről és más kapcsolódó jogi teljesítményekről legalább egy olyan jogosított szervezet megjelölésével, amely ilyen példánnyal rendelkezik).

A Könyvtári Intézet honlapján bejelentő felület készült mind a jogosított szervezetek, mind a hozzáférhető formátumú művek műbejelentései számára.

<https://ki.oszk.hu/informacioszolgalattas/1982018-x-25-korm-rendelet-jogosított-szervezetek-jelentkezese>

9. Könyvtári programok

9.1 Használóképzések

Használó képzések	2019. évi tény	2020. évi tény
Összes használói képzés száma	6	3
Összes használói képzésen résztvevők száma	94	36
Csoportok száma	11	3

9.2 Rendezvények

Rendezvények	2019. évi tény	2020. évi tény
Konferenciák száma	14	2 (online)
Konferenciákon résztvevők száma	1.041	0
Időszaki kiállítások száma	12	6
Időszaki kiállítások látogatóinak száma	18.287	854
Könyvbemutatók száma	16	1 (saját kiadvány bemutatása OSZK-ban)
Könyvbemutatók látogatóinak száma	665	115
Zenei rendezvények száma	3	0
Zenei rendezvények látogatóinak száma	80	0
Egyéb programok száma	97	7
Egyéb programokon résztvevők száma	3.876	327
Összes rendezvény száma (db)	142	16
Összes rendezvényen résztvevők száma (fő)	23.949	1.296

Időszaki kiállítások:

1. 2020. január 22. – a pandémia miatti rendkívüli zárásig – „*Fut velem egy rossz szekér...*” – *ADY100*: 342 fő (a megnyitón résztvevők létszámát nem tartalmazza).
2. 2020. február 6. – 2020. február 25. *Száz évvel ezelőtti bálók kincsei: a táncrendek*.
3. 2020. február 18. – a pandémia miatti rendkívüli zárásig – *Origó a végtelenben*: 262 fő (a megnyitón résztvevők létszámát nem tartalmazza).
4. A *Bánk bán*-opera bemutatójához kapcsolódó vándorkiállítás kurátori feladatainak ellátása együttműködve a Petőfi Irodalmi Múzeummal.
5. 2020. október 21. – október 30. – *Visegrádi portrék. Arcképek Közép-Európa múltjából – a Visegrádi Együttműködés 30. évfordulójára*: nincs róla adat.

Könyvbemutatók:

1. 2020. január 22. – „*Valaki útravált...*” című díszalbum kötetbemutatója: 115 fő.

Egyéb programok:

1. 2020. január 22. – *Nényei Pál Zoárd* rendhagyó irodalomórája: nincs róla adat.
2. 2020. január 22. – „*Kelj fel és légy szabad*” – íróműhely: 13 fő.
3. 2020. január 22. – „*Páris, Páris*” *Ady és a piktorok* – előadás: 66 fő.
4. 2020. január 22. – „*Fut velem egy rossz szekér...*” – *ADY100* című. kamarakiállítás megnyitója: 115 fő.
5. 2020. február 18. – *Origó a végtelenben* című kiállítás megnyitója: 70 fő.
6. 2020. október 21. – *Visegrádi portrék. Arcképek Közép-Európa múltjából – a Visegrádi Együttműködés 30. évfordulójára* című kiállítás megnyitója: 40 fő.

Ld. még 11. pont (Tudományos kutatás).

9.3 Kiemelt rendezvények bemutatása, szakmai konferenciák

Emlékévek

Ady 100 (101)

2020. január 22-én, a magyar kultúra napján „*Valaki útravált...*” – *Ady 100 az OSZK-ban* címmel rendezett több programból álló emléknapot a nemzeti könyvtár Ady Endre halálának 100. (101.) évfordulója alkalmából, mintegy lezárva az emlékévet. A programban Molnár Krisztina Rita költő, író, tanár vezetésével „*Kelj fel és légy szabad*” címmel íróműhely várta az érdeklődőket, ahol Ady Endre költészetének inspiráló hatásáról volt szó. Ezt követte Rockenbauer Zoltán művészettörténész „*Páris, Páris*” *Ady és a piktorok* című vetített előadása, amely során a költőhöz és párizsi tartózkodásához kapcsolódó képzőművészetről, festőkről, alkotásokról és kapcsolati hálókról volt szó. Ezt követően került sor a „*Fut velem egy rossz szekér...*” – *ADY100* kamarakiállítás megnyitójára. A tárlaton a nemzeti könyvtár Ady-relikviáiból válogattak a kurátorok (Boka László és Rózsafalvi Zsuzsanna irodalomtörténész): kéziratok, fényképek, dedikált kötetek, önéletrajzok, első megjelenések, tárgyi relikviák idézték meg a költő világát, elsősorban a hozzá kapcsolódó helyszíneket, utazásait, belső útkeresését. A megnyitón Hammerstein Judit megbízott főigazgató és Kucséra Tamás Gergely, a Magyar Művészeti Akadémia főtitkára mondott köszöntőt. Ezután került sor a két intézmény közös kiadásában, a két kurátor szerkesztésében napvilágot látott „*Valaki útravált...*” című díszalbum bemutatójára, amelyet kerekasz-

tal-beszélgetés keretében ismertették a két kurátor mellett Falusi Márton költő, Rockenbauer Zoltán művészettörténész, E. Csorba Csilla fotótörténész és Pécsi Györgyi irodalomtörténész, az MMA Kiadó vezetője. (A kiállítás és a kiadvány létrejöttét is támogatta az NKA.) Szintén a magyar kultúra napjához és az Ady-évfordulóhoz kapcsolódott egy dél-előtti, fiatalokat megszólító, zártkörű program is: Nényei László irodalomtörténész, tanár rendhagyó irodalomórása, valamint egész nap látható volt a *Himnusz* eredeti kézírata és a szintén a nemzeti könyvtárban őrzött Erkel-kotta is.

Trianon 100 – A nemzeti összetartozás éve

2020. június 4-e, a trianoni békediktátum aláírásának 100. évfordulója kapcsán az esztendő *A nemzeti összetartozás emlékévé* nyilvánították. A nemzeti könyvtár kiállítással készült az évfordulóra, amely azonban végül – a járványhelyzet miatt – nem valósult meg (az anyaggyűjtés, a szövegszerkesztés és olvasószerkesztés, a grafikai tervezés nagyobb része elkészült).

A trianoni békeszerződés aláírásának 100. évfordulója kapcsán száz digitalizált kiadvánnyal emlékezünk az év során. A munka első lépéseként a témához kapcsolódó már digitalizált és korábban már publikált kötetek listáját további művekkel, címekkel egészítették ki tájékoztató könyvtárosaink. Az így száz eleműre bővült bibliográfia egyes tételeit – figyelembe véve a szerzői jogi kötelezettségeket – 2020 tavaszától folyamatosan digitalizáltuk.

Széchenyi 200

A könyvtáralapító gróf Széchenyi Ferenc halálának 200. évfordulójára emlékezett a nemzeti könyvtár 2020-ban. Az intézmény minden évben hagyományosan megszervezi november 25-én (vagy egy ahhoz közeli napon) az alapítási ünnepet és a hozzá kapcsolódó tudományos programokat, nyílt napot. 2020-ban a járványhelyzet miatt valós térben nem valósulhattak meg ezek a programok, ezért a kerek évfordulóról nem annak napján, hanem az alapítási ünnepre időzítve online formában emlékezett meg az intézmény. Az emléknapon Facebook- és Instagram-posztok idézték fel – játékos formában – az elmúlt évek programjait, eseményeit. Arra biztattuk olvasóinkat, látogatóinkat, hogy töltsék fel kedvenc OSZK-s fényképeiket (*Nosztalgiazz velünk!*), rakják ki a kirakós játékot, válaszoljanak a feltett kérdéseinkre. A leggyorsabbak ajándékkönyveket nyertek. Az évforduló alkalmából blogbejegyzésben elevenítettük fel a könyvtáralapító gróf alakját. 2020-ban Elbe István kapta meg a Széchenyi Ferenc-emlékérmet, amelyet minden esztendőben az alapítási ünnepen kap meg egy, a könyvtárért sokat tett munkatárs.

II. Rákóczi Ferenc-emléké

Az emlékévben indult meg a 17. és 18. század magyar társadalom- és hadtörténet gazdag forrásaként oktatási és kutatási célokra is használható digitális archívum, a Rákóczi-we-barchívum. Az oldal elsődleges célja a webarchiválás technológiájának és a webarchívum más digitális gyűjteményekkel való integrálásának bemutatása egy mintaalkalmazás keretében. Az emlékévvel, a fejedelemmel, a szabadságharccal és a Rákóczi-családdal kapcsolatos weboldalak és webhelyek mentései mellett a Magyar Elektronikus Könyvtárban levő digitális vagy digitalizált könyvek, az Elektronikus Periodika Archívumban található

cikkek és a Digitális Képtárakból származó fotók, illusztrációk és egyéb képi dokumentumok is böngészhetők a honlapon.

Évfordulók

Borsos Miklós halálának 30. évfordulója

Borsos Miklós halálának 30. évfordulójához kapcsolódva *Origó a végtelenben* címmel nyílt emlékkiállítás a szobrász, éremművész, grafikus életműve előtt tisztelegve. A nemzeti könyvtár Plakát- és Kisnyomtatványtárának mintegy 250 Borsos-rézkarca és 211 tusrajz van a birtokában, a tárlat ezek közül mutatott be néhányat plakátokkal, katalógusokkal és albumokkal kiegészítve. A művész által illusztrált kötetek a törzsgyűjtemény, a díszletfotók a Színháztörténeti Tár, a levelek pedig a Kézirattár anyagából valók. Végül néhány más gyűjteményből kölcsönzött alkotás egészítette ki a kiállítás anyagát.

V4 – 30 (a 2021. évi évfordulós programsorozat bevezető rendezvénye)

A Visegrádi Együttműködés aláírásának 30. évfordulójára készülve 2020 októberében nyílt meg a Miniszterelnökség, a Külgazdasági és Külügyminisztérium és a nemzeti könyvtár együttműködésében rendezett *Visegrádi portrék. Arcképek Közép-Európa múltjából* című kamaratárlat a Várkert Bazárban Gaál Tibor portré-karikaturista műveiből. Az alkotó a térség (közel)múltjának nagy alakjait rajzolta újra egyéni látásmódban olyan módon, ami nemcsak a múlt felé fordul vissza, hanem a korábbi egyéni teljesítmények felvilágosításával egyszerre a jövő irányába is előre mutat. A válogatott arcképcsarnokban szereplő hús tekintélyes személyiség a történelem, az irodalom, a művészet, a tudomány és a sport területén alkotott maradandót. A kiállítás az eredeti koncepció szerint Budapestről Prágába, Pozsonyba és Varsóba utazott volna, hogy végül a Visegrádi Együttműködés aláírásának 30. évfordulóján, február 15-én Brüsszelben is látható legyen. A járványhelyzet miatt azonban egyelőre csak a budapesti kiállítás valósult meg, a többi helyszínen várhatóan 2021-ben lesz látható a kiállítás. A tárlathoz hatnyelvű tablók, feliratok és kísérőfüzet készült.

További kiállítások

Száz évvel ezelőtti bálók kincsei: a táncrendek

Az Országos Széchényi Könyvtár Plakát- és Kisnyomtatványtára rendkívül gazdag anyagból kínált egy csokorra valót minitárlat keretében. A gyűjtemény több száz táncrendet őriz. A táncrend története a reformkorba nyúlik vissza, virágkorát a dualizmus idején élte. A 20. század fordulóján a táncrendeket már könyvkötők, ötvösök, díszműiparosok állították elő és rendkívül változatos anyagokból, papírból, bársonyból, selyemből és bőrből készültek.

Bánk bán-kiállítás

A *Bánk bán*-opera bemutatójához kapcsolódó vándorkiállítás szervezése, kurátori feladatok ellátása, az OSZK gyűjteményének anyagából.

Műtárgykölcsönzések 2020-ban

A világiárvány a kiállításrendezések és ehhez kapcsolódóan a műtárgykölcsönzések tekintetében is éreztette hatását.

2020-ban az OSZK az alábbi intézményekkel állt kapcsolatban műtárgykölcsönzés kapcsán:

- Evangélikus Országos Múzeum: *Pulszky Ferenc ajándoka* (OSZK Törzsgyűjtemény, Kézirattár)
- Ferenczy Múzeum: *Egy írómodell állt Szentendrén. Kádár Erzsébet-émlékiállítás* (OSZK Kézirattár)
- Képzőművészeti Egyetem: *Tiltottak menedéke. Bródy Vera-kiállítás* (OSZK, Színháztörténeti Tár)
- Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum: *Helbing 150 / Százötven éve született Helbing Ferenc* (OSZK Plakát- és Kisnyomtatványtár)
- Magyar Nemzeti Múzeum: *Őstörténetünk keleti gyökerei* (OSZK Kézirattár)
- Magyar Nemzeti Múzeum: *Szenvedő szerkezet, vándorkiállítás* (OSZK Törzsgyűjtemény)
- Országgyűlés Múzeuma: *Tisza István és kora* (OSZK Zeneműtár, Kézirattár)
- Szabadtéri Néprajzi Múzeum: *A nagy háború hatása a vidéki társadalom életére* (OSZK Törzsgyűjtemény, Kézirattár)
- Várkapitányság: *A Karmelita épület és a Várszínház története* (OSZK, Színháztörténeti Tár)

A nemzeti könyvtár 2020-ban az alábbi kiállításaira kölcsönzött műtárgyakat:

- Borsos Miklós-émlékiállítás: Szépművészeti Múzeum, Rómer Flóris Múzeum, KogArt Galéria

Szakmai konferenciák

A 2020. évre tervezett konferenciák közül a járvány miatt valós térben egyre sem kerülhetett sor, volt azonban, amely a virtuális térben megvalósulhatott.

A sokrétű transzilvanizmus

2020. október 8-ra tervezte a nemzeti könyvtár a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetével együttműködésben szervezett nemzetközi Transzilvanizmus-konferenciát, amelyre több határon túli előadót is vártak. A járvány második hulláma miatt azonban a konferenciára nem kerülhetett sor. A két intézmény képviselőinek előzetes egyeztetése során felmerült annak lehetősége, hogy a felkért előadók írásban nyújtsák be az előadás tanulmányá formált szövegét, amelyet az MMA Kiadó és az OSZK társkiadásban megjelentet.

404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet? (videókonferencia és workshop)

2020. december 2-án negyedik alkalommal rendezte meg az Országos Széchényi Könyvtár webarchiválással foglalkozó rendezvényét, amelyet azonban ez alkalommal a járványhelyzetre való tekintettel rendhagyó módon az interneten, a Teams alkalmazáson keresztül

tül követhettek az érdeklődők. A konferencia fő témája az intézmények közötti munkamegosztás lehetősége volt, amelyre jó példát szolgáltatott a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia (KDS) keretében 2019-ben kiírt és 2020 tavaszán lezáruló pályázat. Ennek részeként az OSZK Webarchívuma tizenegy megyei hatókörű városi könyvtárral működött együtt a régiókban fontos webhelyek címének összegyűjtésében. A téma iránt érdeklődők a konferencián képet kaphattak az OSZK Webarchívum 2020. évi fejlesztéseiről, az elért eredményekről és a felmerülő technikai nehézségekről, valamint a formálódó szervezeti, infrastrukturális és jogi keretokről is.

Webinárium

2020. december 15-én a webinárium keretében középkori és reneszánsz kódexeket mutatott be Zsupán Edina és Korondi Ágnes. Az OSZK Petőfi Irodalmi Múzeum irányításával 2020 tavaszán kezdte meg az együttműködést a Magyar Nemzeti Levéltárral, a Magyar Nemzeti Galériával, a Szépművészeti Múzeummal és a Magyar Nemzeti Múzeummal, amelynek eredményeként elkészült a *Kapocs* című virtuális tárlat. A közgyűjteményi együttműködés végső szakaszában az Országos Széchényi Könyvtár munkatársai három tartalomszolgáltatásról tartottak előadást. A webináriumok életre hívója a Digitális Pedagógiai Módszertani Központ volt, az előadások az oktatást – elsősorban a közoktatást – kívánták támogatni.

Országos rendezvények, intézményi nyílt napok, szakmai kitelepülések

A magyar kultúra napja (2020. január 22.)

Az Országos Széchényi Könyvtár minden évben nyílt nap keretében, számos programmal ünnepli a magyar kultúra napját. 2020-ban az egynapos rendezvénysorozat Ady Endre személye köré szerveződött. Nényei Pál tanár rendhagyó irodalomórája után Molnár Krisztina Rita költő, író, tanár vezetésével íróműhely várta az érdeklődőket. Ezt követte Rockenbauer Zoltán művészettörténész vetített előadása, majd az Ady Endre-kamarakiállítás megnyitója, amelyet kerekasztal-beszélgetéssel egybekötött könyvbemutató követte. A nemzeti könyvtárban egész nap látható volt a *Himnusz* eredeti kézírata és a szintén a nemzeti könyvtárban őrzött Erkel-kotta, a könyvesboltban pedig néhány kiadványt kedvezményrel vásárolhattak meg a látogatók. (A rendezvények bővebb leírása az *Emlékevek* rész *Ady 100(101)* elnevezésű egysége alatt olvasható.)

Múzeumok Éjszakája

2020-ban az országos rendezvény a járványhelyzet miatt elmaradt.

Kulturális Örökség Napjai (2020. szeptember 19.)

2020-ban a nemzeti könyvtár részben kültéri programokon, részben az online térben várta az érdeklődőket. A Kulturális Örökség Napjai alkalmából két különböző tematikájú vezetett sétán vehettek részt az érdeklődők: az egyik tematika *Könyv(tár)borító* címmel a nemzeti könyvtár épületét mutatta be, a másik *A Pálosok, Hunyadi Mátyás és az Országos Széchényi Könyvtár* címmel a vár- és palotatörténet ismertetése mellett néhány, a könyv-

tárara vonatkozó érdekességet mutatott be. A virtuális térben is sétával vártuk az érdeklődőket rövid videónk segítségével: <https://www.facebook.com/411259319125/videos/1000422997069201> (a többi online-tartalomról a digitális és online (tudományos és rendezvényes) tartalmakat összefoglaló részben lesz részletesebben szó).

Alapítási Ünnepe (2020. november 25.)

Az intézmény minden évben hagyományosan megszervezi november 25-én (vagy egy ahhoz közeli napon) az alapítási ünnepet és a hozzá kapcsolódó tudományos programokat, nyílt napot. 2020-ban a járványhelyzet miatt valós térben nem valósulhattak meg ezek a programok és a hagyományosan ilyenkor átadott törzsgárdatagsági elismeréseket sem vehették át a munkatársak. Egyedül a Széchényi Ferenc-émlékérem 2020. évi díjazottját, Elbe Istvánt köszöntötte virtuális térben az intézmény. Az előző év díjazottjának előadása és az ünnepi köszöntés ez évben elmaradt. Nem került sor a hagyományos tudományos konferenciára és a nyílt napra sem. Ehelyett az alapító gróf Széchényi Ferenc halálának 200. évfordulója (december 13.) kapcsán, de az alapítási ünnep időpontjához igazítva különböző online-tartalmakkal emlékezett a könyvtár az alapító grófra.

Egyéb programok, rendezvények

A világjárvány első és második hulláma miatt bevezetett korlátozások és zárások miatt valós térben csak töredéke valósulhatott meg a tervezett programoknak (és ez a szám természetesen messze elmaradt az előző évek rendezvényeinek számától). Az év első két hónapjának és ősz elején kerülhetett sor néhány kiállítás megnyitóra és könyvbemutatóra (ez utóbbiakat lásd a könyvkiadást bemutató résznel).

Programok:

- 2020. január 22. – *Nényei Pál Zoárd rendhagyó irodalomórája*
- 2020. január 22. – „*Kelj fel és légy szabad*”
- 2020. január 22. – „*Páris, Páris*” *Ady és a piktorok*
- 2020. január 22. – „*Fut velem egy rossz szekér...*” – *ADY100*
- 2020. február 18. – *Origó a végtelenben*
- 2020. október 21. – *Visegrádi portrék. Arcképek Közép-Európa múltjából – a Visegrádi Együttműködés 30. évfordulójára*

10. Partnerség

10.1 Hazai szervezetekkel

A könyvtárral írásos együttműködést kötő partnerek száma	2019. évi tény	2020. évi tény
Felsőoktatási intézmények	4	-
Középfokú oktatási intézmények	9	-
Civil szervezetek	3	2
Határon túli könyvtárak	2	-
Vállalkozók	15	10
Egyéb oktatási intézmények	-	-

Egyéb	3	8
Összesen	36	20

10.2 Nemzetközi együttműködések

Mely nemzetközi szervezetekben vesz részt a könyvtár?

ADLUG Amicus DOBIS/LIBIS User Group

AIBM / IAML (Association Internationale des Bibliothèques, Archives et Centres de Documentation Musicaux / International Association of Music Libraries)

Akademie für Mozart-Forschung

CENL (Conference of European National Libraries)

CERL (Consortium of European Research Libraries)

Equipex Bibliissima, Patrimoine écrit du Moyen Âge et de Renaissance tudományos tanácsa (Párizs)

Fragmentarium 2020 Fellowship (Fribourg, CH)

IADA (International Association of Book and Paper Conservators)

ICOM (International Council of Museums)

IFLA (International Federation of Library Associations)

IFTR / FIRT (Nemzetközi Színháztudományi Társaság)

International BIBFRAME Initiative Organiser Group

Internationale Gutenberg Gesellschaft in Mainz

International ISBN Agency

IIPC (International Internet preservation Consortium)

International ISMN Agency (International Standard Music: Nürnberg)

ISO/TC 46 műszaki bizottság SC4 albizottság (Technical interoperability)

ISO/TC 46 műszaki bizottság SC8 albizottság (Quality–Statistics and performance evaluation)

QQML International member (Qualitative and Quantitative Methods in Libraries)

Répertoire International de Littérature Musicale (RILM) National Committee of Hungary

Répertoire International des Sources Musicales (RISM) Hungarian Working Group

TeaTS (Finn Színháztudományi Társaság)

The Future of Libraries Is Open (FOLIO) Product Council

Nemzetközi együttműködések (nem pályázatos) bemutatása

2020 első felében jelent meg **Todoreszku**. Egy kivételes könyvtár kincsei című háromnyelvű kötet Varga Bernadett szerkesztésében. A könyv Dr. Todoreszku Gyulának (1866-1919), a magyar nemzeti könyvtár egyik legjelentősebb adományozójának állít emléket. Az értékes díszkötet az ELTE Román Filológiai Tanszék és a Román Nagykövetség támogatásával jelent meg.

2020 júniusában érkezett a megkeresés a brnói **Morva Nemzeti Könyvtártól**, melyben intézményünk közreműködését kéri a V4+ Könyvtáros Konferencia megszervezésében. Az OSZK támogatja az eseményt, mely 2020 ősze helyett 2021 tavaszán kerül megrendezésre.

2020 júliusában kapcsolatfelvétel történt az **Ankarai Elnöki Könyvtárral** egy jövőbeli együttműködési megállapodás kidolgozására. Míg a személyes találkozó lehetővé válik a két intézmény képviselői között, a koordinátorok segítségével többszöri e-mail váltás során ismertették digitalizáló központjaikkal kapcsolatos terveiket, tapasztalataikat egymással. Az együttműködési megállapodás megszületése a személyes találkozót követően várható.

2020 augusztusában kereste meg intézményünk az Országos Idegennyelvű Könyvtárral együtt a **Zágrábi Nemzeti és Egyetemi Könyvtárat** együttműködési céllal, akik üdvözltek a kezdeményezést. Az együttműködés részleteinek kidolgozása megkezdődött, az aláírásra várhatóan 2021-ben kerül sor.

2020 szeptemberében a Magyar-Szaúdi Együttműködési Kormányközi Vegyes Bizottság harmadik ülésére kért anyagbekérőben az intézményünk jelezte, hogy bár jelenleg nincsen érvényben lévő együttműködési megállapodása a **Szaúd-Arábiai Királyság Nemzet Könyvtárával**, nyitott lenne egy kétoldalú szakmai együttműködésre.

2020 decemberében csatlakozott az OSZK a **Conference of European National Libraries (CENL) Erland Kolding Nielsen Grant Danube Projectjéhez**. A projekt két webináriumából és egy virtuális kiállításból áll, célja a CENL gyűjteményeinek a Dunára vonatkozó anyagainak bemutatása. Intézményünk dokumentumaiból a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály munkatársai állítottak össze egy bemutatkozó válogatást.

További együttműködések:

- **"Fifties in Europe" Kaleidoscope project.** Projektszervezés és kutatás. 2019–2020.
- EU-s és Visegrádi Alap pályázata a prágai Vaclav Havel könyvtárral, **The Other Europe project** (2019–2022)
- **EODOPEN Projekt** – (Digitális dokumentumok jogkezelése) – Szakmai munkatárs
- **PIQL II. Projekt**, 2020. (Digitális dokumentumok hosszútávú megőrzése) – Projektvezető

Nemzetközi műtárgykölcsönzések:

1) Műtárgykölcsönzés a Schallaburgi Várban „Up the River Danube”-kiállításra 2020. március 3 és 2020. november 22. között.

2) Műtárgykölcsönzés a Pozsonyi Színháztörténeti Intézet 2020. február 27 és 2020. október 5. között látható a szlovákiai színháztörténeti elmúlt évszázada történetéről szóló kiállításra.

3) Műtárgykölcsönzés a zágrábi Klovićevi dvori galerijába 2020. szeptember 1. és 2020. december 15. között a „Horvátország – Magyarország: 800 év közös örökség” című kiállításra.

Mely nemzetközi konferenciákon adtak elő a könyvtár munkatársai?

Konferencia (név, idő, helyszín)	Név
<i>Modernitás-képek és a vívódó, magányos Ady Endre – pályája delelőjén.</i> A nyíregyházi Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület Százegyének virrasztója című Ady-émlékkonferenciája. Nagykároly-Szatmár, 2020. január 30-31.	Boka László
<i>A rejtőzködéstől a hiányig. A holokausztrepresentáció alakulástörténete a pécsi szobrok és emlékművek tükrében.</i> VMTDK, Újvidék, 2020. november 28.	Csondor Soma
<i>Rights clearance documentation tool – pilot research based on the feedback of international libraries – 2nd EODOPEN Project Meeting</i> , 2020. május 13–15., Olmütz (online) [Radó Ritával közösen tartott előadás] <i>EURIG Editorial Committee: Report to the annual General Meeting of the Members, 2020.</i> Elhangzott: Virtual Annual EURIG Meeting 2020, 2020. május 19. (online) [Christian Alivertivel közösen tartott előadás] <i>Implementation of RDA in Hungary.</i> Elhangzott: Virtual Annual EURIG Meeting 2020. 2020. szeptember 16. (online) [Ilácsa Szabinával közösen tartott előadás] <i>Rights Statements in METS and a new model of access.</i> Elhangzott: 3rd EODOPEN Project Meeting, 2020. november 5. (online)	Dancs Szabolcs
<i>„Kaleidoscope”</i> Berlin, 2020. február 20-21.	Füri Katalin
<i>Implementation of RDA in Hungary.</i> Elhangzott: Virtual Annual EURIG Meeting 2020. 2020. szeptember 16. (online) [Dancs Szabolccsal közösen tartott előadás]	Ilácsa Szabina
<i>Povertà nei sermoni dei santi degli ordini mendicanti, composti in Ungheria (secoli XIV-XV).</i> IV edizione – I Cantieri dell'Agiografia "Comunicare la santità". Róma, Università La Sapienza – Pontificia Università di Sant'Antonio da Padua, 2020. január 21–23.	Konrád Eszter
<i>The high risk of focusing on intravernacular translations. 'Deconfundamus linguam eorum'.</i> Methodological Overview for the 'Tower of Bibles' Project című workshopon részvétel, szervező: FESMAR (CNRS – Université François-Rabelais de Tours, Centre d'Etudes Supérieures de la Renaissance – Université de Poitiers, Centre d'Etudes Supérieures de Civilisation médiévale), Poitiers, 2020. január 24.	Korondi Ágnes
<i>Hungarian Narrators.</i> The Other Europe Workshop – Restoring Audiovisual Material, Prága, Vacláv Havel Könyvtár, 2020. június 30. (on-line)	Lukács Bea

<i>Munkás(k)juta(táso)k a tervgazdálkodástól a vadkapitalizmusig</i> – 2020. december 3-4, (Kerekasztal, Archívumok a szociológiában, szociológia az archívumokban)	
<i>Library Management of Personal Digital Legacy</i> – BOBCATSSS Nemzetközi Könyvtáros Konferencia (Párizs, Franciaország), 2020. január 22–24.	Nagy Andor
<i>Rights clearance documentation tool – pilot research based on the feedback of international libraries – 2nd EODOPEN Project Meeting</i> , 2020. május 13–15., Olmütz (Online) [Dancs Szabolccsal közösen tartott előadás]	Radó Rita
„Kaleidoscope” Berlin, 2020. február 20-21.	Sárközy Réka
<i>Engraving, Plaster Cast, Photograph- chapters From the History of Artwork. International</i> , 2020. augusztus 27.	Sebő Judit
<i>Epäonnistumiset 1800-luvun teatterissa. Yritykset näyttämömenestysten luomiseen, ja miten ne voivat pettää</i> [Kudarok a 19. századi színpadon. Színházi sikerdramaturgiák és bukások] in Eksymisiä, epäonnistumisia ja umpikujia / Bakslag, borttappanden och återvändsgränder [Tévedések, kudarcok és zsákutcák], a 19. század kutatóhálózat (1800-luvun tutkimuksen verkosto) konferenciája, Helsinki, 2020. január 30–31. <i>A magyar színhátság rövid története – könyvbemutató előadás és beszélgetés</i> , Marosvásárhely, 2020. február 20. <i>Finn és észt kulturális kapcsolatok</i> . Balassi Intézet -- Magyarország Kulturális Központja, Sepsiszentgyörgy, 2020. február 21. <i>SENA Forum, OISTAT nemzetközi online konferencia</i> , Kairó, 2020. október 9-13.	Sirató Ildikó
<i>A mikrotörténelem szerepe a neveléstörténet-írásban. Imre Sándor (1877–1945) emlékezete</i> , VIII. Neveléstudományi és Szakmódszertani Konferencia, International Research Institute s.r.o., Szlovákia, Párkány, 2020. január 7–9.	Szűts-Novák Rita

Mikes-program

Könyvtári rendszerben hasznosult dokumentumok száma	2019. évi tény	2020. évi tény
Könyv, zenemű és periodikaszám (dokumentum)	11.157	14.096
Doboz (átadás-átvételijegyzék)	1.632	0*

* Az átadás-átvételi jegyzékek száma az új, adatbázis alapú rendszer használata óta nem releváns, mert az elszállításkor egy jegyzéken adjuk át az előző szállítás óta összegyűlt anyagot, nem kell a heti kijárló jegyzékek után minden kérő partnernek jegyzéket kiállítanunk.

A Mikes Kelemen-programban a 2020-as évben nem történt szervezett hazaszállítás, csak a már 2019-ben elindított brazil szállítmány érkezett meg februárban. Az év során több mint 40 ezer kötet került kiejánlásra, mintegy 17 ezer kérés került regisztrálásra, és kb. 13.200 kötetre vonatkozó kérést tudtak teljesíteni a kollégák. Az év végéig igényelt dokumentumok vidéki és külföldi kiszállítása is nagyrészt lezajlott. Nagy előrelépést jelentett az új, adatbázis alapú rendelési felület beüzemelése a Nemzeti Összetartozás Napjára időzítve. Az adatbázist sajtó fórumokon is sikerült népszerűsíteni, az OSZK honlapján pedig egy 14 részes blogsorozatban került bemutatásra Mikes-Programhoz köthető gyarapodás.

11. Pályázatok bemutatása, aktuális helyzete, fenntartási kérdések

Az OSZK 2020-ban is több NKA-pályázatot nyújtott be, amelynek adminisztrációját – intézményi szinten – a Kutatásszervezési Osztály munkatársa látta el.

2020-ban benyújtott pályázatok		Pályázatért felelős szervezeti egység	Igényelt összeg	Támogatás
<i>Könyv, Könyvtár, Könyvtáros</i> című folyóirat 2020. évi hagyományos módon történő megjelentetésére	Közgyűjtemények Kollégiuma	Könyvtári Intézet	2.542.326	2.542.326
<i>A Könyvtári Figyelő</i> című folyóirat 2020. évi hagyományos módon történő megjelentetésére	Közgyűjtemények Kollégiuma	Könyvtári Intézet	2.949.370	2.929.370
Kaskötő Marietta, Szabó Ferenc: <i>Eritis mihi testes. Az 1938-as Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus hangfelvételei</i> munkacímű többnyelvű mű kiadására CD-melléklettel	Könyvkiadás Kollégiuma	Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály	1.599.330	elutasított
Kovács Eszter, Visy Beatrix (szerk.): <i>Töredéktől töredékig Bibliotheca Scientiae et Artis</i> sorozat 13. kötete kiadására	Könyvkiadás Kollégiuma	Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály	1.499.330	700.000
Lipthay Endre, Somogyi Gréta Imola (szerk.): <i>Édes Imrém! Lelkem, Márikóm! Gróf Mikó Imre és Rhédey Mária grófnő levelezése 1848–49-ből</i> című kötet kiadására	Könyvkiadás Kollégiuma	Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály	1.099.330	700.000
A koronavírus-járvány terjedési kockázatának csökkentésére szolgáló plexi védőfal beszerzésére	Közgyűjtemények Kollégiuma		250.000	250.000

Bánfi Szilvia: <i>Egy különös sorsú nyomdász vállalkozásai Közép-Európában a 16. század közepén, Raphael Hoffhalter...</i> című, magyar és angol nyelvű kötet kiadására	Könyvkiadás Kollégiuma	Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály	2.000.000	1.000.000
Count Francis Taaffe, <i>Count Taaffes letters from the Imperial Camp</i> munkacímű levélgyűjteménynek megjelentetésére	Könyvkiadás Kollégiuma	Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály	700.000	elutasított
Dr. Pap Ágnes: <i>Magyar szemmel Indiáról</i> munkacímű könyv kiadására	Könyvkiadás Kollégiuma	Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály	1.000.000	elutasított
Korniss Péter: <i>Széki asszonyok</i> című sorozatának megvásárlására	Fotóművészet Kollégiuma	Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály	3.810.000	elutasított
Puklus Péter fotókönyveinek és azokból készült válogatott nagytítások megvásárlására	Fotóművészet Kollégiuma	Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály	887.000	600.000
Hanglemezek tárolására alkalmas tasakok és tárolódobozok beszerzésére	Közgyűjtemények Kollégiuma	Gyűjteménymegőrzési Főosztály	1.313.850	1.100.000
Az OSZK részvételére a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon és az Ünnepi Könyvhéten	Szépirodalom Kollégiuma	Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály	100.000	100.000

11.1. Hazai pályázatok bemutatása

Az NKA 2019-es műtárgyvásárlási pályázatán a **Fényképtár** támogatást nyert Inkey Alice játékfilmek diafilm standfotóinak megvásárlására 798.000 Ft értékben, és Erdélyi István második világháborús felvételeket tartalmazó albumának megvásárlására 400.000 Ft értékben. Mindkét adásvétel sikerrel lezajlott. 2020-ban támogatást nyertünk Puklus Péter fotókönyveinek megvásárlására, a szerződéskötés folyamatban van.

11.2. Európai uniós pályázatok bemutatása

2020-ban a pandémia nagy mértékben korlátozta az **EODOPEN** projekt által mozgósítható kapacitásokat. Ennek ellenére ebben az évben a tervezett 4 összejövetel online megrendezésre került, ahol kollegáink előadásokat tartottak a munkacsoportban végzett munkájukról. Az eredetileg Budapesten személyes részvétellel megrendezésre tervezett konferencia online került megrendezésre. A dokumentációt támogató eszköz munkafolyamatának és adatformátumainak kapcsán kollegáink kérdőívet dolgoztak ki és küldtek

el a partnerkönyvtárakba; ennek alapján kidolgozták a specifikáció első változatát. A specifikáció elkészítése összességében megfelelő ütemben haladt, és az eszköz technikai követelményei kapcsán felmerülő legfontosabb kérdések is megfogalmazásra kerültek.

A 6-os munkacsoport megkezdte rendszeres havi munkáját és kommunikációját. Az OSZK képviseltette magát a menedzsment feladatokban, valamint több más munkacsoport munkájában is aktívan részt vett.

Nemzetközi együttműködés keretében jelenleg is folyamatban van az OSZK Történeti Interjúk Tárának a cseh Vaclav Havel könyvtárral közösen a „**The Other Europe**” címmel elnyert pályázata, amelyet a Visegrádi Alap, és az Európai Bizottság támogat, és amelynek keretében 2022 tavaszáig a magyar vonatkozású '87-'88-ban készített filmes interjúk gyarapítása, feldolgozása, fordítása, közzététele a cél. 25 interjú nyersanyagának digitalizált kópiája beérkezett, a partnerekkel együtt fejlesztettük a feldolgozás és közzététel módszerét, 10 interjú teljes feldolgozása, közzététele megtörtént, az OSZK-hoz beérkezett a teljesített munka ellentételezése, mintegy 3600 EUR

„**Fifties in Europe**” címmel az OSZK Fényképtára egy nyolctagú konzorcium tagjaként vett részt egy fotográfiai témájú pályázatban az ötvenes évek vizuális reprezentációjáról. A projekt keretében képeket tett közzé az Europeana adatbázishoz kapcsolódó, erre a célra létrehozott tematikus oldalon, és tanulmányban foglalta össze a vizsgált időszak magyarországi vizuális lenyomatának tanulságait.

11.3 Fenntartási időszakban lévő pályázatok

A két pályázat esetében a fenntartási időszak 2020. december 31-ig tart:

Könyvtári digitális tartalmak – Integrált Portál (TÁMOP 3.2.16-15-2015-0001): A projekt célja, hogy megvalósítsa az OSZK állományában lévő, eddig külön-külön rendszerekben hozzáférhető és kereshető, a széles nyilvánosság számára elérhetetlen digitális vagy digitalizált tartalmakat magukba foglaló adatbázisok (Térképtár, OSZK Digitális Könyvtár, Magyar Digitális Képkönyvtár, Digitális Képarhívum, Magyar Elektronikus Könyvtár, Egységes Periodika Adatbázis) egyablakos kereshetőségét integrált portál segítségével. A portál illeszkedik a Nemzeti Köznevelési Portálhoz, amely által a digitális tartalmak köznevelés általi hozzáférhetősége, kereshetősége és felhasználhatósága biztosított.

Kulturális szakemberek továbbképzése (TÁMOP 3.2.12-12/1/KMR): Az OSZK gyűjteménye a kulturális örökség része, és kiemelkedő feladata, hogy ezen javakat a legszélesebb körben megismertesse, mindenki számára azonos mértékben hozzáférhetővé, kutathatóvá tegye. Ennek érdekében alakítja ki az intézmény szolgáltatásait, szervezi képzéseit, mutatja be kiállításain a kulturális kincseket. A képzések által a munkatársak új, korszerű tudással felvértezve képessé válnak új ismeretek létrehozására, a tudásuk megújítására, amely az élet hosszú tartó tanulás záloga.

A program keretében az alábbi képzések valósultak meg:

- OMIKK-os segédkönyvtárosi képzés,
- a INKA „Vezető-Szerep-Játék, avagy tanuljunk meg vezetői szerepeket jól játszani” képzés,
- a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Kiállítás-rendezés A-Z-ig képzés,
- a Szabadtéri Néprajzi Múzeum „Múzeumi vezetői ismeretek” képzés.

- digitális könyvtárak létrehozása,
  - E-könyv a digitális kultúrában és a könyvtári világban,
  - kiadványszerkesztő,
  - kiállításrendezés,
- webfejlesztés/webmester.

A pályázat esetében a fenntartási időszak 2021. február 10-ig tart:

ELDORADO (TÁMOP 3.2.4.B-11/1/2012): A projekt célja olyan rendszer létrehozása, amely biztosítja, hogy a szerzői jog által nem védett dokumentumok mellett a szerzői jog által védett könyvtári dokumentumok is eljuthassanak a felhasználókhhoz, jól szabályozott, a jogtulajdonosok által is követhető, jogszerű módon, a könyvtárakat segítő munkafolyamat rendszerrel és az eddigi eredmények (ODR, MOKKA, Cikkarchívum) integrálásával.

A pályázat esetében a fenntartási időszak 2022. szeptember 15-ig tart:

Cselekvő Közösségek – aktív közösségi szerepvállalás (EFOP-1.3.1.15-2016-00001): A projekt fő célja a társadalmi együttélés erősítése, az előítéletesség és hátrányos megkülönböztetés elleni fellépés erősítése, a romák aktív társadalmi szerepvállalásának erősítése, fiatal felnőttek társadalmi integrációjának elősegítése, a társadalmi és közösségi szerepvállalás ösztönzése, az idősek széleskörű társadalmi részvételének támogatása. Ennek érdekében a projekt keretében együttműködő konzorcium (konzorciumvezető a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre, partner a NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. (NMI Nkft) és az Országos Széchényi Könyvtár közösségfejlesztési módszertanokat dolgozott ki mely módszertanokkal segíti a „TOP-5.3.1-16 és a TOP-6.9.216 „A helyi identitás és kohézió erősítése” című közösségfejlesztési felhívások megvalósulását. A fenntartási időszakban képzéseket szervezünk a TOP-os projektgazdák részére, országos konferenciát tartunk, működtetjük a projekt keretében létrehozott WIKI tudástárat, közreműködünk a „Közösségek hete” programsorozat szervezésében és együttműködünk konzorciumi partnereinkkel a fenntartási feladataik megvalósításában.

12. Tudományos kutatás

Tudományos kutatás	2019. évi tény	2020. évi tény
Kutatómunka éves időalapja (kutatónap/év)	3.128 nap	2.166 nap
Tudományos kutatások száma (a folyamatban lévő és a lezárt kutatások külön feltüntetve) (db)	84	86
A könyvtár szakemberei által készített, nyomtatott vagy elektronikus formában megjelent publikációk száma	403 ²	612 ³
Idegen nyelvű publikációk száma	37 ⁴	25 ⁵
Nemzetiségi nyelvű kiadványok, publikációk száma	4	5
A könyvtár által kiadott kiadványok száma	33	17
A könyvtár szakemberei által tartott előadások száma	195 ⁶	80 ⁷
A könyvtár szakemberei által elvégzett szakértői tevékenységek száma	11	45
A könyvtár szakembereinek konferencián való részvételének száma	151 ⁸	115 ⁹
A képzésben, továbbképzésen részt vett dolgozók száma	32	54

² 2019: Ide véve a folyóiratszerkesztést és kiállítási kurátori tevékenységet is, valamint ide számítva a könyvtárszakmai és informatikai jellegű publikációkat is (digitalizálás, stb.) A számok az idegen nyelvű publikációk nélkül értendők. Kutatónappal rendelkező munkatársak publikációi: 298, kutatónappal nem rendelkezőké: 105.

³ 2020: Ide véve a folyóiratszerkesztést, adatközlést, fordítást, lektorálást és kiállítási kurátori tevékenységet is, valamint ide számítva a könyvtárszakmai és informatikai jellegű publikációkat is (digitalizálás, stb.) A számok az idegen nyelvű publikációk nélkül értendők. Kutatónappal rendelkező munkatársak publikációi: 221, kutatónappal nem rendelkezőké: 55, összesen: 276. Az adatközléseket (171+6=177) is számítva összesen: 392. A rövidebb írásokat, blogbejegyzéseket is számítva (72+87=159) együtt: 612. A könyvtár összes publikációjának száma: 612 (ebből kutatónappal rendelkezőké: 464, a kutatónappal nem rendelkezőké: 148).

⁴ 2019: Kutatónappal rendelkező munkatársak idegen nyelvű publikációi: 25, kutatónappal nem rendelkezőké: 12.

⁵ 2020: Kutatónappal rendelkező munkatársak idegen nyelvű publikációi: 22, kutatónappal nem rendelkezőké: 3.

⁶ Összes előadás konferencián vagy másutt, kutatónappal rendelkezők előadásainak száma: 134, kutatónappal nem rendelkezőké: 61.

⁷ Összes előadás konferencián vagy másutt, kutatónappal rendelkezők előadásainak száma: 50, kutatónappal nem rendelkezőké: 30.

⁸ Előadással egybekötött részvétel; kutatónappal rendelkezők előadásainak száma: 107, kutatónappal nem rendelkezőké: 44.

⁹ Összes részvétel (előadással és anélkül).

Tudományos kutatással kapcsolatos egyéb adatok	2019. évi tény	2020. évi tény
Tudományos munkatársak száma (részben tudományos munkát is ellátó munkatársak, illetve minősített kutatók összességében – fő)	64	56 ¹⁰
Tudományos fokozattal rendelkező munkatársak száma (fő)	47	41 ¹¹
Tárgyévben megszerzendő tudományos fokozatok (PhD) száma (db)	3	2
A tudományos kutatást is végző munkatársak számára engedélyezett kutatónapok száma (átlag heti 8 órával számolva) (nap/fő)	55 nap	39 nap
Nemzetközi tudományos programok száma, amelyben a munkatársak részt vesznek	19	18
Felsőoktatásban oktatóként résztvevő munkatársak száma (fő)	14	13
Felnőttképzésben oktatóként résztvevő munkatársak száma (fő)	9	8

12.1 Tudományos kutatás, kutatásszervezés az OSZK-ban 2020 folyamán

A nemzeti könyvtár különböző szervezeti egységeinél dolgozó, de kutatómunkát is végző munkatársak alapfeladataik ellátása mellett jól meghatározott, intézményi érdekű kutatások mentén vesznek részt tudományos projektekben. Ennek feltételeit a *Kutatónap szabályzat* rögzíti. A szabályzat megújítása már az előző években megkezdődött, 2020-ban azonban – a szervezeti átalakulásoknak köszönhetően – további változtatásokra is sor került. A szabályzat véglegesítése, jóváhagyása és hatályba lépése 2021-re várható.

¹⁰ Az év során ötvenhatan kaptak kutatónapot, év végén negyvenhat főnek volt kutatónapja (többen nyugdíjba mentek, elhagyták az intézményt, külföldi ösztöndíjra vagy szülési szabadságra mentek). Rajtuk kívül vannak olyan kollégák, akik kutatócsoportban dolgoznak (köztük olyanok is, akik nincsenek OSZK-állományban), vagy tudományos munkát végeznek, de nem kapnak kutatónapot. A januári állapot szerint a kutatónapot igényelt munkatársakon túl: öt fő volt tudományos kutatói állásban olyan munkatárs, aki kutatónapot nem vett igénybe, közülük ketten év közben elhagyták az intézményt, valamint két nyugdíjas akadémikus, egy akadémiai doktor, három PhD-fokozatú kutató (nem OSZK-állományban), egy fő gyesen/gyeden lévő munkatárs számítható még ide.

¹¹ 2020 januárjában 41 fokozattal rendelkező kolléga volt (nem számítva a nyugdíjban lévőket, illetve a más intézménnyel közös kutatócsoportban dolgozókat). 2020 végén ez a szám 33 volt (nem számítva a nyugdíjban lévőket, illetve a más intézménnyel közös kutatócsoportban dolgozókat).

A tudományos projektek koordinálását korábban a Tudományos Igazgatóság végezte, 2020 második felétől a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály látja el, a kutatónapokkal kapcsolatos adminisztrációt a Tudományos Titkárság – 2020 második felétől Kutatásszervezési Osztály néven – intézi.

Az intézmény tudományos fokozattal rendelkező és/vagy tudományos munkát (is) végző kutatói a nemzetközi együttműködések kialakításában, hazai és nemzetközi szakmai (például akadémiai bizottsági) fórumok, valamint oktatási (doktori) és különböző folyóirat-szerkesztőbizottságok (*Magyar Könyvszemle; Lymbus, Irodalmi Magazin* stb.) munkájában is aktív részt vállalnak. Jelen vannak hazai és nemzetközi konferenciákon, számos egyéni tudományos publikációt tesznek közzé minden évben, alapfeladataik mellett sokan vállalnak részt intézményi könyvsorozatok, tanulmánykötetek, folyóiratok szerkesztésében.

2020-ban **két munkatársunk** védte meg sikeresen a disszertációját és **szerezte meg a tudományos fokozatot**: Janzsó Miklós július 2-án a Szegedi Tudományegyetem Történelemtudományi Doktori Iskolájában védte meg *A Tabula Cebetis az 1–2. századi filozófiai gondolkodásban* című értekezését, Mann Jolán pedig október 9-én az Eötvös Loránd Tudományegyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájában a *Miroslav Krleža életművének hungarikája a horvát kulturális emlékezet kontextusában* című disszertációját.

A tudományos fokozattal rendelkező munkatársak közül két akadémiai doktor nyugdíjba ment, négy PhD-fokozattal bíró munkatárs végleg, két munkatárs külföldi ösztöndíj miatt ideiglenesen elhagyta az intézményt. **2020 végén főállású OSZK-munkatársként egy fő akadémiai doktor, huszonnyolc PhD- és három DLA-fokozattal rendelkező munkatárs dolgozott** az intézményben. Rajtuk kívül fizetés nélküli szabadságon, gyesen vagy gyeden három PhD-s munkatárs volt, nyugdíjasként vagy kutatócsoportban (nem OSZK-állományban) két akadémikus, három akadémiai doktor és két PhD-munkatárs dolgozott.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) és az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) a fiatal magyar könyvtárosok munkájának jutalmazására, elismerésére 2000-ben *Az év fiatal könyvtárosa* elnevezésű díjat alapított. 2020-ban a nemzeti könyvtár három munkatársa nyújtott be pályázatot. A bírálóbizottság döntése alapján **Bessenyei Ágnes, az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti és Zeneműtárának könyvtárosa pályázatával elnyerte *Az év fiatal könyvtárosa* pályázat Kovács Máté Alapítvány által felajánlott különdíját.**

A statisztika területén kiemelkedő munkát végző szakembereknek adományozott **Fényes Elek-díjjal** ismerte el Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter **Rózsa Dávid főigazgatónak a statisztika területén végzett munkásságát.**

A **Széchényi Ferenc-emlékérem 2020. évi díjazottja Elbe István.** A könyvtárunk alapítása ünnepén, november 25-én évente átadott elismerést egy-egy aktív szolgálatban álló dolgozó kaphatja meg. A díj adományozásának feltétele a könyvtárban életpálya jelleggel eltöltött hosszú szolgálati idő, kimagasló munkateljesítmény vagy jelentős tudományos tevékenység.

Az A'Design Award nemzetközi szervezet *A Corvina Könyvtár budai műhelye* című, 2018/2019 fordulóján megrendezett kiállításunkat bronz minősítéssel díjazta.

12.2 Klebelsberg Kuno-ösztöndíj

A Klebelsberg-ösztöndíjak magyar vonatkozású külföldi hagyatékok feltárására irányulnak. Az ösztöndíjak pályáztatását, odaítélését és szakmai értékelését három kiemelt nemzeti intézmény végzi, a Magyar Nemzeti Levéltár, az OSZK és a Magyar Nemzeti

Múzeum, mellettük a Bölcsészettudományi Kutatóközpont delegál tagot a grémiumba, a szervező Külügyminisztérium munkatársai mellett. Az Országos Széchényi Könyvtár a többi intézményhez hasonlóan végzi a pályázati űrlapok kezelését, a hungarika-igazolások kiadását. További feladatok: a pályázók pályázati anyagának táblázatos vezetése, a pályázati anyagok szöveges összefoglalóinak elkészítése, a pályázati anyag előkészítése a bizottsági ülésekre. A pályázati szakasz végén a megvalósított kutatások év végi beszámolóinak összegzése, a beszámolókból összefoglalók készítése, értékelése, értékelési javaslat a bizottság munkájának segítésére. Az ösztöndíjjal kapcsolatos munkákban az OSZK részéről Boka László tudományos igazgató 2008 óta vett részt bizottsági tagként a pályázatok elbírálásában, az ösztöndíjasok kiválasztásában és értékelésében (2020 őszen ezt a feladatot Dede Franciska vette át). Visy Beatrix tudományos munkatárs a pályázati anyagok OSZK-s tartalmi előkészítésében, összefoglalók írásában, a beérkező beszámolók feldolgozásában és összegzésében, a táblázatok elkészítésében vesz részt. Továbbá a téma lefedettségét, kutathatóságát, a hungarika-igazolások kiadhatóságának feltételeit ellenőrzi. A Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály mindenkori titkárságvezetője az űrlapok, nyilatkozatok kezelését, kérések, igények közvetítését, a beérkezett anyagok iktatását végzi.

2020-ban 20 beszámoló feldolgozását végezték el a munkatársak (a 2019-es pályázatokét), illetve év közben további 5 pótlólagos beszámoló érkezett. A 2020-as pályázati folyamat a járvány miatt rendkívüli volt. A kuratóriumi ülésre előkészített anyagok (35) nyertes pályázói közül sokan nem tudták felhasználni az ösztöndíjat.

12.3 Egyéb intézményi együttműködések

MMA együttműködés: A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete 2019 áprilisával megállapodást kötött az Országos Széchényi Könyvtárral mint kutatóintézettel közös céljaik megvalósítása érdekében. Az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Művészeti Akadémia 2018 januárja óta fűzte szorosabbra együttműködését, mely több rétegű, így a könyvkiadástól a tematikus nagykiállításokig és a közös konferenciákig számos területre kiterjed. 2020-ra egy közösen szervezett konferenciát és társkiadásban megjelentetett tanulmánykötetet tervezett a két intézmény. A konferenciára a járvány második hulláma miatt nem került sor, a tanulmánykötet terve pedig átkerült 2021-re.

Kutatócserék: a nemzeti könyvtár feladatkörébe tartozik a magyar retrospektív nemzeti bibliográfia XV–XVIII. század) összeállítása. A modern tudományosság kritériumai alapján elengedhetetlen, hogy a hungarikumok leírása autopszia alapján történjen. Több szomszédos ország könyvtárával volt olyan együttműködés, amely ezt a munkát támogatja (kölcsonossági és viszonyossági alapon), és lehetőséget biztosított a rendszeres szakmai konzultációra, és az eredmények egymás tudományos konferenciáin való bemutatására is. A Cseh Nemzeti Könyvtárral a szerződés 2020 decemberében, a Szlovák Nemzeti Könyvtárral 2019 decemberében járt le. A járványhelyzet miatt egyik szerződést sem újította meg a két intézmény 2020-ban (és a kutatócserék is szüneteltek), de 2021-ben, a járvány visszahúzódása után mindenképpen fontos lenne a két szerződés megújítása.

Az **Ostravai Egyetem** és OSZK közötti együttműködés (keretszerződés) véglegesítése folyamatban van.

Együttműködés a **Göttingeni Egyetemi Könyvtárral**: a két világháború közötti német kultúrpolitika a göttingeni egyetemi könyvtárat jelölte ki a magyar anyag gyűjtésére. A kiemelt forrásokból jelentős mennyiségű magyar és magyar vonatkozású folyóirat és könyv került ide, amelynek kéziratos katalógusa két vaskos fólió kötetet tesz ki.

Az **Osztrák Nemzeti Könyvtár** részéről együttműködési felkérés érkezett az ún. Duna Projektre. A projekt keretében munkatársaink részt vettek az online workshopen, és 2020 decemberében a nemzeti könyvtár különböző különgyűjteményi táraiból kapcsolódó dokumentumokat küldtünk áttekintésre. A projekt megvalósítása 2021-ben várható.

Az OSZK számos kiadványát társkiadásban jelenteti meg, így például a Külgazdasági és Külügyminisztérium és Magyarországtudományi Társasággal a *Lymbus* folyóiratot. Egyéb kiadói programjaink, figyelembe véve az elfogadott emlékevi tematikákat, a régi partnerekkel, hazai és külföldi szakkönyvkiadókkal tovább folytatódnak. Ezek közt kiemelten fontosak az OSZK-könyvsorozatok (*Bibliotheca Scientiae et Artis*, *Nemzeti Téka*, *Amor Librorum*, *Studia Theatralica*, *Kuncz Aladár Összegyűjtött Munkái*, stb.) és periodikák (*Magyar Könyvszemle*, *Irodalmi Magazin*, *Lymbus*, stb.).

Együttműködő partnerek: Gondolat, Argumentum, Magyar Napló, Kossuth könyvkiadók, a Szerenád Média Kft., valamint a Bölcsészettudományi Kutatóközpont, MTA KIK, MMA, PIM, Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Magyar Pálos Rend Első Remete Szent Pál Rendje stb.

Bizományosi partnerek: PlacidCom Reklám és Idegenforgalmi Tanácsadó Kft., Kaiser Art Kft, Tiferel Kiadó, Hadtörténeti Intézet, Balassi Kiadó, Smart Calendar Kft. (korábbi Százszorkép Bt.), BFTK Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ Nonprofit Kft., Ráció Kiadó, Kortárs Kiadó, Stróbl Alajos Emlékhely Alapítvány, Casteloart, Magyar Művészet, Kossuth Kiadó, Szulo Press Bt., Bouchal Kft., Libri Könyvkereskedelmi Kft., Lira Könyv Zrt., Könyvtárellátó Nonprofit Kft., Pult Kft., Collegium Pazmaneum, Gestus Bt., Ráday Gyűjtemény, Éghajlat Könyves Kávézó, Cédrus Art, Universitas Szeged és Zirc Ciszterci Látogatóközpont.

12.4 MTMT

2020-ban megtörtént az OSZK MTMT-adatbázishoz való csatlakozása és megkezdődött az intézményi adminisztrátorok kiválasztása és képzése. A kutatónappal rendelkező munkatársak mindegyike regisztrált a felületen, a publikációk feltöltése megkezdődött. Az affiliáció 68 fő esetében megtörtént és 2021-ben folytatódik. Januárban megkezdjük a volt munkatársakkal való egyeztetést is, szükség esetén megkérjük őket, hogy vonatkozó publikációikat visszamenőlegesen töltsék fel, vagy jelezzék számunkra azokat a rekordokat, amelyeket az OSZK-hoz lehet rendelni az adott időszakból.

12.5 A 2020-ra benyújtott, intézményileg elfogadott főbb kutatási projektek eredményei

A nemzeti könyvtár alapfeladatai között szerepel, hogy gyűjteményeiben tudományos igényű feltáró munkát végezzenek saját kutatói. A kutatónapra kérelmeket – elsődlegesen az intézményi hasznosulást véve figyelembe – a Tudományos Bizottság bírálja el és a főigazgató hagyja jóvá. A Bizottság 2020-ra vonatkozóan – amennyiben egy kutató több témát is benyújtott – általában egy kutatási témát támogatott elsődlegesen kutatóidővel, de bi-

zonyos esetekben (például egy kutatási projekt tárgyévi befejezése miatt) további témákat is elfogadott. A kutatások között szerepel szélesebb tematika (főként a több évre áthúzódó kutatások esetében, de ilyenkor is jól körülhatárolhatók az egy-egy évre vonatkozó eredmények), illetve szűkebb, akár egyetlen műre fókuszáló „mélyfúrások”. 2020-ra összesen 56 munkatárs több mint 80 témáját támogatta a Bizottság és hagyta jóvá a főigazgató.

Kutatónapi kutatási témák:

- Népi vallásosság a kora-bizánci korban = angol kézirat javítása, két tanulmány a témában
- Az OSZK 1300 előtt készült díszített kézíratainak katalógusa = elkészült a már feltárt kódexek képanyagának ikonográfiai mutatója
- Közép-Európa román kori könyvfestészete. Tanulmány és katalógustételek a lipcsei GWZO által szerkesztett kézikönyv számára (a kutatás befejezésének tervezett ideje: 2020) = öt kézirat katalógusleírása elkészült
- Az OSZK középkori olasz nyelvű kézíratai (*The Saints of the Mendicant Orders in Medieval Hungary* című monográfia leadása) = kódexleírások olasz nyelven, publikáció
- Anyanyelvű kegyességi irodalom a késő középkori Magyarországon és Kelet-Közép-Európában = tanulmányok, lektorálások születtek a témában
- A Cod. Lat. 430. jelzetű corvinában található Démonikoszhoz szóló beszéd második, ismeretlen fordításának vizsgálata = a kutató módosította a témáját
- A Wolfenbüttelben őrzött corvinacsoportról írt PhD disszertáció előkészítése a német kiadás számára (a HAB Wolfenbütteler Renaissanceforschungen sorozatában fog előreláthatólag megjelenni)
- Janus Pannonius görögről latinra készített prózafordításainak beható elemzése = tanulmány a témában
- Szerémi György *Epistola de perditione regni Hungarorum* című művének kritikai kiadása = a kézirat feldolgozása megkezdődött
- Imádságok a kalendáriumokban. A kora újkori magyarországi magyar, latin és német nyelvű kalendáriumok imádságainak összegyűjtése, elemzése, összehasonlítása (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = forrásgyűjtés, rendszerezés, rövidebb részek megírása, egy tanulmány elkészítése
- Koldulórendi szentek kultuszával kapcsolatos kéziratok és régi nyomtatványok = forrásfeltárás megkezdése
- A Thuróczy-krónika brünni példányainak provenienciája (nyomdai előkészítés) = a kötet megjelent
- Jacobinus János *Brevis enarratio*ja (PhD-disszertáció munkahelyi vitája és védeése) = sikeres szigorlat és házi véde, vonatkozó mű recenzálása
- A Magyar Királyság és alattvalóinak megjelenítése Marin Sanudo naplójában (doktori fokozat megszerzésére irányuló hungarikakutatás) = tanulmány előkészítése, forráskutatás, fordítások készítése
- Régi magyar irodalom – különös tekintettel az európai kapcsolatokra (A régi magyarországi szerzők gyűjtött anyagának lektorálása, szerkesztése és kiadásra való előkészítése) = három tanulmány született a témában, mind megjelenésre vár
- Henry Blount: *A voyage into the Levant : A briefe of a Jounay, lately performed by Master H.B. Gentlemen* – A mű fordítása, sajtó alá rendezése, bevezető tanulmánnyal (első évben a nyersfordítás elkészítése) = az első száz oldal nyersfordítása elkészült

- *Count Taaffe's letters from the Imperial Camp* (London, 1684) című levélgyűjtemény fordítása (a kutatás befejezésének tervezett ideje: 2020) = a bevezető tanulmány elkészült, jegyzetek egységesítése megtörtént – a kötet kiadásra vár
- Padányi Biró Márton irodalmi tevékenysége (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) (a kutatás befejezésének tervezett ideje: 2020) = a doktori tanulmányok felfüggesztése, várható témaváltoztatás
- 1700 előtti magyarországi biblikus cseh nyomtatott verses emlékek összegyűjtése (Bolyai-ösztöndíjjal támogatott kutatás; antológia összeállítása) = a kritikai jegyzetek és a szöveg javítása elkészült, szükség esetén magyarázatokkal kiegészítve
- 15–18. századi nyomdászattörténeti források feldolgozása = a pesti Royer- és Landerer-nyomda anyagának rekonstruálása
- A magyarországi nyomdák görög betűkészletei (16–18. század) = első anyaggyűjtési fázis
- Beniczky Péter: *Magyar rithmusok, avagy versek* című művének 17. századi kiadástörténetéről nagyobb tanulmány
- Ráday Pál kötetei az Országos Széchényi Könyvtárban (*Altare pacis pro votis irenicis...* című kötetével kapcsolatos közlemény) = anyaggyűjtés, két publikáció
- Kettős hitvita egy nyomtatvány margóján, avagy Székely István világkrónikájának 18. századi használata = szöveg átírása és szakirodalom összegyűjtése
- Antikvarianizmus a 18. századi Magyarországon, különös tekintettel Schönvisner István munkásságára (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás): ennek keretében latin nyelvű országleírások az OSZK különgyűjteményeiben található kora újkori térképeken = latin nyelvű országleírásokkal foglalkozott, de a járvány miatt és mert év közben elhagyta az intézményt, nem fejezte be
- A kolozsvári református főkonzisztórium és kollégiumi nyomda típusrepertórium (1781–1800) = elkészült a nyomdai anyag katalógusa és repertórium
- Joseph Haydn kottatára = a kutató év közben elhagyta a könyvtárat
- A Széchényi 2020 ünnepi tematikus honlap összeállításában, szerkesztésében való részvétel (Széchényi Ferenc kulturális és tudományos tematikájú levelezésének feldolgozása // 1787. évi útinaplója, szemelvények magyar fordításának elkészítése) = a kéziratári levelezési anyag feldolgozottsága 95%-os, a Nemzeti Levéltári anyag kétharmada készült el; elkészült egy tanulmány is
- A magyar gyermekirodalom nevelési eszméi a 19. század első felében (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = tanulmányok és előadások a témában
- Vajda Péter *Hamlet*-fordításának kritikai szövegkiadása = a munka megkezdődött
- *Sajtó, politika, diplomácia: Lonovics József szentszéki kiküldetése* című kötet megjelentetése = a lektorálás, javítás és a képek engedélyeztetése folyamatban
- Az 1850 utáni egyházi sajtótörténeti kutatások folytatása (A katolikus egyház sajtó- és könyvtörténete, kiemelt tekintettel a Szent István Társulat működésére)
- Eötvös Loránd és kora = kötet összeállítása
- Farkas Lajos bibliofil gyűjteménye = egy angol és egy magyar nyelvű tanulmány készült

- *Miklós Gyula utolsó színiigazgatói évei. Egy színiigazgatói pálya – egy napló tükrében*, 2. kötet (korrektúra és mutatók elkészítése) – kézirat leadásának ideje: 2021. tavasz
- A hun-trilógia töredékei sajtó alá rendezése. Arany János kritikai kiadása = a kutató év közben elhagyta az intézményt
- Jókai Mór elbeszéléseinek kritikai kiadása = a kutató év közben elhagyta az intézményt
- Paulay Ede *Az ember tragédiája* ősbemutatójához készült rendezőpéldányának hasonmás kiadásra előkészítése = a projekt későbbre halasztódik
- Az álmok szerepe a 19. századi magyar irodalomban (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = folyamatos kutatás, több publikáció a témában
- Id. Ábrányi Kornél a Rózsavölgyi és Társa Kiadó történetének szentelt monográfiájának kiadása (a kutatás befejezésének tervezett ideje: 2020) = a kutató év közben elhagyta az intézményt, de minthogy a kiadvány pályázati támogatást nyert, a kéziratot 2021 márciusáig leadja, hogy a kötet megjelenhessen
- Magyar–francia zenei kapcsolatok a dualizmus idején – különös tekintettel a kortárs francia modern zene magyar recepciójára (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = több fejezet elkészült a disszertációból, Klebelsberg-ösztöndíj beszámolója, valamint egy tanulmány a *Lymbusba*
- Az 1896-os Millenniumi Ezredéves Országos Kiállítás sajtótörténeti jelentősége – a korabeli és az esemény alkalmából megjelent alkalmi lapok vizsgálata mentén (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = anyaggyűjtés, két vonatkozó publikáció
- *Az Új Idők fényképei 1895–1945* (anyaggyűjtés lezárása; két tanulmány megírása; egy képes album összeállítása) (a kutatás befejezésének tervezett ideje: 2020) = a témában egy hosszabb tanulmány készült
- Orbók Loránd munkásságának feldolgozása (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = a kutató nem vett igénybe kutatónapot
- Kuncz Aladár életműsorozat újabb köteteinek szerkesztése = a kutató év közben elhagyta az intézményt
- Ady 100 = a kiállítás megvalósult
- Magyar–indiai kapcsolatok = egy illusztrált kötet sajtó alá rendezése megtörtént a kötet megjelenésre vár
- Schmidt József tudományos kapcsolatai = a levelezés egy részének áttekintése megtörtént
- A Magyar Indiai Társaság története, alapítóinak tevékenysége – az évben két tanulmány született a Magyar Keleti Társaság lapjáról, egy másik pedig Stein Aurélról
- A Széchényi család kéziratári állományban lévő fotóinak kutatása = az albumok digitalizálása megtörtént, a képeken szereplő személyek azonosítása és a tematikus oldalon a fotók leírása megkezdődött
- Komáromy Lajos első világháborús naplójának megjelentetése (Kéziratári anyag) (két kutató közös munkája) = szöveggondozási munka és háttéranyagok összeállítása; örvendetes eredmény, hogy előkerült a napló folytatása
- A lírai narratíva fogalma és szerepe a 20. századi és kortárs magyar lírában (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás; eljárás megindítása) (a kutatás befejezésének tervezett ideje: 2020) = másfél fejezet kivételével a disszertáció elkészült

- A fénykép narratív esztétikája a 20. századi magyar irodalomban = a témában több publikáció született
- Apponyi Sándorné adománya, memoárjai, a lengyeli kastély tárgyi hagyatékának sorsa: ajándékozások, árverezése = a kézirat elkészült, szerkesztésre vár
- Dohnányi életműkutatás = kutatások összegzése, kézirat várható leadása: 2021 vége
- Újklasszicizmus és szellemtörténet az 1930-as évek magyar (esszé)irodalmában, különös tekintetek a Sziget-körre (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = további anyaggyűjtés
- Magyar film és filmpolitika a második világháborútól a filmgyártás államosításáig (1938–1948) (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = a kutató év közben szülési szabadságra ment
- A kulturális emlékezet médiumai: plakát (1945 után), fotó (1914–1989), dokumentumfilm a rendszerváltás után
- Az ex libris gyűjtemény gyarapodása: ex libris-hagyatékok, ajándékozások az OSZK Plakát- és Kisnyomtatványtárban = több publikáció született a témában
- A 20–21. századi grafikusok kisgrafikai életművének feltárása, bemutatása az OSZK gyűjteménye alapján = több publikáció született a témában
- Népnyelv vagy latin? Vita a II. vatikáni zsinaton a latin nyelvű liturgia megtartásáról (nyomtatásra előkészítés) (a kutatás befejezésének tervezett ideje: 2020 első fele) = fordítás véglegesítése megtörtént, a jegyzetek elkészültek, bevezető is, a kézirat leadásának várható ideje: 2021
- Magyarországi plakátok stílusváltásai az 50-es években
- Színházba járási szokások 1950 és 1973 között egy családi színházjegyalbum tükrében = anyaggyűjtés
- Borsa Miklós, Szabó-Jilek Iván, *Tűzben született. A korszakteremtő Asphaleia színpad története* című kötetének szakmai lektorálása, kiadásra előkészítése (a kutatás befejezésének tervezett ideje: 2020 első negyedév) = a kötet megjelent
- A Magyar Televízió története 1957–1990. A kutatás célja monográfia írása a televíziózás hazai társadalomtörténetéről – a témában nem született publikáció
- A szociefotó oktatása elméletben és gyakorlatban. Féner Tamás művészetpedagógiai tevékenysége a felsőoktatásban = anyaggyűjtés, interjúkészítés
- Féner Tamás fotográfiáinak teljes körű feldolgozása, dokumentálása, életmű-interjú, audiovizuális információkezelés fejlesztése = anyaggyűjtés
- Borbándi Gyula életművének feltárása, bemutatása (OSZK és a Münchener Magyar Intézet gyűjteményében) = tanulmány a témában
- Tolnai Ottó életművének kutatása = a *Világpor* című kötetről tanulmány született, illetve a recepciótörténet feldolgozása történt meg
- Ősnyomtatványok kötéseinek felmérése (Kötéstörténeti munkacsoport) = folyamatos munka, elsősorban eldolgozás és korábban felmért kötések rajza készült el, tanulmány elkészítése
- Csatok és veretek kötéseken (folyamatos) = folyamatos munka, elsősorban eldolgozás és korábban felmért kötések rajza készült el
- Keleti kötések felmérése (Kötéstörténeti munkacsoport) = a kutató nem tudta kihasználni a teljes kutatóidejét és a másik témájával haladt
- Széchényi Ferenc könyvgyűjteményének kötetstörténeti feldolgozása = hosszú betegség miatt a kutató nem tudott élni a kutatóidővel

- Celluloiddal borított könyvkötések története, készítéstechnikája, restaurálási lehetőségei (Kötéstörténeti munkacsoport) = 25 kötet rövid készítéstechnikai leírása megtörtént, rövid történeti leírás is készült
- Az OSZK Zeneműtárának története = a kötet megjelent
- A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Egyetemi Központi Könyvtára és Levéltára által megrendezett kiállításban való közreműködés, a szervező fél már megkeverte az OSZK-t (kurátori/ tanácsadói közreműködés) = a pandémiás helyzet miatt elmaradt
- Változások a nemzeti könyvtárak funkciórendszerében a digitális korban. Összehasonlító elemzés vezető nemzeti könyvtárak szerepéről a digitalizálás folyamatában (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = a képzés kutatási és disszertációs szakaszának teljesítése
- A könyvtárhasználat trendjeit bemutató monográfia elkészítése és megjelentetése a *Nemzeti Téka* sorozatban (fejezetek átdolgozása) = 70%-os készülségben a kézirat
- Kulturális örökségünk digitalizálásának problémái, kritikai elemzése, mellékhatásainak kutatása (doktori fokozat megszerzésére irányuló kutatás) = publikáció, előadás a témában

12.6 Könyvkiadási tevékenység: kiadványok, alhonlap, díjak, MKKE-tagság

Az Országos Széchényi Könyvtár, hagyományos nemzeti könyvtári feladataira építve, kiterjedt könyvkiadási tevékenységet folytat, amely egyfelől gyűjteményei megismertetését, másrészt tudományos eredményeinek közzétételét szolgálja.

Az OSZK évente átlagosan 30-35 kiadványt jelentet meg önállóan vagy nagyobb hazai és külföldi kiadókkal együttműködve. A <http://www.oszk.hu/kiadvanyok> oldalon különböző szempontok szerint kereshetők a nemzeti könyvtár önállóan vagy társkiadásban megjelentetett kiadványai az ezredfordulótól napjainkig. Az igényes felületen a könyvészeti alapinformációkon túl rövid tartalmi leírás és egy címlapfotó is igyekszik növelni az olvasási és vásárlási kedvet, a leírások magyar és angol nyelven is olvashatók.

Az OSZK 2020-ban – elsősorban a szervezeti átalakulás miatt – a megelőző évekénél kevesebb számú, ám színvonalában az előzőekben megjelentekhez méltó igényességgel készült kötetet (és lapszámot) jelentetett meg. A nyomdából kikerült kötetek mellett több kiadvány nyomdakész állapotban van. A Tudományos Igazgatóság, majd a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály égisze alatt szervezett munka hangsúlyosan figyel az OSZK állománykincseinek tudományos igényű feltárására és közzétételére. A kiadandó munkák műfaji és tematikai sokszínűsége jól tükrözi a nemzeti könyvtárban folyó széleskörű tudományos kutatást és munkát, a tervezett reprint- és faksimile-kiadások pedig további ízelítőt adnak a gyűjtemény gazdag anyagából.

A 2016-ban útjára indult OSZK-kiadványok alhonlapon (<http://www.oszk.hu/kiadvanyok>) a saját vagy társkiadásban megjelentetett kiadványokról tájékozódhat a közönség. Az anyagok feltöltése időrendben visszafelé történik és folyamatos, a köteteket bemutató leírás a magyar mellett angolul is hozzáférhető (<http://www.oszk.hu/en/publications>). A 2020. évi munkaterv része volt, hogy minden kiadványhoz visszamenőleg (a 2010–2017 közti időszakra vonatkozóan) is hozzárendeljük a kötetéről megjelent kritikákat, recenziókat (a recenziók gyűjtése folyamatos).

A könyvkiadási feladatok gyakorlati teendőit, részfeladatait a Tudományos Titkárság/Kutatásszervezési Osztály munkatársai látják el: kiadványszerkesztés, lektorálás, fordítás, korrektúra, tördelés, grafikai tervezés, a külső és belső szerzőkkel történő olvasószerkesztés, a társkiadókkal valamint a nyomdával való napi kapcsolattartás (árjánlatkérés, megrendelés, stb.), bizományos és terjesztési feladatok, ezenkívül egyszerre aktualizálják és visszamenőlegesen feltöltik a – kétnyelvű – kiadványi alholnap tartalmát, s igyekeznek a PR-munkában is részt venni. 2019 szeptemberétől a szervezeti egységhez tartozik a Könyves- és ajándékbolt működtetése is (rendeléseik biztosítása, kiadványok átadása, heti elszámolás, tájékoztatás, stb.). Emellett a munkatársak intézik a bizományos kiadványok és tárgyak bevételét, kiadását, elkészítik a havi elszámolást, vezetik a készletnyilvántartást és ők írják a könyves hirdetések szövegét is. 2020-ban a bolt festése miatt körülbelül 60.000 tétel kiadványt (könyv és ajándéktárgy) összerendezését és visszapakolását intézték, a leltározás, ellenőrzés és költözés miatt 229 folyóméter anyagot mozgattak át.

Az OSZK 2017 óta a MKKE (Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése) tagja.

A MKKE minden évben meghirdeti az előző esztendőben megjelent könyvek országos versenyét, amelynek ünnepélyes díjátadójára az Ünnepi Könyvhéten kerül sor. A nemzeti könyvtár a korábbi gyakorlatának megfelelően 2020-ban is több könyvvel nevezett a versenyre (több kategóriában). Az OSZK által pályázott kiadványok közül a **Szép Magyar Könyv 2019 versenyen köztársasági elnöki különdíjban részesült a „Valaki útravált” ... Az úton levő és kiútkereső Ady Endre (szerkesztette és a kísérőtanulmányokat írta: Boka László és Rózsafalvi Zsuzsanna, tipográfia és kötetterv: Vincze Judit) című, az OSZK és az MMA Kiadó társkiadásában megjelent kötet.**

12.7 OSZK könyvkiadás 2020 – Megjelent kiadványok

Könyvsorozatok

Nemzeti Téka

- *Szabó Károly-emlékkötet, szerk. Szőnyi Éva, Bp., 2020, Nemzeti Téka-sorozat*

Kiállítási katalógusok

- *„Az ország díszére”. A Corvina könyvtár budai műhelye. Kiállítási katalógus, szerk. Zsupán Edina, Bp., OSZK, 2020, p 488.*

Tanulmánykötetek, forrásközlések, alkalmi kiadványok

- *Todoreszku. Egy kivételes könyvtár kincsei, szerk. Varga Bernadett, Bp., OSZK, 2020, p 248.*
- *Az járt oda, aki kottát is tudott olvasni, bev., szerk. Kelemen Éva, Bp., OSZK, 2020, p 216.*
- *Farkas Gábor Farkas, Az eltűnt Thuróczy nyomában. A brünni kiadás példányainak provenienciájáról, Bp., OSZK, 2020, p 142.*
- *Caspar Ursinus Velius: Lajos király haláláról és Magyarország bukásáról. Egy elvesztettnek hitt beszámoló a mohácsi csatáról, szerk. Kasza Péter, Bp., Bölcsészettudományi Kutatóközpont – OSZK, 2020.*

Évkönyvek

- *Mercurius 2018–2019, szerk. Dede Franciska, Bp., OSZK, 2020.*

- *Bulletin 2018–2019*, szerk. Dede Franciska, Bp., OSZK, 2020.
- *Lymbus 2019. Magyarországtudományi Forrásközlemények* (főszerk. Ujváry Gábor), OSZK – Nemzetközi Magyarországtudományi Társaság – Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Külgazdasági és Külügyminisztérium – Balassi Intézet – Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest, 2019.

Folyóiratok, periodikák

- *Irodalmi Magazin* 2020/1 [József Attila]
- *Irodalmi Magazin* 2020/2 [1920/2020]
- *Irodalmi Magazin* 2020/3 [Csoóri Sándor]
- *Irodalmi Magazin* 2020/4 [Az ember tragédiája]
- *Magyar Könyvszemle*, 2019/3–4
- *Magyar Könyvszemle*, 2020/1–2
- *Könyv, könyvtár, könyvtáros*, 2020/1–12
- *Könyvtári Figyelő*, 2020/1–4

12.8 Könyvbemutatók

A könyvtár a megelőző években rendszeresen szervezett könyvbemutatókat, amelyek során elsősorban (bár nem kizárólag) a saját vagy társkiadásban megjelentetett kiadványait mutatta be az érdeklődő szakmai és szélesebb közönségnek. Az Országos Széchényi Könyvtár épületében rendezett beszélgetések mellett külső helyszíneken, sőt, vidéki és határon túli városokban is szervezett könyvbemutatókat.

A magyar kultúra napján, 2020. január 22-én mutatta be a könyvtár a Boka László és Rózsafalvi Zsuzsanna szerkesztésében napvilágot látott „*Valaki útravált...*” című díszalbumot. A kötetet kerekasztal-beszélgetés keretében ismertették a szerkesztők, valamint Falusi Márton költő, Rockenbauer Zoltán művészettörténész, E. Csorba Csilla fotótörténész és Pécsi Györgyi irodalomtörténész, az MMA Kiadó vezetője. 2020. március 7-én Nagyváradon is bemutatták a kötetet.

2020. február 14-én Darvay Nagy Adrienne *Hamlet és Bánk. Világdráma és nemzeti tragédia* című, 2019-ben Nagyváradon megjelent kötetét ismerhették meg az érdeklődők.

2020. február 25-án Borbély Ernő *Az enyedi politikai főiskola. Politikai foglyok a '80-as évek Romániájában* című kötetét mutatták be.

Az év folyamán külső helyszínen bemutatták még Kelemen Éva az OSZK Zeneműtára történetét ismertető kötetét.

13. Kommunikációs és marketing tevékenység

Kommunikáció	2019. évi tény	2020. évi tény
Kommunikációs költségek (Ft)	n.a.	n.a.
TV megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	439	58
Rádió megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	173	121

Írott sajtó megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	302	281
Online hírek	1.481	1.840
Közösségi médiában megjelenő hírek*	6.183.046	5.379.250
Hírlevelek (OSZK Hírlevele, MEK Hírlevel)	2	2
Fizetett hirdetések száma (médiától függetlenül, becsült érték)	0	0
Egyéb: Spektrum Home, Minden pénzt megér ismeretterjesztő sorozat egy epizódjában a corvinákról is szó esett, adás ismétlésszáma ismeretlen	n.a.	1

* Ez a számadat a közösségi médiában való megjelenések számára vonatkozik, tehát ahány osztásban megy tovább az általunk publikált kb. 6000 tartalom.

13.1 Csoportvezetések

2020-ban a különgyűjteményeinkben 9 csoportvezetést végeztünk, ebből 3 a Régi Nyomtatványok Tárában, 4 a Térkép, Plakát- és Kisnyomtatványtárban, 2 pedig a Történeti Fotó- és Videótárban történt.

A Könyvtártudományi Szakkönyvtárba 2 csoportvezetés történt, egy könyvtáros-tanár csoport és egy egyetemi hallgatókból álló csoport – összesen 36 fő.

13.2 Múzeumpedagógia

Az Országos Széchényi Könyvtár múzeumpedagógiai programjaira 2020 első harmadában 3 csoportot (72 diák 5 pedagógus) fogadtunk, a bejelentkezések legjava a márciusi hónaptól kezdődött volna.

Igyekezünk izgalmas tartalmakkal segíteni az online-oktatást a digitálisan elérhető gyűjteményeinkhez kapcsolódó feladatokkal, melyek a tananyaghoz illeszkedő módon gondoltunk el.

<http://www.oszk.hu/hirek/kvizjatek-tematikus-szolgaltatasainkbol>

<https://nemzetikonyvtar.tumblr.com/post/614380799679234048/vers-pr%C3%B3ba>

A családokat is többféle programmal szólítottuk meg: a várséták hangulatát hétvégi online-nyomozós játék keretében idéztük fel, illetve házi pályázat útján, melyről interjú formában is hírt adtunk.

<http://www.oszk.hu/hirek/uj-muzeumpedagogiai-jatek-hetvegere>

<http://www.oszk.hu/hirek/nezz-szembe-multtal-kalandos-idoutazas>

Továbbá amint digitálisan is megnyílt A corvina könyvtár budai műhelye című kiállítás háromfordulós játékkal aktivizáltuk a látogatókat, melynek eredményhirdetése a Múzeumok Éjszakáján online változatban került sor.

<http://www.oszk.hu/hirek/vezesd-korbe-tekinteted-jatek>

A nyári időszakban 6 közgyűjtemény összefogásából született egy XIX. századot felölelő digitális kiállítás, melynek tartalmait múzeumpedagógusok válogatták, s ezek megértését múzeumpedagógia elemek segítik.

<https://www.thinglink.com/scene/1362022105612288001>

<https://magyarmuzeumok.hu/cikk/kapocs-az-osszkozgyujtemenyi-lego>

14. Minőségmenedzsment

A jogi és stratégiai főigazgató-helyettes alá tartozó két szervezeti egység közül (Jogi és Igazgatási Osztály, valamint a Stratégiai és Folyamatszabályozási Osztály), a legújabb, a Stratégiai és Folyamatszabályozási Osztály első munkatársa 2020. szeptember 1-jén lépett be az intézménybe, az osztály létszáma az év során nem bővült tovább.

Az év utolsó harmadában a főigazgató-helyettes irányításával végzett legfontosabb feladatok:

- aktív részvétel a Kockázatkezelési Bizottság munkájában, a kockázatkezelési módszer kiválasztása, az erről szóló tájékoztató anyag összeállítása és megismertetése a Kockázatkezelési Bizottság tagjaival, konzultáció, segítségnyújtás a kockázatok összegyűjtéséhez, részvétel a kockázatkezelési intézkedési terv összeállítása, a javító intézkedések végrehajtásának nyomon követése;
- folyamatszabályozás keretében a beérkező önéletrajzok kezelési folyamatának vizsgálata, a beléptetés folyamatleírásának, szabályozásának előkészítése, az iratkezelés folyamatának közelebbi megismerése, a folyamat későbbi javítása érdekében részvétel az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztályának levéltári referensei által folytatott beszélgetéseken, az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztályon kezelt egyes irattípusok kezelésének vizsgálata, a hozzájuk tartozó részletes leírások, folyamatábrák elkészítése, részvétel az elhunyt dolgozó könyvtári tartozásainak rendezését szabályozó munkafolyamat kidolgozásában, konzultáció a digitalizálási munkafolyamatokról a Gyűjteménymegőrzési Főosztály vezetőjével és a folyamatban érintett, általa meghívott kollégákkal, a műtárgykölcsönzés folyamatának feltérképezése, interjú készítése az illetékes kollégákkal, pályázati szerződések ügyintézése részfolyamatának vizsgálata a kontrolling-előadóval;
- módszertani segédlet összeállítása annak érdekében, hogy az OSZK-ban készülő folyamatábrák egységesek legyenek.

14.1 Minőségmenedzsment eszközei

14.2 Használói elégedettség mérések

Használói elégedettség mérések	2019. évi tény	2020. évi tény
A használói elégedettség-mérések száma	0	0
A használói elégedettség-mérések során a válaszadó használók száma	0	0

Az intézményben 2017-ben volt felhasználói elégedettségmérés. Az **új vezetés kötelezett a könyvtár minőségirányítási tevékenységének újjáélesztése mellett**, és ennek részeként – a partnerközpontúság jegyében – a használói elégedettség mérések **kétévente** történő ciklikus bevezetése mellett, hiszen a mérési eredményeket a szolgáltatási folyamatok működtetésébe be tudjuk építeni.

III. Gyűjteményszervezés

A kialakult járványhelyzet, a tavaszi teljes, illetve az őszi és téli részleges távmunka több területen visszaesést okozott, de a kötelezpéldányok fogadása és elosztása az osztályvezető eredményes szervező munkájának következtében a legnehezebb periódusban sem állt le, csupán a feldolgozó futószalag működött lassabban. A távmunka a kötelezően autopsziával végzendő munkafolyamatoknak nem kedvezett. Az éves teljesítmény visszaesése ezért elsősorban a kurrens és retrospektív könyvindításban és feldolgozásban jelentkezett. Az otthon végzett munka viszont más gyarapítási és feldolgozási munkafolyamatoknál jelentős eredményekkel járt. A Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztály (GYÁO), a Retrospektív Feldolgozó Osztály (RFO) és a Periodika-feldolgozó Osztály (PFO) néhány, a területhez értő munkatársa a könyvek és az időszaki kiadványok retrospektív, elektronikus állományba vételét végezte kiemelkedő eredménnyel. A Kurrens Feldolgozó Osztály (KFO), PFO és az RFO formai és tartalmi feltárói az adatbázis-gondozás, adatgazdagítás (bibliográfiai tételek kiegészítése, besorolási tételek létrehozása, kiegészítése, indextételek javítása) területén nyújtottak kiváló teljesítményt, valamint kiugró eredményt ért el a főosztály az elektronikus dokumentumok érkeztetése és feldolgozása terén. A Kötelezpéldány- és Kiadványazonosító-kezelő Osztály (KKO) munkatársai amellet, hogy biztosították a kötelezpéldányok fogadását, és megoldották azok elosztását, távmunkában jelentős adattisztítást végeztek. A távmunka-tevékenység teljesítménymutatói az egyes osztályok elvégzett feladatainál kerülnek bemutatásra.

1. Gyűjteményfejlesztés

1.1 Az állománygyarapítással kapcsolatos feladatok bemutatása

1.1.1 A kötelezpéldányok kezelése

Kötelezpéldányok fogadása, nyilvántartása, tipizálása, elosztása	2019. évi tény (példány)	2020. évi tény (példány)
hazai kiadású könyv, hangoskönyv, CD-ROM, DVD-ROM	84.385	71.715
külföldi kiadású könyv	3.869	3.162
időszaki kiadvány (részegység)	193.038	193.242
csoportos anyag (tankönyv, jegyzet, füzetes kisnyomtatvány)	19.200	13.392
audiovizuális dokumentum (film) – DVD	182	110
audiovizuális dokumentum (film) – BRD	86	43
aprónyomtatvány, egyéb kisnyomtatvány (láda)	14	28
plakát	3.743	2.104
zenemű (kotta)	1.040	720
zenemű (hangfelvétel, CD)	291	411
kartográfiai dokumentum	1.137	352

A táblázatban nem a művek száma, hanem a kötelezpéldányok beküldött példányszáma szerepel.

A beérkezett kötelezpéldányok feldolgozása a tavaszi pandémiás időszak kivételével folyamatos volt. A tavaszi időszakban kevesebb kötelezpéldány érkezett, mivel csak a postai és futár csomagokat vehette át az OSZK ügyeleti rendszerben (személyes kötelezpéldány leadásra nem volt lehetőség a biztonsági intézkedések miatt). Az őszi és téli pandémiás időszakban már folyamatos volt mind a kötelezpéldányok átvétele és szétosztása, mind azok feldolgozása. Az év végére a nyomdák nagy része beküldte a tavasszal visszatartott kiadványokat, de számíthatunk rá, hogy 2021-re is átcsúsznak majd még 2020-as nyomdai szállítmányok. Ez a statisztikai adatokon is tükröződik.

Egyéb feladatok:

1) A be nem szolgáltatott kötelezpéldányok **reklamálása** (együttműködve a Gyarapítási Osztállyal); a hibás kiadványokkal, illetve a hiányosan vagy nem a kellő példányszámban beküldött kiadványokkal, továbbá a duplán beküldött kiadványokkal **2020 tény:** reklamáció 4381 féle mű 17151 példányban (Ebből online kiadvány 637 mű), duplum 360 mű 2068 példányban, hibás 29 mű 65 példányban.

2) **Pályázati igazolások kiadása** a pályázók részére a kiadványaik kötelezpéldányaik beszolgáltatásáról (hasonlítás, a hiányzó kiadványok bekérése, az igazolások kiállítása)

2020 tény: 554

Statisztikai táblázat a **távmunka** alatt elvégzett olyan feladatokról, amelyek a normál osztály statisztikában eddig nem jelentkeztek:

Feladatok	mennyiség	mértékegység
Ellenőrzött (módosított, kiegészített) kiadói rekordok száma az ISBN/ISMN adatbázisban	2.755	rekord
Ellenőrzött (módosított, kiegészített) kiadványrekordok száma az ISBN/ISMN adatbázisban	1.737	rekord
Ellenőrzött (módosított, kiegészített) szállítói adatok a kötelezpéldány-nyilvántartásban	194	tétel
Amicus azonosítók rögzítése a kötelezpéldány-nyilvántartásban	18.222	tétel
Kigyűjtött kötelezpéldány-hiány (időszaki kiadványok)	1.090	cím
Új Könyvekben behasonlított kiadványok száma kötelezpéldány-hiányok ellenőrzése szempontjából	23.201	cím
Amicus azonosítók rögzítése a csoportos nyilvántartásban	602	tétel

1.1.2 Az OSZK gyűjteményének fejlesztése

Törzsgyűjtemény

Gyűjteményfejlesztés	2019. évi tény	2020. évi tény
gyarapodás (könyv, CD, DVD, e-könyv) (db)	41.748	27.170
ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	2.077	4.349
gyarapodás (folyóirat)	10.170	16.925
kötelelpéldány (db)	34.765	32.905
ebből elektronikus (db)	2.077	4.349
gyarapításra tervezett összeg (Ft)	8.931.640	4.894.199

Különgyűjtemények

Gyűjteményfejlesztés	2019. évi tény	2020. évi tény
gyarapodás (db)	45.755	48.890
ebből folyóirat	-	-
ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	1.734	1.475
kötelelpéldány (db)	8.451	4.400
ebből elektronikus (db)	917	280
gyarapításra tervezett összeg (Ft)*	n.a.	n.a.

* A különgyűjtemények gyarapítására fordított összeg szerepel a törzsgyűjteménynél közölt összegben, mivel az OSZK-ban minden pénzmozgással járó gyarapítási tevékenység ügyintézése egy helyen, a Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztályon folyik.

A távmunka miatt a nyomtatott kiadványokra vonatkozó gyarapítási tevékenységek jelentősen visszaestek, viszont csaknem teljesen sikerült felszámolni a több év alatt felhalmozódott restanciát az elektronikus dokumentumok érkeztetése terén.

A másik terület, amiben a távmunka váratlan előrehaladást hozott, az a helyrajzi naplók példányadatainak rögzítése az IKR-ben. Ezt a munkát a tavaszi járványügyi veszélyhelyzet ideje alatt a Tájékoztató- és Olvasószolgálati Osztály munkatársai is végezték, így összesen mintegy 70.000 könyv hiányzó példányadatait rögzítettük, ill. javítottuk az online adatbázisban. A retrospektív periodika gyarapítás a távmunkában a hiányzó önkormányzati és egyházi lapok felkutatására és bekérésére koncentrált, és mintegy 6.500 részegységgel gazdagította a törzsgyűjtemény periodika állományát.

1.2 Gyűjteményfeltárás

1.2.1 Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

	2019. évi tény	2020. évi tény
Gyűjteményfeltárás		
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma		
törzsgyűjtemény:	28.332	21.491
különgyűjtemények:	35.821	44.280
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma		
törzsgyűjtemény:	75.959	73.233
különgyűjtemények:	n.a.	n.a.
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)		
törzsgyűjtemény – kurrens könyvek:	0,4 óra/tétel	0,4 óra/tétel
törzsgyűjtemény – régi könyvek:	0,8 óra/tétel	0,8 óra/tétel
különgyűjtemények:	0,75 óra/tétel	0,75 óra/tétel
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama		
törzsgyűjtemény:	10-20 munkanap	20-30 munkanap
különgyűjtemények:	30 nap	30 nap
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)		
törzsgyűjtemény:	92 %	n.a.
különgyűjtemények:	37 %	n.a.

1.2.2 Kurrens feldolgozás (könyvek)

A teljes távmunka időszakában (2020. márc. 19 – jún. 10.) jelentős feldolgozási resztancia halmozódott fel a hazai nyomtatott könyvek futószalagjain. Ebben az időszakban folyamatos volt az elektronikus könyvek feldolgozása és az adatbázis tervszerű gondo-

zása, adatgazdagítása (névindextételek ellenőrzése, javítása, utalótételek készítése, bibliográfiai tételek kiegészítése tartalmi feltáró elemekkel a cédulakatalógusból bekerült rekordok esetében).

A részleges távmunka időszakában megkezdjük a restancia felszámolását. A külföldi könyveket feldolgozó futószalagra az év folyamán a korábbiakhoz képest sokkal kevesebb anyag érkezett. Emiatt az érintett kollégák a hazai nyomtatott és elektronikus könyvek feldolgozásában és adatbázis-gondozásban vettek részt az eddigieknél nagyobb mértékben. Szeptembertől kizárólag a hazai könyvek futószalagjait működtettük annak érdekében, hogy a hazai dokumentumok feldolgozási restanciáját felszámoljuk.

Hazai kurrens könyvek feldolgozása	2019. évi tény	2020. évi tény
<i>kötelesspéldányok és hazai kurrens anyag egyéb forrásból – formai feltárás</i>	17.375 mű 17.707 tétel (ebből e-könyv: 1.225 mű / 1.239 tétel)	16.814 mű 17.114 tétel (ebből e-könyv: 4.219 mű / 4.228 tétel)
tartalmi feltárás (ETO szerint és tárgyszavazás) (2. futószalagon csak részben!)	15.358 mű 15.555 tétel	11.592 mű 11.706 tétel
új indulású sorozatok, címváltozások	206 tétel	158 tétel
MNB Könyvek Bibliográfiája szerkesztése, előállítása	13.420 tétel	13.132 tétel

Külföldi könyvek feldolgozása	2019. évi tény	2020. évi tény
formai feltárás	2.744 mű 2.813 tétel	506 mű 512 tétel
tartalmi feltárás	3.663 mű 3.720 tétel	543 mű 543 tétel

1.2.3 Retrospektív feldolgozás (könyvek)

A Retrospektív Feldolgozó Osztály 2020 folyamán tovább folytatta a még elektronikusan feltáratlan állományrészek feldolgozását. Az osztály feldolgozta retrospektív gyarapítás által beszerzett 1945 előtti külföldi, illetve az 1952 előtti magyar nyomtatott könyveket. Egyaránt feldolgozásra kerültek az új alappéldányok, másodpéldányok és a revíziós hiánypótlások is (524 mű / 649 tétel).

A távmunka időszakban a formai és tartalmi feltárók, valamint az érkeztető munkatársak az OSZK adatbázisának gondozását végezték. Ennek eredményeképp a formai feltárók 3.100 névindex tételt ellenőriztek, 703 besorolási- és 583 utalótételt hoztak létre és 2.143 bibliográfiai tételt egészítettek ki. A tartalmi feltárók 2.100 tételt láttak el ETO-jelzettel valamint 2.080 tételhez írtak tárgyszót. Az érkeztetők a helyrajzi naplók állományadatait vetették egybe az OSZK integrált könyvtári rendszerének példányadataival. Ennek során 18.220 raktári jelzetet néztek át, 3.375 esetben hoztak létre vagy módosítottak példánysort, illetve 1.010 esetben egészítették ki a rekordot a példányra vonatkozó megjegyzésekkel.

Az OKR projekt keretében induló ún. sorozati jelzettartományba tartozó könyvek elektronikus feldolgozása 2020-ban sikeresen lezárult. Tárgyévben ez megközelítőleg 2.130 mű formai és tartalmi feltárását jelentette. A feldolgozást tipizálás és hasonlítás előzte meg, állomány- és példányadatok létrehozása követte. A feldolgozás során bibliográfiai tételek mellett besorolási rekordok is készültek.

1.2.4 Időszaki kiadványok kurrens és retrospektív feldolgozása

- Időszaki kiadványok éves gyarapodása
2019 tény: 74.247 részegység, ebből külföldi 7.473 részegység
2020 tény: 62.352 részegység, ebből külföldi 3.711 részegység
- Az új indulású időszaki kiadványok formai és tartalmi feldolgozása
2019 tény: 773 tétel
2020 tény: 390 tétel
- Az adatbázisban a hazai kiadványok aktualizálása részegységenként, a külföldi kiadványok esetében az évi első számok alapján.
2019 tény: 3.692 részegység, ebből külföldi 186
2020 tény: 2.374 részegység, ebből külföldi 53
- MNB ÚP tételek szerkesztése
2019 tény: 274 tétel
2020 tény: 263 tétel
- NPA – új bibliográfiai rekordok készítése, bibliográfiai tételek átvétele az OSZK nézetből
2019 tény: 728 tétel
2020 tény: 191 tétel
- NPA – bibliográfiai rekordok módosítása
2019 tény: 1.083 tétel
2020 tény: 2.174 tétel
- Kurrens raktár forgalma
2019 tény: 3.411 db, ebből belső munkatársi: 912 db
2020 tény: 1.806 db, ebből belső munkatársi: 795 db
- Időszaki kiadványok hiányzó számainak bekérése
2019 tény: 1.845 részegység, 114 cím
2020 tény: 651 részegység, 101 cím
- Időszaki kiadványok kollacionálása, kötészetre küldése: Részegységek ellenőrzése, sorba rendezése, kötetek összeállítása. Hiányok, csonkaságok megállapítása, adatfelvétel az Időszaki kiadványok Nyilvántartó Adatbázisában. Kötetkísérők megírása, kurrens, inkurrens, rekatalogizált, csoportos is
2019 tény: 14.064 kötet
2020 tény: 6.265 kötet

1.2.5 Analitikus feldolgozás (HUMANUS adatbázis)

Humántudományi Bibliográfiai Koordinációs Iroda

Az Országos Széchényi Könyvtár új SZMSZ-e kapcsán az osztály új szervezeti egységbe került, az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztályra. Egyúttal új elnevezése lett, Humántudományi Bibliográfiai Koordinációs Iroda, ami mutatja, hogy a helyi feldolgozás mellett ismét koordinációs feladatokat is el kíván látni.

A Humántudományi Bibliográfiai Koordinációs Iroda feladatai közül folyamatosan elvégzettek, teljesítettek az alábbiak:

Időszaki kiadványok:

- a HUMANUS-gyűjtőköréhez tartozó további időszaki kiadványok azonosítása, rekordszintű nyilvántartása;
- analitikus feldolgozásuknak a koordinálása (javaslat érvényesítése);
- az időszaki kiadványok HUMANUS-rekordjainak gondozása (az eredmények között: módosítási javaslatok az AMICUS-rekordokra vonatkozóan);
- az AFO által feldolgozott időszaki kiadványok újonnan megjelenő részegységeinek formai és tartalmi feltárása;

Tanulmánykötetben megjelenő részdokumentumok formai és tartalmi feltárása:

- a forrásdokumentumok gondozása;
- az OSZK törzsgyűjteményébe tartozó, állományba vett könyvei közül a HUMANUS gyűjtőköréhez tartozó tanulmánykötetek azonosítása, forrásdokumentumként történő nyilvántartása;
- az OSZK szakkönyvtári feladatai alapján irodalom- és történelemtudományi tanulmánykötetek analitikus szintű formai és tartalmi feldolgozása;
- a kurrensen beérkezett tanulmánykötetek mellett az irodalomtudományi és történelemtudományi igényeknek megfelelően további tanulmánykötetek analitikus feldolgozása.

A feldolgozás továbbra is a Bodza keretrendszerben történik, amelynek fejlesztése, karbantartása szünetel, ezért magas kockázati tényezőt jelent. Nagymértékben alapozunk a jövőben az OKP rendszerre. A beköltözéshez szükséges adatkonsolidáció előkészítése megkezdődött.

1.3 Kurrens Magyar Nemzeti Bibliográfia

Az év során folyamatosan, a kötelezpéldányok beküldési ütemének megfelelően érkeztek a Kurrens Feldolgozó Osztályra a feldolgozandó könyvek, elektronikus dokumentumok. A feldolgozást követően kijelöltük a Magyar Nemzeti Bibliográfia Könyvek Biblio-

gráfiája füzeteibe kerülő tételeket, elvégeztük a szerkesztési feladatokat (korrektúra, javítások). Az **MNB KB WWW 75. évf. 1-24.** elektronikus füzetei összesen **13.132 tétellel** időben elkészültek.

Változás %-ban az előző évhez képest: -2 %

Új Periodikumok: **MNB WWW ÚP 30. évf. 2020. 1-4. sz. ; 263 tétel**

Változás %-ban az előző évhez képest: -4 %

A kurrens nemzeti bibliográfia további ágazatai (Kartográfiai Dokumentumok ; Zeneművek ; Kották ; Zeneművek: Hangfelvételek) 2017 óta szünetelnek.

1.4 Nemzetközi csere

A járványhelyzet miatt a nemzetközi csere tevékenység is kisebb volumenű volt. Az év során 328 partnerrel volt kapcsolatunk, 2.181 db (2019-ben 4.457 db) dokumentumot küldtünk ki partnereinknek. Cserekészletünk kezelése, nyilvántartása folyamatos volt (587 cím).

1.5 ISBN/ISMN/ISSN szolgáltatás

1.5.1 ISBN/ISMN

- **Kiadói nyilvántartás vezetése, új kiadói azonosítók kiutalása (ISBN, ISMN)**
2019 tény: 512 új könyvkiadói azonosító + 6 új zeneműkiadói azonosító
2020 tény: 447 új könyvkiadói azonosító + 9 új zeneműkiadói azonosító
- **Előzetes ISBN/ISMN kiutalása** a megjelenés előtt álló kiadványokra (különböző dokumentumtípusok), előzetes rekordok létrehozása
2019 tény: 22.644 ISBN (ebből online ISBN 6.354) + 268 ISMN (ebből online ISMN 1)
2020 tény: 22.180 ISBN (ebből online 7.129 ISBN) + 344 ISMN (ebből online ISMN 119)
- **ISBN/ISMN-ellenőrzés:** a beérkezett dokumentumok (kötelesspéldányok, vásárolt vagy ajándékpéldányok) alapján az ISBN/ISMN-azonosítók felhasználásának ellenőrzése, előzetes rekordok jóváhagyása, módosítása
2019 tény: 21.079 ISBN (ebből online ISBN 2.671) + 241 ISMN
2020 tény: 21.109 ISBN (ebből online 4.421 ISBN) + 189 ISMN
- Kapcsolattartás az ISBN, illetve ISMN nemzetközi ügynökséggel, adatszolgáltatás, az éves tagdíjjal kapcsolatos ügyintézés, Programok, fejlesztések, irányelvek követése

2020-ban a HerMész-Soft Kft. segítségével elkészült az a lekérdező program, amellyel az ISBN adatbázisból előállítható az ISBN Nemzetközi Ügynökség számára évente kiküldésre kerülő – a hazai kiadók adatait tartalmazó – PIID fájl. Az új lekérdező program több lépésben történt tesztelésében részt vettek a Nemzetközi ISBN Ügynökség munkatársai is.

A 2020-as évet meghatározó Covid-19 világjárvány hatással volt az ISBN Nemzetközi Ügynökség munkafolyamataira. 1978 óta először fordult elő, hogy idén nem volt lehetőség a szokásos éves konferencia (Annual General Meeting – AGM) helyszínén, személyes részvétellel történő megtartására. Ehelyett virtuális konferenciát szerveztek a tagországok részvételével. Az időzónák figyelembevételével három különböző időpontban megtartott online konferencia szeptember 9-én és 10-én zajlott. Az üléseken összesen 109 országból vettek részt a kollégák. A formális témák megbeszélése mellett (pénzügyi jelentés, éves tagdíj, könyvvizsgálói jelentés stb.) az idei konferencia aktuális témái között szerepelt pl. a COVID-19 járvány hatása a könyvpiacra és a vásárlói szokásokra, valamint az igazgatósági tagsággal járó feladatkör bemutatása.

Az ISBN Nemzetközi Ügynökség eddigi weboldal fejlesztője a CINECA csak 2020 év végéig tudja támogatni az Ügynökség weboldalának és kapcsolódó adatbázisának szolgáltatásait. Ezért az Ügynökség új működtetőt keresett, amely jövő évtől a De-Parcon lesz. Az Ügynökség weboldalának és adatbázisának az új informatikai környezetbe való migrációját az ősz folyamán végezték el.

1.5.2 ISSN

- **ISSN-azonosítók kiutalása**, új rekord létrehozása *nyomtatott időszaki kiadvány* esetében (peri, cserelapos, sorozat) a Virtua adatbázisban

2019 tény: kiutalás: 303

2020 tény: 243

- **ISSN-kezelés távoli hozzáférésű időszaki kiadványok esetében**; új rekord létrehozása a Virtua adatbázisban

2019 tény: 56

2020 tény: 116

- **ISSN kérés elutasítása** / nemleges ISSN minősítés nyomtatott és távoli hozzáférésű időszaki kiadványok esetében. (Probléma katalógus vezetése.)

2019 tény: 287

2020 tény: 333

- **Feldolgozás a Virtua adatbázisban:** előzetes ISSN-azonosítók rögzítése, a kiadványok (kötelesepéldány, OSZK állomány, online közzététel) alapján az előzetes leírások véglegesítése és új ISSN-ek rögzítése, kapcsolódó rekordok aktualizálása és módosítások elvégzése az adatbázisban.

2019 tény: 867

2020 tény: 1.022

- Kapcsolattartás, szabványosítás, projektrészvétel, konferenciárészvétel

Zökkenőmentesen zajlott az adatszolgáltatás az ISSN Nemzetközi Központ számára, az éves tagdíjjal kapcsolatos ügyintézés, szükség szerinti kapcsolattartás az ISSN hálózat központjaival.

A hálózat fejlesztés alatt álló katalógizáló eszközének, az **ISSN+** kezelőfelületének tesztelése a párizsi ISSN Nemzetközi Központ irányításával, a **User Panel** alkalmazói fórum tagjaként.

2020. április 29–30. között hívta össze a párizsi ISSN Nemzetközi Központ a 23. Közgyűlést, ahol költségvetési és hálózati stratégiai terveket vitattak meg, illetve hagytak jóvá a tagországok.

2020. április 30-án a Magyar ISSN Nemzetközi Központ vezetője, Gazdag Tiborné vett részt a párizsi ISSN Nemzetközi Központ által Zoom alkalmazással szervezett 23. ISSN Közgyűlésen (distant General Assembly meetings: April/May 2020). A szavazások a költségvetés és a hálózati stratégia jóváhagyását célozták.

A 2020-ban Egyiptomban rendezendő, az ISSN Nemzeti Központok Igazgatóinak éves (45.) Ülésére szintén a virtuális térben került sor (remote meetings: 2020 november 16., 18., 23., 25.). Az ülésen, melynek célja a hálózat központjainak összehangolt működése és elméleti-gyakorlati fejlesztésének segítése, szintén a Magyar ISSN Nemzetközi Központ vezetője, Gazdag Tiborné vett részt 2020. november 16-án.

1.5.3 Könyvkiadási statisztika

2020-tól a kiadvány-statisztikai adatfelvételt már nem csak az OSZK végzi, hanem a KSH Könyvtár is, az általa elvitt kötelempéldányok alapján. Az adatfelvétel már nem az OSAP program keretében valósul meg, hanem excel alapú nyilvántartás segítségével. A kiadvány-statisztikai számbavétel új rendje kialakult az év folyamán. Az OSZK csak azokról a kiadványokról veszi fel a statisztikai adatokat, amelyekből a KSH nem részesül (pl. középfokú tankönyvek, utánnyomások). Az adatok negyedévente rendszerben továbbításra kerültek excel formátumban a KSH Könyvtár részére:

2019 tény: 15.188

2020 tény: 3.803

2. Állományvédelem, restaurálás

Állományvédelem	2019. évi tény	2020. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	11.282	7.122
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	n.a.	4.526
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	n.a.	12.226
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	4	4

Az OSZK informatikai infrastruktúra fejlesztéséért létrehozott projekt egyik céljaként létrejövő Állományvédelmi Digitalizáló Központ, az Állományvédelmi és Restauráló Osztály feladatait is jelentős mértékben átstrukturálja.

A projektben megvalósult részeredmények:

- a nagy állományvédelmi eszközök beüzemelése, a kollégák betanítása, képzése 2020 év elején megtörtént

- a digitalizálást támogató keretrendszer (DTK) – ezen belül az állományvédelmi rész – fejlesztése folytatódott
- az nagy állományvédelmi eszköz (savtalanító gép) elhelyezését célzó építészeti beruházások a pandémia miatt nem fejeződtek be, áthúzódtak a 2021-es évre

Állandó feladatok

A nemzeti könyvtári állomány védelme, a sérült dokumentumok **restaurálása**, javítása, **kötése**:

- A könyvtári állomány preventív és helyreállító védelme
- A könyvtár dokumentumainak restaurálása, konzerválása
- A restaurálási dokumentációk folyamatos tökéletesítése, egységesítése
- A kurrens folyóiratok, hírlapok használati példányainak és muzeális példánysorának savmentes tékába való helyezése
- Az állomány védelmét szolgáló tárolóeszközök készítése
- Kötészeti munkák végzése, állományvédelmi kötések, reprezentációs anyagok készítése
- A dokumentumok előkészítése digitalizálásra
- A dokumentumok előkészítése kiállításokra
- Aktív részvétel a kiállítások állományvédelmi szempontú kivitelezésében
- A könyvtár kiállításra kölcsönzött dokumentumainak állapotleírása, kiállítási felteteleinek megadása, kuríri tevékenység
- Állapot felmérések elvégzése, szakvélemény készítése
- Állományvédelmi tanácsadás az OSZK gyűjteményei és magyar könyvtárak számára
- Lehetőség biztosítása bel- és külföldi restaurátoroknak és könyvkötőknek műhelyeinkben szakmai gyakorlat végzésére
- A munkatársak szakmai továbbképzésének támogatása, részvételük biztosítása szakmai előadásokon, konferenciákon, nyelvi képzéseken.

2020-ban elvégzett kiemelt feladatok

1. **A Színháztörténeti tár Gábor Miklós hagyatéki anyagának konzerválása**
A munka befejeződött.
2. **A Plakát- és Kisnyomtatványtár plakátjainak és kisnyomtatványainak restaurálása, digitalizálásra való előkészítése.**
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
3. **A Kézirattár állományvédelmi tárolóinak módszeres javítása, megerősítése és egyes állományrészeknek új tárolóeszköz készítése.**
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
4. **Az ősnymtatványok állapot és kötéstechnikai felmérése, leírása.**
Folytatódott az ősnymtatványok állapot és kötésleírása, közben kisebb restaurálási feladataik ellátása, majd tárolóeszközbe helyezése. Tervezzük a pontosított és rövidített kötésleírások elérhetőségét az elektronikus katalógusban.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.

5. **A periodika gyűjtemény állapotfelmérése** a retrospektív feldolgozáshoz kapcsolódva.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
6. **A születésnap különszám kötése**
A születésnap különszám kötésére 592,5 órát fordítottunk az első negyedévben, 96 darab készült el, amiből **513 000,- Ft** bevétele volt a könyvtárnak.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
7. **Kiállítások támogatása**
Installáció elkészítése, a kihelyezendő tárgyak szakszerű elrendezése, valamint az OSZK anyagának kölcsönzésre való felkészítése, az állapotleírások és kiállítási feltételek megadása, kiállításra kölcsönzött dokumentumok javítása.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
8. **Restaurálás külső intézmények számára**
  - A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete részére 4 kötet és 25 tervrajz restaurálását kezdtük el, amely feladat áthúzódik a 2021- es évre. A vállalkozói díj első részleteként az elvégzett munkáért **506.982 Ft** bevétel folyt be a könyvtárba.
  - A kalocsai Visky Károly Múzeumnak egy tót kötésű biblia restaurálását végeztük el bruttó **627 380 Ft** értékben.
  - Az MTA Könyvtár Keleti gyűjteménye részére térítésmentes restaurálásra nálunk lévő 27 kötet részére védőtok készítése, az előző évben elkészült darabok visszaszállítása.A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
9. **Múzeumpedagógia**
Múzeumpedagógiai program átdolgozása, aktív részvétel a múzeumpedagógiai helyiség berendezésében, mini kiállítás létrehozásában
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
10. **Öt nyelvű szótár**
Távmunkában megkezdjük az 1995-ben az OSZK gondozásában megjelent Öt nyelvű restaurálási szótár átdolgozását, frissítését, új szakszavakkal való bővítését.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
11. **Szakirodalom**
Távmunkában feldolgoztuk a restaurálás belföldi és külföldi szakmai folyóiratait: bibliográfiai leírás, kulcsszavak generálása, adatbázisban való rögzítése.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
12. **Aktuális szakcikk**
Folyamatos az aktuális nemzetközi szakcikk, publikációk gyűjtése és fordítása: könyvtárak, levéltárak költöztetése, digitalizálási programok, restaurálási módszertan témakörében.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.

13. **Szakirodalom fordítás**
Távmunkában megkezdtek Szirmai: Archeology of Bookbinding kötetstörténeti szempontból fontos alapmű fordítását.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
14. **Tömeges savtalanítás**
Távmunkában elvégeztük a C900 tömeges savtalanító berendezés műszaki leírásának fordítását és szerkesztését.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
15. **Oktatás**
Folytatódott a munkatársak állományvédelmi oktatásának előkészítése.
Megkezdődött a papír- és könyvrestaurátor tanfolyam előkészítése: a felnőttképzésbe illeszkedő programkövetelmények kidolgozása, a tananyag tervezése
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
16. **Állományvédelmi felmérés**
Állományvédelmi felmérés a Zeneműtár röntgen lemez gyűjteményében: megfelelő tárolórendszer kidolgozása, beszerzés előkészítése, NKA pályázat előkészítése, lebonyolítása
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
17. **Digitalizálás előkészítése**
Részvétel az 1990. év után megjelent kötetek digitalizálást megelőző tesztüzemben.
Felmérő adatlap kidolgozása az állományvédelmi szempontú digitalizálás előkészítéséhez.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
18. **Szakértői tevékenység**
Szakértői tevékenységet folytattunk a pandémia alatti könyvkezeléssel, fertőtlenítéssel kapcsolatban.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.

3. Raktározás

Törzsgyűjteményi raktározás

Állandó feladatok

A Raktári Osztály a Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztálytól a könyveket, a Kötészettől az időszaki kiadványok raktári egységbe kötött köteteit heti rendszerességgel átveszi a törzsgyűjtemény új gyarapodásaként.

Periodikumok esetében a Kötészettől heti rendszerességgel átvett kötetekről az IDA-ban vezeti a példánynyilvántartást, retrospektív könyvgyarapodás esetén a helyrajzi naplók-

ban regisztrálja a példányok számát és azok elhelyezését. Kiegészítő feladatként karbantartást végez a raktári hírlapnyilvántartásban, és az IDA-ban rögzített példányadatokat lezárja a raktári nyilvántartásban.

Az Állományvédelmi szabályzat előírásainak betartásával gazdálkodik a belső és külső raktári terekkel; biztosítja a törzsgyűjteményi dokumentumok raktári férőhelyét.

Az olvasószolgálati és belső használói rendszerben forgalmazza a prézens állományt, és gondoskodik a muzeális példányok biztonságos megőrzéséről.

A könyvborítók szkennelését heti rendszerességgel elvégzi, a fájlokat szerverre feltölti, a borítókat rendezi, kiszolgálásra alkalmassá teszi.

Folyamatosan karbantartja a dobozban tárolt archivális időszaki kiadványokat. A megszünt és nem feltöltött dobozokat kísérővel ellátva tékára cseréli és az IDA-ban regisztrálja.

Kiemelt feladatok:

A Raktári Osztály munkatársai 2020-ban összesen **4.911 pfm** dokumentum kézi anyagmozgatását végezték el a törzsgyűjteményi gyarapodás helyigényének biztosítása érdekében.

Munkaterv szerinti kiemelt feladatok:

1. Rezerv raktári kihelyezések bevezetése az Amicusba:
A törzsgyűjteményi állományból a Rezerv raktárba kihelyezett dokumentumok példányadatainak felülvizsgálata, megfelelő példányadatokkal ellátása, valamint az új kihelyezési kódok regisztrálása az Amicus-rekordokban. A kötetekben a jelzet javítása a kihelyezési kódokkal.
1305 db
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
2. Példánynyilvántartás (retrospektív könyv):
Retrospektív könyvgyarapodás esetében az Amicusban már regisztrált példányok lezárása a helyrajzi naplókban.
2715 db
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
3. Régi és új sorozati jelzeten található könyvek szállítása:
A Déli toronyraktárban és a Nyugati raktárban lévő régi és új sorozati jelzeten található könyvek egyeztetett szállítása a Retrospektív Feldolgozó Osztálynak.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
4. A HB jelzettartomány rendezése a folyamatos gyarapodás helyigényének biztosítására a következő 3 évre. A megszünt kiadványok raktári polcokon történő lezárása. Együttműködés a Periodika-feldolgozó Osztállyal.
2040 pfm
A tervnek megfelelően megvalósult.

5. Csoportosan nyilvántartott kiadványok rendbetétele:
A jelenleg raktári egységbe nem kötött, csoportosan feldolgozott, példányadatokkal még nem ellátott CsA és CsE jelzetű időszak kiadványok raktári egységekbe rendezése.
1329 db
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
6. Raktári terület biztosítása a kötelezpéldányok archivális példányainak elhelyezése érdekében; ideiglenes külső raktár bérlése a piliscsabai archivális tár felépüléséig. A Maglódi úti raktár polcozásának és betelepítésének elkezdése.
425 pfm
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
7. A kötelezpéldány gyarapodás helyigényének biztosítása érdekében részben átvett Északi toronyraktár 5. szint előkészítése az állomány fogadására, polcozási munkák.
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.

Munkatervben nem szereplő feladatok:

1. MB, MC és MD jelzetű dokumentumok polcrendjének ellenőrzése és helyszíni revíziója.
750 pfm
A munka végzése folyamatban van 2021-ben is.
2. MHA jelzettartomány kijelölt részének rukkolása a gyarapodás helyigényének biztosítására a következő 2 évre. A megszünt kiadványok raktári polcokon történő lezárása.
1130 pfm
Az előzetes tervben nem szereplő feladat megvalósult.
3. A muzeális offline elektronikus dokumentumok teljes állományának polcrendezése és helyszíni revíziója.
146 pfm
Az előzetes tervben nem szereplő feladat megvalósult.
4. Könyvtártudományi Szakkönyvtár meghatározott gyűjteményrészének raktári át-helyezése a 7. szint galériájára.
178 pfm
Az előzetes tervben nem szereplő feladat megvalósult.

4. Digitalizálás

Az OSZK digitalizálási stratégiájának megvalósítása a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia, a fejlesztés alatt álló Országos Könyvtári Digitalizálási Stratégia és az OSZK informatikai fejlesztéséről, infrastruktúrájának megújításáról szóló 1605/2016. (XI. 8.) Korm. határozat alapján történik. A Korm. határozat alapján biztosított forrás lehetőséget

teremtett a digitalizálási infrastruktúra kiépítésére és a hosszabb távú digitalizálási stratégia megvalósítására. A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia végrehajtásának forrásai biztosítják az abban megfogalmazott célok megvalósítását. Az OSZK digitalizálási stratégiája meghatározza az OSZK digitalizálási tevékenységét és a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiára alapozva előkészíti az országos könyvtári digitalizálási stratégia kialakítását.

A 2020-as évben is célunk volt unikális, sokszínű gyűjteményünk kevéssé ismert dokumentumainak digitalizálása. A KDS keretében a nemzeti könyvtár is jelentős koordinációs, digitalizációs és publikációs tevékenységet végzett. A munkáknak hála olyan tartalomrészek kerültek digitalizálásra, mint a Magyar Bányászlapok összes lapszáma, a Képes Krónika vagy Pulszky Ferenc hagyatéka.

Az OSZK digitalizáló eszközei

Eszköz neve, típusa	Darabszám
Zeutschel OS 10000	1
Zeutschel OS 12000	2
Zeutschel OS 12000g	1
Zeutschel OS 12002	2
Zeutschel OS 12002v	1
Zeutschel OS 14000 A0	2
Zeutschel OS 14000 A1	2
Zeutschel ScanStudio	1
Zeutschel OM1600	1
Zeutschel OM1700	1
Zeutschel Delta	10
AvisonFB 6280 E A3	4
Avison FB5000 A3	1
Quidenus Robotic BookScan 4.0 automata	3
Kirtas KABIS III	1
Panasonic KV-S8127	1
Epson GT 15000	1
Plustech OpticBook A300	2
Plustech OpticBook 4800 A4	3
Rowe Scan 850i 55" HA-20	1
Hasselblad Flextight X5	1
Epson GT20000	1
Epson GT 15000	1
Epson Perfection V39	3
Epson Perfection V600 Photo	1
Epson Expression 11000XL	2
Epson Expression 120000XL	11
Minolta MS 7000	3
HP Scanjet 4C	1
HP Scanjet G4050	1

Lemezjátszó: AUDIO-TECHNIKA AT_LP 120-USB	1
Hangkártya: NATIVE INSTRUMENTS KOMPLETE AUDIO 6	1
Számítógép DELL Vostro Desktop 3000	1
Leader Waveform	1

A digitalizált állományok közzététele

A Digitalizáló Osztály által elkészített digitális másolatokat a könyvtár elektronikus szolgáltatási rendszerében, illetve aggregátor rendszerekben tesszük közzé:

- Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) – szabadon szolgáltatatható közkeincsek,
- OSZK DK – jogvédett tartalmak dedikált hálózaton,
- Pannon Digitális Egyesített Archívum – szabadon szolgáltatatható közkeincsek,
- ELDORADO – közkeincsek, árva-művek, jogvédett tartalmak zárt hálózaton,
- Hungaricana – közkeincsek,
- Europeana – közkeincsek.

Online szolgáltatások

Az online szolgáltatásokról jelen dokumentum II. fejezetének 7. pontjában adunk információt.

A digitalizálás céljai

Digitalizáló Osztály:

Cél	Arányszám (%)
Szolgáltatás	50
Állományvédelem	30
Elektronikus dokumentumküldés	10
Reprográfia	5
Egyéb	5

Különgyűjtemények:

Cél	Arányszám (%)
Szolgáltatás	50
Állományvédelem	40
Elektronikus dokumentumküldés	5
Reprográfia	5
Egyéb	0

Digitalizálási tevékenység	2019. évi tény	2020. évi tény
Digitális objektumok száma	1.314.477	699.931
Teljes dokumentumok száma	1.500	4.526
Könyv	1.000	542
Folyóirat	200	484
Hanganyag	6.326	4.970
Audiovizuális dokumentum	362	572
Képi dokumentum	9.953	10.400
Egyéb	0	1.364
Összesen*		
Online elérhető (MEK-be került)	n.a.	n.a.
Online elérhető (tári anyag)	435	15.152
Helyben használatra elérhető (tári anyag)	16.641	15.152

*A táblázat adatait összeadni a különböző mérőszámok alapján nem lehetséges.

A Digitalizáló Központ létrejöttével összefüggő feladatok:

1. Új digitalizáló eszközök integrálása a rendszerbe.
2. A Digitalizálást Támogató Keretrendszer tesztjeinek folytatása, a rendszer üzemszerű használatának bevezetése.
3. Tanfolyamok és képzések szervezése és lebonyolítása – új folyamatok, új eszközök, az új és a régi kollégák részére.
4. Állományvédelmi folyamat integrálása a digitalizálással.
5. A Digitalizáló Központ üzemének integrálása a könyvtár szervezetébe.
6. A digitalizálási és reprográfiai folyamatok és szolgáltatások megújításának tervezése.
7. A Digitalizáló Központ üzemszerű működésének kialakítása.

5. Webarchiválás

Az OSZK 2020-ban lezajlott szervezeti megújulását követően a 2017-ben indult webarchiválási projekt egy önálló, 3 fős osztály keretében folytatódott tovább.

A webarchívum anyagát kétszer kellett költöztetni az év során. Tavasszal azért, mert a KIFÜ-től 2017-ben kapott tesztszerver tárhelye betelt, ősszel pedig az időközben beüzemelt új informatikai infrastruktúrára lett áttelepítve mindhárom szerverünk: *web-admin.oszk.hu* (nyilvános gyűjtemény), *webharvest.oszk.hu* (zárt gyűjtemény), *webarchivum.oszk.hu* (honlap). A legnagyobb tárhelye a tömeges aratásokra használt és a zárt

archívumot tartalmazó webharvest szervernek van. Az ehhez hozzárendelt 150 terabájtól eddig kb. 60 foglalt, az éves növekedés 20 terabájt körüli. Az őszi költözködés jó alkalom volt arra, hogy kialakítsunk ezen a tárhelyen egy raktározási rendszert, és az év végére sikerült megoldani, hogy az archív anyagot tartalmazó WARC fájlok, az oldalképek és az egyes aratások konfigurációs-, napló- és report-állományai részgyűjtemények és időrend szerint külön almappákban jelennek meg.

Az archiváláshoz, az archivált anyag visszanezéséhez, a metaadatok között való kereséshez használt szoftverek köre jelentősen bővült tavaly. Ezekhez a munkafolyamatokhoz részben ingyenes és többnyire open source eszközöket teszteltünk és kezdtünk el használni, részben pedig saját szkripteket készítettünk. Előbbiek közül érdemes kiemelni a dán SolrWayback rendszert, amit ugyan már korábban beépítettünk a nyilvános gyűjteménybe a teljes szövegben való kereséshez, de 2020-ban egy jelentősen átalakított, több új funkciót is tartalmazó verzió készült belőle, amelyet a jó szakmai kapcsolatnak köszönhetően a világon mi tesztelhettünk először. A saját fejlesztéseink a metaadatok kereshetővé tétele mellett a rendszeres munkafolyamatok automatizálására irányultak. Ilyen a Kaptafa nevű webes felület, amivel az „egy kaptafára készülő” tömeges aratásokat paraméterezzük a Heritrix robotja számára; valamint az a szkript, amivel a webhelyek kezdőlapjairól készítettünk oldalképeket. Szintén új eszköz az a virtuális gép, melyet tesztelési és oktatási célokhoz állítottunk össze az év második felében. Ezzel egy átlagos PC-n Windows alatt tudunk futtatni linuxos archiváló és megjelenítő programokat.

2020-ban több olyan jogszabály is született, illetve módosult, amelyek az OSZK webarchiválási tevékenységét szabályozzák, vagy pedig azt is érintik. A legfontosabb ezek közül a kormány 626/2020. (XII. 22.) számú rendelete, amelyből végül kimaradt a tartalomszolgáltatók bejelentési kötelezettsége, viszont belekerült, hogy a „*kormányzati és önkormányzati tartalomszolgáltató és az állami vagy önkormányzati fenntartású intézmény tartalomszolgáltató*” archivált webtartalmait külön engedélyeztetés nélkül is nyilvánosan szolgáltatathatja az OSZK.

2020 februárjában két honlapot tettünk nyilvánossá. A webarchivum.oszk.hu címen a projekttel, illetve általában az internetes tartalmak megőrzésével kapcsolatos dokumentumok találhatóak, továbbá kereshető és böngészhető a nyilvános gyűjtemény, és metaadat-szinten kereshető a zárt gyűjtemény is. Megnézhető az egyes aratásokról készített statisztikák, valamint a honlap látogatottsági adatai. A fontosabb információk angolul is elérhetők. A másik honlap a KDS-K pályázat részeként készült és a rakoczi2019.webarchivum.oszk.hu címen érhető el, hat egyenrangú nyelvi változatban. Ennek egyik célja a Rákóczi Emlékévvvel kapcsolatos digitális és digitalizált dokumentumok szolgáltatása egyfajta oktatási segédletként, a másik pedig annak demonstrálása, hogy hogyan egészítheti ki az archivált webtartalom a könyvtárak „hagyományos” digitális gyűjteményét.

A **szelektív aratásokat** 2020-ban már viszonylag rendszeresen, negyedéves ismétlődéssel, a hétvégeken futtattuk. Az év során három új témában (média, oktatás és sport) válogattunk össze több ezer webcímet, három korábbi kisebb részgyűjteményt (könyvtárak, levéltárak, múzeumok/galériák) pedig összevontunk. Jelenleg 12 tematikus gyűjteményünk van, melyekben összesen több mint 33 ezer webhely címe található. Elkezdtünk 8 további címlistát összeválogatni, közülük az idegenforgalom/vendéglátás témájú aratása 2021 elején már elindulhat. Bár ezeknél webhely szinten csak néhány adatot tartunk nyilván, de részgyűjtemény szinten részletes metaadat rekordokat készítettünk [XML formátumban](#).

A műfaji részgyűjtemények közül kiemelten fontos az **elektronikus periodikák** webhelyeinek/weboldalainak archiválása, kiegészítve ezzel az EPA tevékenységét, amely a letölthető kiadványszámok megőrzésével foglalkozik. A két archívum nyilvántartása az EPA és MIA azonosítókon keresztül van összekapcsolva. A webarchívum által használt MIA azonosító már a 905341-es számnál tart, ami azt jelenti, hogy 5341 webhelyet/weboldalt tartunk nyilván ennél a részgyűjteménynél, ebből 5051-et aratunk jelenleg. (A többi vagy időközben megszűnt cím, vagy eleve egy digitális archívumban van.) 2020-ban 585 tétellel bővült ez a lista, jelentős arányban települési vagy regionális hírlapokkal, valamint határon túli magyar szervezetek kiadványaival. Az ELPERI nyilvántartásunk a tematikus gyűjteményeknél valamivel részletesebb metaadatokat tartalmaz, a negyedéves aratásokat általában hosszabb ideig futtatjuk és a kezdőoldaltól nagyobb mélységig követjük a linkeket a robottal. (2020-ban a szerverköltözések miatt sajnos két aratás is kimaradt.)

A periodikák közül az **online hírportálok** speciális műfajt jelentenek, egyrészt azért, mert ezeknél olyan gyorsan változik a címlapon megjelenő új tartalom, hogy a negyedéves aratási gyakoriság nem elegendő, másrészt mert olyan bonyolult, dinamikusan generált weboldalakból állnak, amelyekkel a „buta” robotok nem boldogulnak. Ezért 2020 őszen elkezdtünk kísérletezni a Brozler nevű szoftverrel, ami egy böngészőn keresztül archivál, így bár jóval lassabban, de jobb minőségben menthetőek vele weboldalak. Egyelőre 18, eltérő típusú magyar hírportál címloldalát és előző napi híreit mentjük vele napi gyakorisággal, több-kevesebb sikerrel.

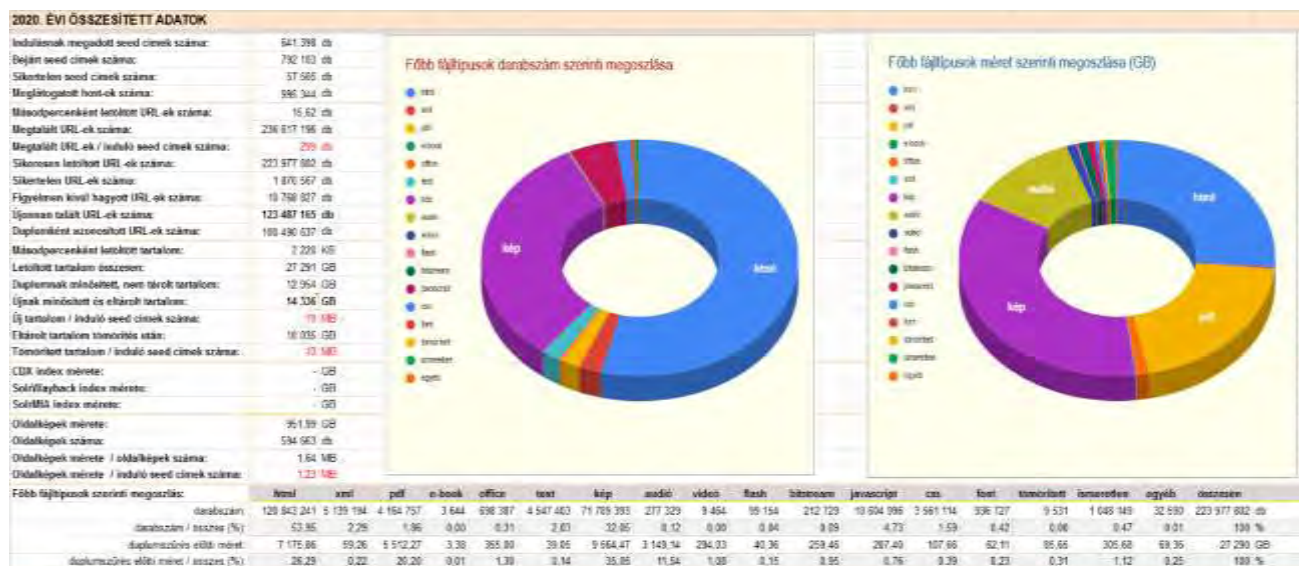
Elkezdtünk foglalkozni a **közösségi média** megőrzésével is, egyelőre szintén csak kísérleti jelleggel. Ezek a szolgáltatások nagy mértékben a felhasználó interaktivitására épülnek és sokszor kifejezetten gátolják a tartalom automatikus módszerekkel való letöltését. Az archivált oldalak visszanezése szintén problémás az ezeken a platformokon használt, ráadásul gyakran változtatott technológiai megoldások miatt. 2020 elején a viszonylag egyszerűbb Instagrammal kezdtünk el kísérletezni, majd nyár végén a Facebook oldalakkal, decemberben pedig a Twitter csatornákkal. A Conifer nevű online szolgáltatást, illetve a Webrecorder Desktop programot használtuk ezekhez, amelyekkel videó-magnó-szerűen lehet „felvenni”, vagyis eltárolni egy böngészési folyamatot. Bár mindkét rendszerben van egy Autopilot funkció, amellyel szimulálható egy emberi felhasználó (görgetés, lapozás, kattintgatás), de a tapasztalataink szerint ez nem, vagy csak rövid ideig működik, így valódi emberi közreműködéssel, illetve részben billentyűmakrókkal tudunk végül lementeni tartalmakat ezekről a helyekről. Tavasszal 717 Instagram fiókból töltöttünk le 110 ezer posztot: fotókat és rövid videókat. Szeptember-októberben pedig 850 Facebook oldal nyilvános idővonalát mentettük, melyek közt 147 volt könyvtári témájú és ezeknél az egyes bejegyzéseket is letöltöttük, összesen kb. 30 ezret. Az idővonalakat igyekszünk legalább egy évre visszamenőleg legörgetni, de az esetek felénél sikerült egészen az oldal létrehozási dátumáig visszamenni anélkül, hogy lefagyott volna a böngésző. A Twitter esetében még kevés tapasztalatunk gyűlt össze, de az Instagram és a Facebook mellett erre is igaz, hogy számos technikai probléma van mind a mentés, mind a lementett fájlok indexelése, mind pedig azok megjelenítése során, nem beszélve a magas élőkommunikáció igényéről. Úgyhogy ezeknek a tartalmaknak a tömeges mentése a jelenlegi lehetőségek mellett nem tűnik fenntarthatónak.

A tematikus és műfaji részgyűjteményeken túl négy új **esemény-alapú** webarchívumot is létrehoztunk. Ezek az események a már említett Rákóczi emlékévé, a trianoni békeszerződés 100. évfordulója, a Tokióban tervezett nyári olimpia, valamint a koronavírus járvány. Mindegyiknél mentettünk vagy még jelenleg is mentünk teljes webhelyeket, web-

hely-részleteket (pl. híroldalak specifikus rovatait), illetve egyedi weboldalakat (pl. egyesével beválogatott, vagy releváns címkék alapján kiszűrt híreket), sőt esetleg hang- vagy videófájlokat és közösségi médiatartalmakat is. Ezeket az aratásokat heti vagy havi rendszerességgel futtatjuk/futtattuk addig, amíg az adott esemény aktuális.

Az emberi munkával vagy automatikus módszerrel (pl. az archivált weboldalakban található linkekből) eddig összegyűjtött valamennyi URL címre kiterjedő, kis mélységű, „pillanatfelvétel”-szerű **webtér aratásoknál** a fél éves ütemezést igyekszünk most már tartani. A 2019 végén indított aratás 2020 januárjára is átnyúlt, a következő pedig nyár közepén zajlott le. Ekkor 270 ezer URL-t adtunk a robotnak kiindulásként, ami azután öt nap alatt a linkeket követve további 46 milliót talált, közülük 22 millió volt az új, korábban még nem letöltött fájl, 2,4 terabájt összméretben. A 2020. december 30. és 2021. január 4. közötti év végi aratás ugyan csak 251 ezer URL-ről indult, de köztük jóval kevesebb volt a már megszűnt vagy duplum cím, mert előtte különböző félautomatikus megoldásokkal valamennyire kitisztítottuk a listát. Ez alkalommal 50 millió megtalált fájlból 24,5 millió volt az új, melyek 2,3 terabájt tárhelyet igényeltek.

A tematikus, az ELPERI és a webtér aratások 2020. évi összesített adatai

A 2019-es KDS-K pályázaton nyertes könyvtáraknak a digitalizálás mellett az OSZK webarchiváló tevékenységének támogatását is vállalniuk kellett. A pályázat elhúzódó adminisztrációja miatt végül csak 2020 tavaszán tudtuk felvenni a könyvtárakkal a kapcsolatot és nagyon kevés idő maradt az érdemi munkára. Az eredetileg tervezett címgyűjtés, minőségellenőrzés, metaadatolás és az engedélyeztetésben való közreműködés közül csak az első feladat valósult meg. Június végéig 11 partnerkönyvtártól összesen 3411 webhelycímet kaptunk, melyek többsége az adott megyéhez vagy annak tágabb környezetéhez kapcsolódik. Az ellenőrzések után 838 URL bizonyult általunk már ismertnek, 219 érdektelennek, és 2354 volt közöttük a hasznos, új cím. Ezekről csináltunk egy gyors mentést, majd besoroltuk őket a tematikus részgyűjteményeinkbe, így a továbbiakban már rendszeresen aratásra kerülnek. Bár a pályázat lezárultával ez az együttműködés abba maradt, de néhány könyvtár jelezte, hogy szívesen folytatná ezt a munkát, illetve kipróbálna más munkafázisokat is, ha ennek a kereteit ki tudjuk alakítani.

A nemzetközi együttműködések fő katalizátora az International Internet Preservation Consortium, amelynek 2018 óta az Országos Széchényi Könyvtár is tagja. Az IIPC blogjában 2020 júniusában jelent meg az OSZK webarchívumának és új honlapjának bemutatása. Az internetes tartalmak megőrzésével foglalkozó intézményeket és projekteket összefogó szervezet 2020-as közgyűlését online formában tartotta meg, ami számunkra szerencsés volt, mert az eredetileg tervezett helyszínre, Montrealba nemigen tudtunk volna eljutni, így viszont mi is figyelemmel kísérhettük a rendezvényt. A konzorcium munkacsoportjai közül az oktatási témájában veszünk részt, amely az év folyamán több angol nyelvű tananyagot és ismeretterjesztő prezentációt is közzétett. A tagintézményektől időről-időre érkeznek hozzánk körlevelek, ezekben vagy egy felméréshez kérnek adatokat, vagy valamilyen speciális témájú archívumhoz helyi információforrások címlistáit. Előbbire példaként a belga BESOCIAL kutatást emelem ki, ami azt mérte fel, hogy a nemzeti könyvtárak hogyan próbálják a közösségi médiatartalmakat megőrizni. Utóbbival kapcsolatban pedig a COVID járvánnyal foglalkozó fontosabb online források összegyűjtésében segítettünk magyar részről. Az általunk gondozott koronavírus témájú webarchívumról egy külön interjú is készült és jelent meg a WARCnet Papers sorozatban. A WARCNet a 2020 és 2022 közötti időszakra kiterjedő nemzetközi projekt, központja a dán Aarhus University, a célja pedig a nemzeti és nemzetközi domének történetének kutatása a webarchívumokban megőrzött digitális tartalomra alapozva. Reményeink szerint mi is be tudunk majd kerülni az egyik munkacsoportba és publikálni a kiadványaikban.

Az archiválás és a kutatás-fejlesztés mellett a téma népszerűsítését is fontosnak tartjuk, mert csak úgy lesz fenntartható a nemzeti könyvtár webarchívuma és majd minden további más, az internetes tartalmak megőrzésére indított hazai projekt, ha a memóriaintézményekben dolgozó szakemberek, az illetékes döntéshozók, a tartalomszolgáltatók és a szélesebb nagyközönség is megérti, hogy a digitálisan születő kultúránk érték, érdemes erőforrásokat fordítani a hosszú távú megőrzésére és kutathatóvá tételére. Ezért indítottuk el a Könyvtári Intézet segítségével azt az akkreditált tanfolyamot, melyet legutóbb 2020 elején tartottunk meg. Az őszi alkalom a korlátozások miatt elmaradt ugyan, de 2021 februárjában online formában ismét meghirdette a KI és a 25 fős keret néhány nap alatt betelt. Emellett elkészítettük egy másik, elsősorban a középiskolás korosztálynak szánt ismeretterjesztő anyag kéziratát is, ami a személyes és az intézményi internet archiválás fontosságáról és módszereiről szól. Ennél egyelőre a tananyag fejlesztő cégre várunk, hogy elkészítse a multimédia mellékleteket és e-learning formátumra konvertálja a kéziratot.

2020. december 2-án negyedik alkalommal tartottuk meg „404 Not Found – Ki őrzi meg az Internetet?” című rendezvényünket, melyet a járvány miatt online, a Teams alkalmazáson keresztül követhettek a résztvevők. Valószínűleg részben ennek is köszönhető, hogy minden korábbinál többen, kb. 160-an regisztráltak és az online csatornán egyszerre jelenlevők száma meghaladta a 130-at.

Az elmúlt évben is sikerült több publikációt megjelentetnünk hazai és külföldi szaklapokban, illetve előadást tartani különféle rendezvényeken. A szakmai kommunikáción túl tavaly több alkalommal sikerült a média érdeklődését is felkeltenünk az OSZK webarchívuma iránt; megjelentek rólunk sajtóhírek, szerepeltünk tévében és rádióban, így szélesebb körben is fel tudtuk hívni a figyelmet erre a területre.

6. Különgyűjtemények rövid beszámolója

Kézirattár

A több évvel ezelőtt word-formátumban elkészült 34 fond metaadatait a munkatársak excel-formátumba tették át, így ezek is készen állnak, hogy akár most (Koha), akár később (OKP) konvertálással kerüljenek adatbázisba. A 2020-as év végén tehát a feldolgozott kéziratok nagy része adatbázisban hozzáférhető (Arcanum – Koha), az újabb levelestári feldolgozások adatbázisban kerülnek leírásra (tudástárak levélfeldolgozó adatbázisa), a kötetes és analekta kéziratok ugyancsak adatbázisba (Koha) kerülnek, a hagyatékok jegyzékei pedig excel-formátumban állnak rendelkezésre.

2020-ban a Babits Tudástár megvalósítása útján rendkívül nagy előrelépés történt, a levelezés gerincét kitevő első nagy tömb metaadatai csaknem teljes mértékben (kb. 5000 rekord) bekerültek az adatbázisba, és megkezdődött a képek feltöltése is a metaadatok mellé. Ezzel párhuzamosan felmértük a verskéziratokat, a hagyaték leginkább veszélyeztetett egységét, és megkezdődött restaurálásuk, digitalizálásuk.

A Széchenyi család fondjának további rendezése során fogalmazódott meg a Kézirattár munkatársaiban, hogy a hagyatékban található fényképeket – döntően Széchenyi Zsigmond apjának, Viktornak 13 albumba rendezett és jórészt adatokkal ellátott felvételeit – érdemes volna az OSZK digitális tartalomszolgáltatási programjába bevonni. Az erre a célra kialakított fényképfeldolgozó felületen két munkatársunk megkezdte a már korábban digitalizált fényképek feltöltését és a metaadatok felvételét.

A 2017-ben megfogalmazott Széchenyi Ferenc-program részeként a Kézirattár 2020 második felében megkezdte az alapító soproni könyvtára máig kéziratban maradt katalógusának feldolgozását. Az Amicus és a KSZ6 alapján elkészült átírási utasítás szerint minden adat felvétele megtörténik, emellett pedig a három revíziót dokumentáló jeleké is, továbbá a szerzők és közreműködők, valamint a kiadás helyének egységesített névalakja is bekerül a bibliográfiai adatok közé. A munka célja kettős: az RFO feldolgozó munkájának segítése, akik már évek óta használják a kézirat digitális felvételeit, de a dolog természetéből következően nem tudnak keresni benne, illetve az RFO-val együttműködésben egy majdani digitális kiadáshoz az alapfeldolgozás elvégzése.

A távmunka biztosította keretek között készült el a *Variae linguae*-repertórium 697 kötetcímének és adatainak átírása és excel-táblázatba rendezése. (A *Variae linguae* gyűjteményi egység azon különböző nyelvű /olasz, angol, horvát, török stb./ kötetes kéziratok csoportja, amelyekből nem őrzünk jelentős számú darabot, és különböző okok következtében leírásuk eddig csak a kézzel vezetett repertóriumban volt elérhető.)

Az éves beszámoló főszövegeiben nem regisztrálható elvégzett munkák: raktári rúkkolás (100 kötet, 400 fonddoboz), revízió: 260 dokumentum (kötetes kézirat és tárgyi analekta), 14.920 file képi átdolgozása (Babits-felvételek), 1973 rekord metaadainak bevitele, 175 felvétel előállítás, szerkesztése (Széchenyi Viktor fényképalbum: több felvétel tartalmazó albumlapok digitális „szétvágása”, az előállított képek szerkesztése), 16.200 file (2020-i kutatói megrendelések és állományvédelmi felvételek) rendezése, jelzetelése, elhelyezése a Kézirattár szerverén. További elvégzett munkáink: digitális szol-

gáztatás előkészítéséhez alapszintű állapotfelmérés (3000 kézirat), a korábbi években készült 34 fond word formátumú bibliográfiai adatainak átírása excel-formátumba, a frankofón nemzeti könyvtárak működésének figyelése, jelentése a Könyvtári Intézet számára és 22 védési szakvélemény elkészítése.

Régi Nyomtatványok Tára

Jelentősebb munkafolyamataink 2020-ban:

A Régi Ritka digitális tartalomszolgáltatás létrehozása:

- adattisztítás az Amicusban: 1 000 tétel Apponyi metszet
- képek behúzása az OTR-rendszerbe: 1 000 kép (közben a hibás képek kiválogatása, az adott rekordhoz tartozó képek megkeresése)
- a gyűjteményt bemutató tanulmányok és a bemutatkozó szövegek megírása (utóbbi angolra fordítása)
- dizájn-tervezés, díszítőelemek létrehozása

Amicus-feldolgozás: 2.385 új és 4.001 javított rekord.

Befejeződött az Ősnyomtatvány gyűjtemény rekordjainak teljes autopsziával történő revíziója.

Elkezdődött az RMK II. gyűjtemény teljes autopsziával történő revíziója.

Folytatódott az Antikva gyűjtemény feldolgozása az Amicusban.

Raktári kiszolgálás olvasók és az osztály dolgozói számára: olvasói kérésre 766 dokumentum, belső kérésre 1.840 dokumentum mozgatása. (Itt külön kiemelandő, hogy a déli lift az év folyamán többször meghibásodott, ami nélkül igen nehéz a D2-es raktárunkból a könyvanyag felhordása.)

Fotómegrendelések: Összesen 95 dokumentumunk került a Digitalizáló Osztályra, ahol 612 felvétel készült ezekről.

Közlési engedély kiadása: 16 darab, ebből 6 külföldre.

Tájékoztatás: 2020-ban a járvány miatt ez eltolódott az írásbeli tájékoztatás irányába, és az esetszám jelentősen nőtt az előző évekhez képest. (Telefonon és személyesen 965 eset, és írásban összesen 2.496 eset.)

Állományvédelem: folyamatos együttműködés áll fenn az Állományvédelmi és Restauráló Osztállyal. 2020-ban 250 muzeális dokumentumot jelöltünk restaurálásra, ebből 20 került le a műhelybe, javításuk még zajlik. Folytatódott az ősnyomtatványok dobozása is, amik közül az év végére már csak kb. 200 darab hiányzik.

Szakértői tevékenység: Aukciós katalógusok rendszeres nyomon követése, védési eljárások készítése a Miniszterelnökség illetékes irodájával együttműködésben. Szakértői felkérés: részvétel a Simonyi-hagyaték felmérésében, az OSZK számára igényelt könyvadományok kiválogatásában.

Csoportok fogadása: A járvány a csoportvezetéseket is teljesen visszavetette, így 2020-ban mindössze három ilyenre került sor. Offline a PPKE BTK hallgatóit, online pedig a budapesti Patrona Hungariae Gimnázium 12. osztályos magyar fakultációs csoportját, valamint az Aquinói Szent Tamás Akadémia hallgatóit „láttuk vendégül”.

Fragmentumok kiválogatása a Res Librariae kutatócsoport számára.

Segédkönyvtári gyarapítás: heti kb. 200 új szerzeményt tekintünk át, ezekből jelöljük a megfelelőket az S60 számára. 2020-ban 113 kötet kiválasztása, szakozása és amicus-rekordjuk kiegészítése történt meg.

Todoreszku-projekt: 2020-ban jelent meg a magyar-román nyelvű Todoreszku-díszalbum az ELTE Román Filológiai Tanszék (Nagy Levente) közreműködésével.

Retrospektív nemzeti bibliográfia

I. A kezdetektől 1700-ig

Az RMNy V. (1671-1685 között részben, vagy egészben magyar nyelven, illetve a történelmi Magyarország területén megjelent nyomtatványok) kéziratának készítése.

a.) Újabb – eddig adat, másolat, szakirodalom, szakértői vélemény hiánya miatt el nem készült – tételek megírása (kb. 30 db), a tételek szövegének kiegészítése bizonyos adatcsoportokkal (életrajzok).

b.) Nagy részben megtörtént Csorba Dávid és Koltai András lektori javaslatai alapján a kézirat szövegének kiegészítése, módosítása a szerkesztői illetve szerzői vélemények figyelembevételével, és ezek átvezetése 1671-1682 közötti időszak kéziratába.

c.) A kézirat tételek rendezése a leendő kötet szerkezete szerint, az egyes tételek tételszámozása (931 tétel+72 Appendix), illetve az ehhez szükséges nyilvántartások (konkordancia) létrehozása és a szerkesztés során időközben felmerült változtatásokkal való karbantartása.

d.) A tételek példányadatainak tisztázása érdekében a következő munkafolyamatok zajlottak:

Az elmúlt év végén a hazai könyvtárakban végzett gyűjtések feldolgozása. Mivel a hazai és a határon túli gyűjteményekbe a pandémiás rendelkezések értelmében nem juthattunk be, az ott őrzött példányok teljességadatairól és az unikumpéldányok címlapmásolatait levelezés útján voltunk kénytelenek beszerezni. Több esetben azonban ez is nehézségbe ütközött, mert az intézmény teljesen vagy részlegesen zárva tartott.

Ennek során saját nyilvántartásaink, valamint a nyomtatott bibliográfiák alapján egyesített lista készült a számontartott példányok hollétéről és teljességéről. A már ismert teljességű példányok esetében az adatok – ha rendelkezésre állt az egyes könyvtárak online, illetve nyomtatott katalógusa, az azzal való egyeztetést követően – bekerültek a kéziratba. Feltüntetésre kerültek a bizonyosan megsemmisült vagy lappangó tételek.

A nem ismert teljességű példányok esetében, ha rendelkezésre állt online vagy nyomtatott katalógus, illetve digitalizált példány, a teljesség, illetve a variánshoz való tartozás megállapítása (kb. 650 példány esetében).

A fennmaradó tételek esetében gyűjtemények szerinti listák összeállítása, a kérdések lefordítása megfelelő nyelvre. 97 külföldi és 42 hazai könyvtárral folytattunk levelezést. A beérkező adatok bevezetése a kéziratba, az eredeti közlések archiválása. A hazai könyvtárak válaszaiból ez teljesen elkészült, a külföldiek esetében 1675-ig van bevezetve (kb. 500 példány).

A levelezés során felbukkanó új szövegváltozatok, új kiadások azonosítása, rögzítése, a tétel átszerkesztése, kiegészítése vagy új tétel írása. Mindeközben a kézirat példánynyilvántartásának formai egységesítése.

A tételek ún. confer sorának, azaz a megszabott rend szerinti tartalmi kapcsolatainak összeállítása, a szövegben lévő egyéb tételekre vonatkozó hivatkozások ellenőrzése, kiegészítése.

e.) Elkészült a címmutató a jelenleg rendelkezésre álló kézirat fájl alapján (az anyag összegyűjtése, a címek egységesítése a korábbi címmutatók gyakorlatának megfelelően, utalók elkészítése).

f.) Az 1671-77 közötti öt év tételeinek tárgymutatójának elkészítése (482 tétel elhelyezése a mutatórendszerben).

g.) A nyomtatványokról korábban készített címlapfotók nyomtatásra kész minőségben való előállítás:

Megtörtént 606 db címlapfotó feldolgozása, konvertálása és retusálása. A címlapfotók átszámozása az RMNy-tételszámok szerint. Az elkészült anyag TIFF és JPG formátumban is megőrzésre került.

h.) A kiegészítő „S” tételek készültek a korábbi és új szakirodalom, illetve az újonnan felbukkant nyomtatványok nyomán (15 tétel).

II. 1701 és 1800 között

a.) Az OSZK 2020. évi új feldolgozása során keletkezett új Amicus-rekordok közül az 1851 előtti nyomtatványok rekordjainak feldolgozása, nyilvántartásunkba való beépítése a naprakész szaktájékoztató érdekében.

b.) A Petrik bibliográfia lehetőség szerinti napra készen tartásához átnéztünk 10 frissen megjelent, illetve mostanság tudomásunkra jutott bibliográfiát. Megtörténet ezekből az 1801 előtti hungarica anyag kiválogatása, majd az adatok nyilvántartásainkba való illesztése.

c.) Az 1701 és 1800 között nyomtatásban publikáló Hungarus-szerzők adatait összefoglaló *Régi Magyarországi Szerzők* II. kötete kéziratának összeállítása és belső lektorálásának folytatása.

Megtörtént a C-I, L-P, R betűvel kezdődő nevű szerzők adatlapjának begépelése és belső lektorálása (kb. 6000 szócikk, mintegy 600 lap terjedelemben).

I-II. együttesen

Újabb kiegészítések gyűjtése külföldi internetes adattárakból és a szakirodalomból a régi hazai nyomtatványokról (RMNy, RMK, Petrik, RMSz és Clavis szempontok figyelemmel kísérésével).

a.) Ennek során 15 szakfolyóirat több évfolyama, 36 nyomtatott és online elérésű szakkönyv átnézése történt meg, amely során kb. 400 releváns tanulmány adatai, eredményei kerültek regisztrálásra, illetve bevezetésre az erre szolgáló nyilvántartásokba vagy közvetlenül az RMNy V. kéziratába.

b.) A *Magyar Könyvszemle* 2020/4 számában megjelent 2018. évi könyvtörténeti bibliográfia tételeinek feldolgozása, és a kutatócsoport illetékességi körére vonatkozó irodalom regisztrálása a nyilvántartásokban.

Térképtár

375 művel gyarapodott az állomány, többsége ajándék, a kötelezpéldányok száma évről-évre csökken. A távmunkát kihasználva több mint 9.000 régi leírást javítottunk vagy egészítettünk ki. Elkezdjük az ajándékba kapott nemzeti atlasz gyűjtemény feldolgozását.

2020. augusztus 20-án elindult a **Földabrosz**, amely első körben csaknem ezer térképet mutat be, bővítése jövőre több lépcsőben fog megvalósulni.

A BTM-ben zajló felújítási munkálatok miatt nyári nyitástól olvasótermünket közösen használjuk a Kézirattárral és a Régi Nyomtatványok Tárával. A járványnak köszönhetően a meglévő kutatói forgalom is visszaesett, ezzel egyidőben az elektronikus megkeresések száma növekedett.

Zeneműtár

Jelentősen megnövekedett az elektronikus referenz szolgáltatás, másrészt a Hangtár nevű új digitális tartalomszolgáltatás előkészítése hónapokra lekötötte a Zeneműtár aktív munkatársainak energiáit és munkaidejét. Mindez szükségképpen lecsökkentette a feldolgozó kapacitást, ám ezzel együtt a gyűjtemény munkatársai maradéktalanul ellátták az alapfeladatokat (gyarapítás, állományba vétel, adatbázis-építés és karbantartás, állományvédelem, szóbeli és írásbeli szaktájékoztató stb.) továbbá kiállítások, kiadványok létrehozásában működtek közre.

A Zeneműtár munkatársai a „Fut velem a rossz szekér” című központi Ady-tárlat megvalósításához a kiállítás zenei anyagának válogatásával, szerkesztésével és digitalizálásával járultak hozzá. Emellett több kiállítási célú kölcsönzést készítettek elő szakmai segítségnyújtással (a jelentősebbek: Beethoven a magyar zeneéletben, a fertődi Esterházy-kastély tervezett új állandó kiállításának Haydn-terme).

Hangfelvételek válogatása, digitalizálása a Kemény Egon életművét reprezentáló CD-kiadványhoz, részvétel a kiadvány előkészítésében.

Az év során befejeződött Farkas Ferenc kéziratos és nyomtatott kottákból, levelekből álló hagyatékának, valamint a Láng István, Balassa Sándor, Tróznér József, Gyulai Gaál János hagyatékából származó kéziratok feldolgozása. A régebben beérkezett, papír alapú hagyatéki listák, fondjegyzékek távmunkában végzett számítógépes konverziója mellett kialakításra került a hagyatékok excel-alapú, a tervezett integrált rendszerrel kompatibilis feldolgozási, ill. jelzetelési rendszere. E séma szerint megkezdődött Sebestyén János hagyatéka „fond” részének, valamint a BTK Zenetudományi Intézet Népzenei Archívumával együttműködésben Volly István hagyatékának rendezése.

A kötelespéldányként érkezett kották és CD-k, kiadói, szerzői ajándékok, a Mikes-program keretében megítélt normál lemezek, Kovács József hanglemezhagyatékából és kisebb lemezgyűjteményekből származó gramofonlemez feldolgozása. 4.518 db új digitális hangfájl állományvédelmi és szolgáltatási célra, ill. az ennek megfelelő gramofonlemez állományba vétele.

Hangtár új digitális adatbázis. Az OSZK nagy digitalizálási projektjének keretében a Zeneműtár előkészítette a 2021 elején 2.600 hangfelvétellel elindult új digitális tartalomszolgáltatást, amely a következő munkákat igényelte: az induló korpusz leválogatása tartalmi, technikai szempontok alapján (kb. 2.000 lemez), duplumszűrés, lemezcímke-fotózás koordinálása, hangfájlok szűrése, képfájlokkal kapcsolatos utómunkák, a metaadatok optimalizálása, böngészhető listák előállítás, az adatbázis tervezése, belső és külső kapcsolattartás, képválogatás és ismertető szövegek írása stb.

Színház történeti Tár

A gyűjtemény munkatársai az alapfeladatok ellátásán kívül (gyűjteményezés, állományba vétel, feldolgozás, állományvédelem, referenzszolgáltatás, stb.) folytatólagosan részt vettek a könyvtár digitalizálási nagyprojektjének munkálataiban, a Vayer Tamás hagyatékát képező tervek, a Nemzeti Színház szöveggönyveinek, a kolozsvári színlapoknak, valamint a Nemzeti Színház fényképeinek állományvédelmi digitalizálási „pilot-programja” keretében.

2020 őszére elkészültek a kéziratos Gábor Miklós hagyaték állományvédelmi és kötetzeti előkészítő munkálatai (PVC-borítók eltávolítása, savmentes borítékokba helyezés, méretezett dobozok) és elindult a fondjegyzék összeállítása, hogy az anyag biztonságos tárolását a 2048-ig tartó kutatási zár idején is biztosítani tudjuk.

A 2020. évi állománygyarapodás hozzávetőleges számai nem maradnak el a szokásosoktól. A kisnyomtatvány ajándékok közül kiemelkedik az Iglódi-anyag (a 25. Színház és a Népszínház külföldi vendéjátékainak műsorfüzetei) és Pányoki László ajándéka (a 2000-2010-es évek pótlásaként). További kötetek és kéziratos anyagok kerültek be a gyűjteménybe a Király Nina hagyatékából. A 2020. évi gyarapodási listán a fentiekén kívül 111 db színházi kézirat / szöveggönyv, valamint 1.544 állományba került szcenikai dokumentum szerepel, továbbá 2.532 db fénykép.

A még állományba nem vett legfontosabb gyarapítás a 2019. évi NKA pályázat támogatásával megvásárolt színházi fényképanyag Katkó Tamástól – ez a második része a korábban már bekerült dokumentumcsomagnak, melyet 900.000.- forintért vásároltunk meg. A dokumentumok 2020. novemberében érkeztek be a Tárba.

A katalógusépítő feldolgozás távmunkában is zavartalanul folyt. A Tár munkatársainak Amicus-rekordjai: új rekord 4.299 db, adatmódosítás 5.127 db, új példányadat 5.368 db. Továbbra is folyik a Nemzeti Színház szöveggönyveinek rekatalogizálása.

2020 nyarán a Tárban készült *A Bánk bán 200 éve* című tablókiállítás (anyaggyűjtés, koncepció, forgatókönyv). A kiállítás kivitelezője a PIM volt, a tárlat a Coopera társulat *Bánk bán*-előadásainak kísérő kiállítása.

Történeti Interjúk Tára

Az OKP keretén belül a Digitalizálási munkacsoportban elkezdett feladatokat folytattuk. A TIT legveszélyeztetettebb dokumentumai a régi típusú analóg hordozókon (UMATIC és Beta hordozók) meglévő oral history interjúk. Átírásuk/digitalizálásuk folytatódott (Sára Sándor filmrendező forgatott anyagai, Habsburg Ottóval több, mint 15 éven át készült életútinterjúk, hagyatékából származó 8 mm, 16 mm, 35 mm-es filmszalagok digitalizálása), mintegy 280 óra interjúanyag digitalizálására került sor.

Interjúgyűjtemény – online katalógus létrehozásának folytatásaként elkezdjük kidolgozni az adatstruktúrát, felmérni, hogy pontosan milyen állapotban vannak az eredeti hordozók, és a szöveges leiratok elkészültére nagyobb hangsúlyt fektettünk.

Nemzetközi együttműködés – a cseh Vaclav Hável könyvtárral közösen, a Visegrádi Alaphoz és az Európa Tanácshoz benyújtott pályázat, „The Other Europe” programban való részvétel folytatásában 10 interjúalany anyagát azonosítottuk, írtuk le, fordítottuk igény szerint magyarra vagy angolra, vágtuk meg, feliratoztuk és tettük elérhetővé.

Mikes Program: A tengerentúli magyarság hagyatékából hazahozott audió és audiovizuális anyagok befogadását, rendezését, digitalizálását folytattuk, a Mikes program kutatói által készített oral-history interjúk kezelése, archiválása, helyben kutathatóság biztosítása, legépelése is folytatódott, a lezárás alatti hónapokban többen is foglalkoztak ezen anyagok feltárásával. 2020-ban mintegy 400 órányi hanganyagot digitalizáltunk, és mintegy 2.000 audiofájlt dolgoztunk fel.

Magyar Október – A forradalom képi világa és hanganyagai – magyaroktober.hu 1956 az online térben. A 2016-ban elkezdett webes projektet folytatjuk, tartalomfejlesztéssel, elsősorban a Szabad Európa Rádiós 1956-os gyűjteményre összpontosítva, amely magában foglalja a Münchener Englischer Gartenben, a rádió mellett működő, úgynevezett Monitoring Osztályon rögzített korabeli Kossuth Rádió hanganyagait.

Forgatások, filmes összeállítások. 4 alkalommal készítettünk kiállításmegnyitóról, konferenciákról, előadásokról dokumentációs célú mozgóképes felvételeket, 26 alkalommal készítettünk videó-összeállításokat, installációkat az OSZK honlapjára, blogjára rendezvények és kiállítások illusztrációjaként, illetve tettünk elérhetővé filmsorozatot (17 részes Táncfilm), dokumentumfilmeket (A háborúnak vége, A Mátyás-templom harangjai).

Plakát- és Kisnyomtatványtár

Tárunk anyagának mennyisége megközelíti a 4 millió db-t, ezért a dokumentumok feldolgozását, kutathatóvá tételét tekintjük legfontosabb feladatunknak.

Elektronikus katalógusunkban folyamatosan, egyedileg dolgozzuk fel a grafikai plakátokat, a kis- és aprónyomtatványok egy részét, a szabadlapos albumokat, az ex libriseket, a metszeteket és a falinaptárakat. Ebben az évben 2.774 új tétel került be a katalógusba, ez jóval kevesebb, mint a megelőző évben. Indok: a dokumentumok nagy részét nem lehet távmunkában feldolgozni. Viszont a távmunka lehetővé, a digitális tartalomszolgáltatás szükségessé tette, hogy nagyobb energiát fektessünk a régebben feldolgozott tételek revíziójára. Munkatársaink több mint 11 ezer tételt néztek át, kb.

ugyanennyi új besorolási tételt hoztak létre, és ennek a számnak a többszörösénél volt szükség adatmódosításra.

A kurrens apró- és kisnyomtatványokat, amelyek egyelőre nem kerülnek az elektronikus katalógusba, ETO számmal látjuk el, és így helyezük évenként a raktárpalcokra, hogy kutatható legyen addig is. Ebben az évben 8.060 db kisnyomtatvány kapott ETO jelzetet.

Az I. világháborús különgyűjteményünk különböző típusú dokumentumainak feltárása és kutathatóvá tétele folytatódott. Elkészült a tárgyszórendszer, és a településnevek mutatója, valamint a dobozok feliratozása.

Folyamatos a raktárban lévő feldolgozatlan, és az újonnan beérkező aprónyomtatványok számbavétele, helyretétele. Mintegy 14 ezer aprónyomtatvány (hungarica gyűjtemény, képeslapok, szentképek stb.) került a helyére, és vált elérhetővé a kutatók számára.

Az É5-ös raktárból az ott lévő állomány egy részét el kellett költöztetnünk a 406-os raktárba (volt Gyarap raktár). 793 polcfolyóméter, 5558 papucsnyi kisnyomtatvány.

Fényképtár

2020 februárjában rendezett konferenciával zárult Berlinben a „Kaleidoscope, Fifties in Europe” c. pályázat, amelyben konzorciumi tagként vett részt az OSZK Fényképtára. A pályázat során 1100 fényképet digitalizáltunk, és tettünk közé az Europeana felületén. A pályázathoz két esettanulmány, két konferencia előadás készült, amelyet közzétettek a pályázati felületen. A pályázat elszámolási szakasza 2020 decemberében zárult le sikeresen.

A **Fotótér** c. online tartalomszolgáltatás 2020. június 4-én indult el a Trianoni Békeszegződés megkötésének 100. évfordulóján 10.000 első világháborús és erdélyi fénykép közzétételével. 2020 őszén a Tár kollégái folytatták a digitalizálást, újabb tartalmak publikálásra történő előkészítését.

2020 őszén a Tár munkatársai részt vettek az új kutatóterem kialakításának tervezésében, és megkezdődött a költözés előkészítése.

IV. Könyvtári Intézet beszámolója

2020-ban ünnepeltük a Könyvtári Intézet alapításának 20. évfordulóját egész évben átnyúló programsorozattal, a megemlékezéshez kapcsolódó honlaptartalmak folyamatos közzétételével, így KI tevékenységeket bemutató videók közreadásával. Az ünnepi év további eseményei, illetve létrehozott értékei:

- A Könyvtári Intézet első húsz éve kronológiában elbeszélve.
- KF tematikus szám a Könyvtári Intézetről visszaemlékezésekkel, tematikus összefoglalókkal, tanulmányokkal.
- Környezettudatos könyvtárak, sikeres fenntarthatóság címmel országos (online) konferencia.
- A húszéves Könyvtári Intézet dolgozóinak szakmai publikációs jegyzéke 2000 – 2019

Tevékenységünk a márciusban felerősödött járványhelyzet miatt hozott intézkedések hatására átalakult, képzéseinket, külső és belső kommunikációnkat, munkarendünket átszerveztük, részben áttértünk otthoni munkavégzésre, szakmai tevékenységünk jelentős része az online térbe került át.

Június 11-én jóváhagyásra került az OSZK új SZMSZ-e, amely az Intézet életében is jelentős változásokat hozott. Két új szervezeti egységgel (Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály és Könyvtári Szabványosítási Iroda) bővült az Intézet szervezete és két fővel munkatársainak száma. Nevében átalakult a Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztály (KSZO) Kutatási és Elemző Osztályra (KEO), illetve az Oktatási és Humánerőforrás-fejlesztési Osztály (OKTHEFO) Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztályra (KSZTO).

Július 1-től az Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtára a Kulttv. szerinti „országos szakkönyvtár” lett. Természetesen ezzel a besorolással a szakkönyvtár feladatköre kibővült. A többlet feladatok ellátásához többlet humán erőforrást nem tudtunk rendelni.

Folyóiratok megjelentetése

- a) 2020 márciusában főigazgatói kezdeményezésre szabadon elérhetővé vált a Könyv Könyvtár Könyvtáros és a Könyvtári Figyelő online változata.
- b) Időközben egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a lapok elektronikus változatának helyet adó felületeink elavultakká váltak, a karbantartás nem vagy csak nagy nehézséggel biztosítható. Ezért az a döntés született, hogy az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár által működtetett OJS lesz a lap elektronikus változatának publikációs felülete. Az év második felétől megkezdődött az átállás feltételeinek rendezése, kidolgozása.

Könyv Könyvtár Könyvtáros (3K)

- a) A folyóirat megjelenése folyamatos volt. Nyáron egy összevont szám került kiadásra. A tartalomban a gyakorlatias szemléletű publikációk domináltak, de a korábbiaktól eltérő módon a tematika változatosabbá, a lap kritikai rovata hangsúlyosabbá vált. Témák: a koronavírus-járvány könyvtárakra gyakorolt hatása, online olvasásnépszerűsítés, e-learning, online tanulás, digitáliskompetencia-fejlesztés, biblioterápia, közösségfejlesztés, szervezeti kommunikáció és marketing, intézmények közötti együttműködés, könyvtárinformatikai fejlesztés, könyvtári minőségmenedzsment, digitális technológiák, webarchiválás, könyves influenszerek, interjúk.
- b) A lap jegyzetelési rendszere tovább finomodott, szofisztikáltabbá és következetesebbé vált. A nyomtatott verzió mellett biztosítottuk az online hozzáférést, ez esetben színes illusztrációkkal. Példányszám 450 db. Ez az előfizetések mellett a kötelempéldányok, a nemzetközi csere, a szerzői tiszteletpéldányok és a Sapientia Hungariae Alapítvány segítségével a határon túli magyar könyvtárak ellátását is biztosította.
- c) Eredményesen fokoztuk a közösségi médiajelenlétet, a Facebook-oldal látogatottsága nőtt, 679 kedvelőnk és 716 követőnk van, ami jelentős növekedés az előző évihez (572 kedvelő, 598 követő) képest. A 3K tartalmát és a lappal kapcsolatos

híreket a 3K Facebook-oldalán, a Katalisten, a Könyvtári Intézet weboldalán, valamint a Facebook-csoportokban (Könyvtárosok; a Könyvtárosok Dolgozószobája; Könyvtárostanárok/tanítók) népszerűsítettük.

Könyvtári Figyelő (KF)

- Elkészült az MSZ ISO 690: 2018 Információ és dokumentáció. Irányelvek az információforrások bibliográfiai hivatkozásaihoz és idézéseikhez c. szabvány alapján a *Hivatkozási szabályok a Könyvtári Figyelő szerzői számára* című szabályzat. A szabályzat egyértelműen rendezi a különféle elektronikus forrásokra – amelyek száma rendkívül nagy, egy-egy lapszámban már több száz – történő hivatkozások módozatait. A szabályzat használata, a szerzők munkájának precizionálása folyamatos és nagyon komoly szerkesztői munkát kíván mind szellemi téren, mind a ráfordított időtartamot tekintve. Ehhez kapcsolódva aktualizálásra került a szerzőknek szóló útmutató is.
- E munkálatokkal párhuzamosan a szerkesztő a tördelővel és a technikai szerkesztővel együtt átnézte és javította visszamenőleg 2019 elejéig az elektronikus hivatkozások elérhetőségét.
- A 2020. 2. lapszám kiemelendő az év során rendben megjelent 4 szám közül, mivel tematikus számként, bővített terjedelemben, átfogó visszatekintésekkel, és kronológiával kiegészítve járult hozzá a Könyvtári Intézet létrehozásának 20 éves évfordulójához kapcsolódó éves program sikeréhez.
- Példányszám: 300. A közölt referátumok száma 275.

1. Szervezeti kérdések

Dolgozói létszám

		2019. évi tény	2020. évi tény
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet)		21	23
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töredék		4	5
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i> <i>átszámítva teljes munka-</i>	18 20
	Egyéb	<i>összesen</i> <i>átszámítva teljes munka-</i>	3 3
	<i>Mindösszesen</i>	<i>összesen</i> <i>átszámítva teljes munka-</i>	21 23
	<i>az Egyéből felső-</i>	<i>összesen</i>	3 3
	<i>fokú végzettségű</i>	<i>átszámítva teljes munka-</i>	3 3
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is)		1	1
Önkéntesek száma		1	2

2. Kutatási és Elemző Osztály

1. Kiemelt feladatok

- Folyamatos volt az együttműködés az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztállyal. Teljesítettük a kapott felkéréseket (jogalkotási feladatokhoz javaslatétel, adat- és információszolgáltatás, háttérelemzések).

- b) A KultStat-tal kapcsolatos központi feladatok:
- Részvétel az EMMI vezette adatlap munkacsoport munkájában.
  - Saját tapasztalatok, adatszolgáltatói visszajelzések alapján összeállítottuk a KultStat rendszer fejlesztési igényeit és hibáit leíró listát, mely alapján megkezdődhetett a rendszer teljeskörű továbbfejlesztése és hibajavítása. Partnereink voltak az ASZO és az ISZO, valamint teljes körű egyeztetést folytattunk az érintett felekkel. A műszaki tartalom alapján a PC Trade Kft. árajánlatot adott, majd előkészítettük és megkötöttük a szerződést. A munkát koordináljuk, az üzemeltetői problémákról folyamatosan egyeztetünk, az elkészített fejlesztéseket teszteljük. Részt vettünk KultStat „support” szerződés előkészítésében, a tevékenység támogatásában.
- c) Országos éves statisztikai adatszolgáltatás:
- A budapesti és az országos adatszolgáltatás menedzselése.
  - 3.907 adatszolgáltató adatainak ellenőrzése
  - Az adatok közzététele

2. Kutatás és elemzés

- a) 2020-ban összesen 13 elemzés készült, amelyek mellett 5 konferencia előadást tartottak a kollégák. Az elemzések közül 3 tudományos, 3 szakmai, 4 referátum, 1 megjelenés alatt álló szakmai, és 2 műhelytanulmány.
- b) Aktív részvétel a KI 20-20 programsorozatban tanulmány írással, szolgáltatást ismertető videotartalmak készítésével (21 db videó), elhelyezésükkel a YouTube-on, valamint 54 hír és cikk elkészítése, közzététele az intézet oldalára a KI valamennyi osztályával együttműködve. Az ünnepi konferencia plakátjának megtervezése és elkészítése.
- c) Pandémia kapcsán az ország 15 megyéjének könyvtári ellátásáról interjú és helyzetkép készítése, a könyvtárak koronavírus-járványt követő újranyitásáról szóló körkép összeállításában közreműködés.

3. Szakmai feladatok

- a) Beszámoló és munkaterv sablon tervezet készítése a megyei hatókörű városi és a települési könyvtárak számára.
- b) Előadások tartása (műhelynapokon, országos konferencián, képzéseken, Networkshop-on, megyei könyvtári értekezleten).
- c) Infografikák készítése programjainkhoz, rendezvényeinkhez, tevékenységünkhöz.
- d) K2 műhelynap sorozat. 04. 29. Szólj Hozzá! Hozzá szólj! Marketingtrükkök a célcsoportok megszólításához ; 06. 18. A könyvtárak hatása a társadalomban: mérjük és tegyük láthatóvá! ; 12. 10. Könyvtárak az online tanulás szolgálatában.
- e) Eseti szakmai segítségnyújtás, szaktanácsadás
- f) Intézeti honlap tartalmi frissítése, fejlesztése
- g) A felgyűlt könyvtári fölőspéldány-jegyzékek kezelésében való közreműködés.

4. Fejlesztés

- a) Közreműködés „Az én könyvtáram” (EFOP-3.3.3-VEKOP/16) projektben. Részvétel a Szakértői Bizottság munkájában. Az én könyvtáram módszertan alkalmazás feltételeinek kialakítása, a kidolgozott elméleti módszertan és a mintaprogramok egységes módszertanná alakítása, módszertani összefoglalók készítése, kommunikációs-disszeminációs tevékenység.

- b) A társadalommal történő kapcsolattartás fejlesztése érdekében a Könyvtárak.hu működtetése. A szolgáltatás 2020 márciusában indult. A munkában tervezőként, koordinátorként és tartalom-előállítóként vettünk részt. Az indulást követően folyóiratokban, hírportálon, MTI hírben népszerűsítettük a Könyvtárak.hu-t, valamint szerepeltünk az M1 műsorában és több rádiócsatornán is. Ősszel – a tapasztalatok figyelembe vételével – megkezdtük a portál továbbfejlesztését.
- c) Részvétel a Teljesítménymutatók a magyar könyvtári rendszerben. Ajánlás c. dokumentum átdolgozásában.

3. Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály

2020. július 1-jével alakult meg a Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály (KMO) 2 fővel, majd pályázat útján szeptember 15-tel került betöltésre az osztályvezetői pozíció. Ezt követően ki kellett alakítani a KMO működésének rendjét, dokumentációs rendszerét, a rendszeres kommunikáció felületeit.

A beszámoló tartalmazza azokat a munkákat is, amelyeket a kollégák június végéig még mint KSZO munkatársak láttak el.

1. Kiemelt minőségmenedzsment feladatok

- a) A könyvtári minőségirányítás koordinálása
  - Az osztály feladata a Minősített Könyvtár cím és Könyvtári Minőségi Díj adományozásának szakmai előkészítése. Ez teljesült. Visszacsatolásul több felmérés is készült, amelyek kiértékelésre kerültek. A helyszíni vizsgálatok problémamentesen lezajlottak. 10 könyvtár adott be pályázatot Minősített Könyvtár címre és egy könyvtár a Könyvtári Minőségi Díjra. A helyszíni vizsgálatokat követően két felmérést végeztünk, egyet a szakértők, egyet a pályázó könyvtárak körében. A szakértők értékelték a 2020-as év pályázati ciklusát és javaslatot tettek a pályázati kiírás módosítására.
- b) A minőségmenedzsment új arculatának megterveztetése. Szlogen – A minőség legyen te magad!
- c) A minőségmenedzsment 2020. évi szakmai és pénzügyi program tervezése.

2. Minőségmenedzsmenthez köthető szakmai napok, konferenciák, publikációk:

- a) A KI önértékelésének ismertetése. Szakmai nap. (2020.01.09.)
- b) Minőség és innováció (online szeminárium) (2020.03.17)
- c) Önértékelés a gyakorlatban. (online szeminárium) (2020. 04. 23.)
- d) Előkészítő szakmai nap a könyvtári minőségügyi pályázatok szakértői számára (2020. 07. 10.)
- e) Értékelő szakmai nap a könyvtári minőségügyi pályázatok szakértői számára (2020. 09. 25.)
- f) 3 lépésben konferencia (2020. 12. 03.)
- g) A témakörben 9 publikáció és egy útikalauz született.

3. Felmérések és elégedettségmérések minőségmenedzsment témakörben.

- a) Minőség és Innováció online szeminárium – elégedettségmérés.
- b) Önértékelés a gyakorlatban online szeminárium – elégedettségmérés.
- c) Felmérés a könyvtárak önértékelési gyakorlatáról.

- d) MKC és KMD pályázatokban résztvevő könyvtárak elégedettségi felmérése.
- e) MKC és KMD pályázatokban résztvevő szakértők elégedettségi felmérése.
- f) 3 lépésben a folyamatszabályozásról – elégedettségi felmérés.

4. A szakfelületi tevékenység koordinálása, ellenőrzése és értékelése.

- a) A KMO 2020 októberében részletes szakmai háttéranyagot készített "Javaslat a könyvtári szakfelület megújítására" címmel. A dokumentum áttekinti a szakfelületi tevékenység előzményeit, célját, feladatait, jogi és egyéb környezetét. Figyelembe veszi a terület megújítását, problémákat vet fel és megoldásokat javasol a döntéselőkészítés megkönnyítése érdekében.
- b) A nyilvános könyvtárak alapkövetelményeinek és alapfeladatainak ellenőrzése.
  - A fent tárgyalt „Javaslat a könyvtári szakfelület megújításra” című dokumentum két lehetséges utat vázol fel. Az egyik szerint a szakfelületi rendszeren keresztül történik a feladatok és követelmények teljesítésének ellenőrzése, a másik szerint pedig egy külön adatközléssel valósul meg ez. Mindkét úthoz elengedhetetlen a Magyarországi Könyvtárak Adatbázisának (MKA) fejlesztése. A javaslatok gyakorlatba történő átültetése 2021-ben várható.

5. A Magyarországi Könyvtárak Adatbázisának működtetése és fejlesztése.

- a) Az adatbázis frissítése folyamatos, de fejlesztése sem megkerülhető. 2020-ban az adatbázisban 2 minőségüggyel kapcsolatos fejlesztés történt. Kialakításra került az a felület, amelyen a pályázó könyvtár a teljes pályázati időszak alatt kapcsolatot tart az Intézettel, nyomon követheti a pályázati mérföldköveket, feltöltheti a szükséges pályázati anyagokat és itt kap értesítést a pályázati eredményekről is. A felület jelenleg tesztelés alatt áll, 2021-ben a pályázati adminisztráció már ezen történik. A másik fejlesztés a könyvtárak önértékelésének megkönnyítését segíti elő. A felület tesztelése a feladat bonyolultsága miatt hosszadalmas, éles működés 2022-ben várható.

6. Egyéb szakmai feladatok

- a) A Nyilvános Könyvtárak Jegyzékének vezetése minisztériumi feladatkör, de a nyilvános könyvtárakat érintő változásokat a Magyarországi Könyvtárak Adatbázisában módosítjuk, naprakészen tartjuk.
- b) Egyéb publikációk (2 db) referátumok (1 db) írása, előadások (2 db) tartása.
- c) A KMO koordinálásával elkészült a Könyvtári Intézet hibamód- és hatás elemzése (FMEA). A minőségügyi pályázati folyamat 3 eleme került a magas kockázatú, gyors beavatkozást előíró sávba. Ezért felülvizsgáltuk a MKC és KMD ügyrendjét és szabályzatát, javaslatot tettünk módosításra. A dokumentumok felterjesztés alatt állnak.
- d) NKA pályázat (KI2020 online konferencia november 26) menedzselése, elszámolása.
- e) Fölőpéldány jegyzékek közreadása. (A feladat hagyomány útján maradt itt, KMO profilba nem illeszkedő!)
- f) A könyvtarak.hu weboldal és a Facebook oldal hír- és posztkészítési feladatok elvégzése.
- g) Közreműködés a „Virtuális országjárás” cikksorozat elkészítésében, a könyvtár-igazgatók írásbeli interjúvolásában, a projekt koordinálásában.

4. Könyvtári Szabványosítási Iroda

2020 júniusában, az új SZMSZ elfogadásával állt fel a Könyvtári Szabványosítási Iroda (KSZI), kiegészítve és teljessé téve a hazai könyvtári szabványosítás addigi szervezeti hátterrendszerét. A működés keretét korábban a 2015 végén alakult Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság (OKSZB) és a Magyar Szabványügyi Testület 508. munkacsoportja alkotta.

A KSZI tervezett ügyrendje értelmében végzi a könyvtári szabványosítással kapcsolatos feladatok országos szintű koordinálását, beleértve az OKSZB munkájának irányítását. Emellett ellátja az OSZK képviselőt a Magyar Szabványügyi Testületben, illetve az OSZK és a hazai könyvtárügy képviselőt a könyvtári szabványosításban érdekelt nemzetközi szervezetekben.

Az OKSZB első munkaterve a 2020-as évvel zárult. Az első működési periódusban sor került az arra kijelölt nemzetközi (ISO) szabványok honosítására.

1. Kiemelt feladatok

- a) A hazai könyvtári szabványosítás legnagyobb szabású vállalkozása az új bibliográfiai keretrendszernek (Resource Description and Access, RDA) megfelelő katalógizálási szabályrendszer kidolgozása és országos implementálása. A feladat főbb elemei:
  - fordítás – az új, frissített RDA értékszótárak, elemkészletek fordítása részben elkészült; RDA FAQ magyar nyelven elérhetővé vált, frissítése folyamatos;
  - módszertanok kidolgozása – több ilyen tárgyú – részben – e-learning-anyag is készült, ezek a bevezetés előkészítését szolgálják elsősorban; l. továbbá a vonatkozó publikációkat, előadásokat; folyik az új terminológia kidolgozása, alapidokumentumokon való átvezetése;
  - szabványanalízis – előkészítése zajlik;
  - alkalmazásprofil– elméleti előkészítése zajlik: szakirodalom feltérképezése, fordítások, kísérleti projektterv összeállítása; l. a vonatkozó publikációkat;
  - oktatás, elméleti és gyakorlati előkészítés, workshopok – e-learning-anyagok készültek, valamint javaslatok a bevezetés előkészítésére, illetve – ezen belül – a távmunkában elvégezhető feladatokról;
  - technikai implementálás (pl. formátumátállítás) – segédanyagok készültek.
- b) Az előző feladattal szorosan összefügg az országos kooperáció előmozdítása érdekében szervezett RDA-HU munkacsoport tevékenységének koordinálása. – A még 2016-ban felállt munkacsoport megújítását terveztük 2020-ban, de erre a járványhelyzet miatt végül nem került sor. Fontos partnerként jelentkezett időközben a Petőfi Irodalmi Múzeum Digitális Bölcsészeti Központja (PIM DBK), amellyel elkezdtük az együttműködést, aminek terméke – többek között – egy közös ajánlás a METS szabvány implementálására az OSZK rendszerében;
- c) Az RDA bevezetéséhez köthetően aktív részvétel a nemzetközi könyvtári szabványosítási folyamatokban és külföldi konferenciaprogramokban. Kollégáink több szervezetben is aktív tagok. Ezek: EURIG Editorial Committee (a EURIG az RDA-t implementáló európai intézmények, mindenekelőtt a nemzeti könyvtárak fóruma, amelynek delegáltja a kontinenst képviseli az RDA fejlesztéséért felelős szervezetben); IFLA BCM Review Group (az IFLA azon szabványfelülvizsgáló-munkacsoportja, amely a bibliográfiai fogalmi modellek, jelenleg mindenekelőtt az IFLA LRM fejlesztéséért és gondozásáért felel; RSC Technical Working Group (az RDA fejlesztését irányító szervezet műszaki munkacsoportja).

- d) Az új (IFLA-)modellek, elméleti alapvetések, technikai ajánlások, műszaki megoldások implementálását célzó K+F-típusú, illetve oktatási tevékenység. – A korábbi (Koha-, illetve RIMMF3-alapú) kísérleti projektjeink mintájára újabb, pl. a könyvtári referenciamodell oktatását és adatmodell-szintű átültetését támogató projektek tervezésébe kezdtünk.
- e) Az OSZK (országos) projektjeinek támogatása. – Segédanyag készült – a PIM DBK-val együttműködésben – pl. a digitális szurrogátumok metaadat kezeléséről.
- f) Konzultáció az ún. DSM irányelv átültetéséről (Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról). – Ez évben is folytattuk a konzultációt az irányelv átültetése kapcsán az Igazságügyi Minisztériummal és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalával (SZTNH), valamint – a készülő kereskedelmi forgalomból kikerült művek (ún. OOC-művek) adatbázisa kapcsán – az Európai Unió Szellemi Tulajdon Hivatalával (EUIPO). Az együttműködés tanulságai jól hasznosultak az EODOPEN elnevezésű nemzetközi projektben.

2. Általános feladatok

- a) A könyvtárüggyel kapcsolatos szabványok megjelenésének figyelése, a szakma tájékoztatása. Az OSZK és a KI weboldalán folyamatosan közzétesszük, illetve frissítjük a hatályos könyvtári szabványok jegyzékét.
- b) Részvétel – a Magyar Szabványügyi Testület közreműködésével – az ISO 46. „Információ és dokumentáció” műszaki bizottságának munkájában. – Továbbra is részt vettünk a könyvtárügyet érintő új szabványok megjelenésére, illetve a régebbi szabványok revíziójára vonatkozó szavazásokban.
- c) ETO/Köztaurusz: fordítás és tartalmi karbantartás. Az OSZK 2018-ban lépett be az ETO Konzorciumba. Az új kiadást tartalmazó mesterfájl implementálására a nemzeti névtér rendszerén belül kerül sor. Az újként jelentkező feladat, amely 2020-tól a KSZI-hez került, az arra alkalmas rendszerkörnyezet kialakítását, a névtérintegrációt követően, illetve a megfelelő humán erőforrás rendelkezésre állásával válik elvégezhetővé.

5. Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztály

1. Kiemelt továbbképzési feladatok

A képzési feladatok végrehajtását 29,2 millió Ft – EMMI KUÁT továbbképzési támogatás segítette.

- a) Új továbbképzési programok engedélyeztetése (ld. I. táblázat)
- b) Lejárt engedélyű képzési programok megújítása (ld. I. táblázat)
- c) Új továbbképzési programok kidolgozása (ld. II. táblázat!)
- d) Engedéllyel rendelkező továbbképzési programok megvalósítása (28 alkalom, 21 különböző 30-45-60-90 órás tanfolyam, 410 fő) (ld. III. táblázat) kihelyezése vidéki helyszínekre (12 partner / helyszín, 8 képzés, 14 alkalom) (ld. IV. táblázat!) a képzések megvalósulási formáját (kontakt, távolléti, online, távoktatás) az év során megjelent járványügyi intézkedésekhez igazítva.

- e) Az új felnőttképzési adatszolgáltatási rendszerre (FAR) való átállás megvalósítása: a lezajlott továbbképzések adatainak rögzítése az új Felnőttképzési Adatszolgáltató Rendszerben (jogsabályi előírás szerint 2020 októberétől, 15 tanfolyam)
- f) Részvétel az OSZK OKR-projektjéhez készülő e-learning rendszer és a képzési adminisztráció adatbázis alapú rendszerének átalakításában.
  - Együttműködés az OSZK OKP projektjének keretei között a HerMész-Soft Kft.-vel az e-learning modul tartalmának kialakításában, részvétel a munkacsoport munkájában és egyeztetésein: a specifikáció, az implementációs terv és a követelményjegyzék többszöri véleményezése.
  - A kéziratok egy részének e-learning tananyagká formálása az OSZK OKR projektjének keretein belül (30 órányi e-tananyag elkészítése az online tanulás módszerei és eszközei témában).
- g) Javaslat összeállítása az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztály számára a könyvtári terület 2021. évi továbbképzési támogatásának elosztására.
- h) Javaslat összeállítása az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztály számára a könyvtári szakfelügyeleti képzés megújításáról.
- i) Három különböző speciális szoftver beszerzése a számítógépes oktatóterem 15 számítógépéhez az e-tananyagokkal foglalkozó továbbképzésekhez.

2. Kiemelt feladatok az OKJ-s segédkönyvtáros képzéssel kapcsolatosan

- a) A 2019/2020. tanév tavaszi félévének és a 2020/2021. tanév őszi félévének megszervezése, lebonyolítása (2 alkalom, 54 fő) (ld. II. táblázat 1. sor) a képzések megvalósulási formáját (kontakt, távolléti, online, távoktatás) az év során megjelent járványügyi intézkedésekhez igazítva.
- b) Az oktatók és a résztvevők folyamatos tájékoztatása a járványügyi helyzetből következő jogszabály módosításokról, a kontakt képzési formát felváltó távolléti és online képzési formák megvalósítási lehetőségeiről.
- c) A segédkönyvtáros képzés felnőttképzési törvény által előírt külső értékelésének elvégzése.
- d) Az intézmény mint felnőttképző új nyilvántartásba vételi eljárásnak lebonyolítása.
- e) Az OKJ-s rendszerből kikerülő segédkönyvtáros képzés beillesztése a felnőttképzés új rendszerébe szakmai képzésként: részvétel felkészítő alkalmakon a képzésre vonatkozó programkövetelmények kidolgozása érdekében.
- f) Javaslat összeállítása az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztály számára a 39/2020. (X. 30.) EMMI rendelet segédkönyvtáros munkakörre vonatkozó végzettségi követelmény felnőttképzési jogszabályoknak megfelelő módosítására.

3. Kiemelt feladatok a határon túli továbbképzés kapcsán

- a) A határon túli magyar könyvtárak munkájának segítése továbbképzések szervezésével.
- b) Az őszi félévre tervezett továbbképzések megvalósítása (4 helyszín, 4 képzési alkalom, 8 órás tanfolyamok, 65 fő) (ld. VI. táblázat).
- c) A minőségbiztosítási kérdőívek összefoglalójának, a jelenléti ívek exceltábláinak és a résztvevői tanúsítványoknak (65 db) az elkészítése.
- d) A résztvevők adatainak adatbázisba szervezése a határontúli képzésekre vonatkozó honlapon: <https://konyvtarakhataroknelkul.hu/>.
- e) A tevékenységről szakmai beszámoló készítése.

4. Kompetenciabővítés

- a) Részvétel könyvtáros és felnőttképzési konferenciákon és felnőttképzést érintő továbbképzéseken.
  - EFOSZ-konferencia (2020. január 14.)
  - Tudáspont szakmai nap (2020. február 21., 2020. május 7., 2020. november 23.)
  - Felkészítő a segédkönyvtáros programkövetelmény-tervezet elkészítésére (2020. december 4.)
  - Inventum „Felnőttképzési előrettekintés” konferencia (2020. december 10.)

5. Vizsgaszervezés

- a) OKJ-s segédkönyvtáros képzés vizsgaszervezési díjbevétele 918.000,- Ft + 8.050,- Ft EUROPASS-bizonyítvány kiállítási díj.
- b) Közreműködés az Oktatási Hivatal felkérése alapján a segédkönyvtáros képzés vizsgáihoz szükséges központi dokumentumok elkészítésében (7 írásbeli tételsor összeállítása és lektorálása, 5 gyakorlati feladatsor lektorálása).
- c) A vizsgákhoz szükséges dokumentáció előkészítése és a vizsgák lebonyolítása (ld. V. táblázat).
- d) EUROPASS-bizonyítvány kiállítása segédkönyvtáros vizsgázók megrendelésére (3 db angol és 1 db német nyelvű változat).
- e) Bizonyítvány-nyomtató beszerzése és beüzemelése az OKJ-s bizonyítványok kitöltéséhez.

6. Koordinációs tevékenység

- a) Az iskolarendszeren kívüli képzőhelyek munkájának összehangolása a könyvtárosképző és -továbbképző központi feladatból adódóan.
- b) Folyamatos tájékoztatás a felnőttképzési törvény változásairól, az új végrehajtási rendelet (11/2020. (II. 7.) Korm.rendelet) előírásairól.
- c) Konzultáció a járványügyi helyzetből következő jogszabály módosításokról, a kontakt képzési formát felváltó távolléti és online képzési forma megvalósítási lehetőségeiről, a lehetséges platformok használatáról.
- d) Felmérés a segédkönyvtáros képzési program módosítására vonatkozóan az új programkövetelmények kialakítása érdekében.
- e) A könyvtáros társadalom folyamatos tájékoztatása a könyvtárosképzésről, kapcsolatteremtés a minisztérium és a képző intézmények között.
- f) Részvétel a képesítési és a munkakörökre vonatkozó szakmai tájékoztatásban, rendszeres tanácsadás végzettségek, besorolások, vezetői pályázatok feltételeinek ügyében.

7. Egyéb tevékenységek

- a) Részvétel a Könyvtári Intézet alapításának 20. évfordulójára rendezett eseményekben.
  - Az osztály tevékenységére vonatkozó négy, a honlapra kerülő összeállítás (továbbképzések, segédkönyvtáros képzés, határontúli képzések, vizsgaszervezés) elkészítése.
  - Előadás a képzési tevékenység jövőjéről a Környezettudatos Könyvtárak, sikeres fenntarthatóság – 20 éves a Könyvtári Intézet című online jubileumi konferencián (2020. november 26.).
  - Tanulmány készítése a határontúli továbbképzésről a Könyvtári Figyelő jubileumi számába

- Képzésekkel kapcsolatos adatszolgáltatás a 20 évre vonatkozóan a Könyvtári Figyelő jubileumi számába készített kronológiához.
- b) a KI által szerkesztett / kiadott 3K és KF ELTE Open Journal System rendszerébe történő áttérésének támogatása, a korábbi szerződés felbontása, új szerződéskötés koordinálása, a 2020-as évfolyam anyagának visszamenőleges betöltése.

8. További általános feladatok

- a) Képzési tanácsadás a hazai és a határon túli könyvtárak, könyvtári képzőhelyek és könyvtárosok számára (407 alkalom)
- b) Az éves képzési terv elkészítése
- c) A 2019. évre szóló 15 millió forintos EMMI-támogatás beszámolójának elkészítése
- d) A 2020-as évre szóló 29,2 millió forintos EMMI-támogatás képzési és költségtervének elkészítése és elfogadtatása
- e) A képzési adminisztráció adatbázis alapú rendszerének működtetése
- f) A képzésekre vonatkozó minőségbiztosítási és statisztikai adatszolgáltatás (OSAP, FIR) elkészítése.
  - A segédkönyvtáros képzésre vonatkozó minőségirányítási rendszer éves értékelő feladatainak elvégzése és az elégedettségmérés eredményeinek közzététele a honlapon.
  - 1-1 FIR-jelentés a két segédkönyvtáros tanfolyamról a képzés kezdetén, az óra- rend- és létszámmódosítások folyamatos feltöltése.
  - OSAP-jelentés 25 továbbképzésről.
  - Valamennyi továbbképzés bejelentése a Könyvtári Akkreditációs Szakbizottsághoz a tanfolyamok indulásáról / zárásáról /elmaradásáról, a minőségbiztosítási kérdőívek eredményeiről.
  - A továbbképzések résztvevői minőségbiztosítási kérdőívek értékelése, és az eredmények jogszabályi előírás szerinti megjelenítése a honlapon.
- g) A képzések támogatása távoktatási felülettel.
- h) A képzések oktatóinak felkészítése az oktatótermekben felszerelt okostáblák használatára (1 alkalom, 20 résztvevő).
- i) a képzések oktatóinak egyéni felkészítése az online tanításhoz szükséges alkalmazás (MsTeams) használatára
- j) Részvétel az intézeti honlap működtetésében, a képzési oldalak karbantartása, képzési hírek feltöltése, a feltöltések koordinálása. Új, a képzésekkel kapcsolatos tanulmányokat tartalmazó oldal létrehozása és feltöltése a Képzések menüpontban.
- k) Egyéb honlaptartalmak gondozása, így: a könyvtárakat érintő új jogszabályok feltöltése ; hetente 33 könyvtár eseményeinek Google-naptárba szervezése és megjelenítése az év első 10 hónapjában¹² ; szabványjegyzék frissítés, szakfelügyeleti névjegyzék frissítés a könyvtári szakértői jegyzék átalakítása után, a COVID-19 járvánnyal kapcsolatos honlaphírek készítése, koordinálása, a járványra vonatkozó összeállítások lektorálása, szolgáltató és tanácsadó tevékenység.

---

¹² 2020 novemberétől a szolgáltatás átkerült a [konyvtarak.hu](https://www.konyvtarak.hu) portál vonatkozó szolgáltatásához: <https://www.konyvtarak.hu/esemenynaptar>

I. táblázat

Az engedélyezett továbbképzések címe	Azonosítószám	Az engedélyezés időpontja	Költség (Ft) ¹³
Általános és szaktájékoztató (történelem, jog, képzőművészet, társadalomtudomány) online adatbázisokkal (60 óra, megújított)	VI/1861-3/2020/KONYVLEV	2020. 04. 08.	
Angol szaknyelvi ismeretek könyvtárosoknak – Special English Studies for Librarians (60 óra, megújított)	VI/236-3/2020/KONYVLEV	2020. 02. 06.	
A könyvtárhasználati tananyag tartalma és módszertani kérdései (30 óra, új)	VI/243-3/2020/KONYVLEV	2020. 02. 06.	
Makerspace a könyvtárban (45 óra, új)	VI/1862-3/2020/KONYVLEV	2020. 04. 08.	
Minőség és innováció a könyvtárban (120 óra, új)	VI/12-1/2020/KONYVLEV	2020. 01. 06.	
Muzeális könyvtári dokumentumok: megőrzés, nyilvántartás, szolgáltatás (30 óra, új)	VI/235-3/2020/KONYVLEV	2020. 02. 06.	
Speciális használói célcsoportok a könyvtárban (30 óra, új)	VI/1863-3/2020/KONYVLEV	2020. 04. 08.	
Szakmai tudatosság, szervezeti kultúra, partnerség (30 óra, megújított)	VI/2281-4/2020/KONYVLEV	2020. 05. 12.	

II. táblázat

Az engedélyezésre előkészítés alatt álló továbbképzések
Könyvtári vezetési ismeretek (120 óra, megújítás)
A könyvtári digitalizálás új útjai a digitális kulturális örökség térképén (30 óra, új)
Az intézményi publikációs vagyoni nyilvántartása a Magyar Tudományos Művek Tárában (30 óra, új)
Szabadpolcon a kortárs irodalom (30 óra, új)
Újabb marketingfogások a könyvtári térben (munkacím) (30 óra, új)

¹³ Az engedélyezett továbbképzések költségeit az EMMI által a kulturális szakemberek továbbképzésére vonatkozó támogatás (támogatói okirat: VI/1775/2020) fedezte (ld. a vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolót).

III. táblázat

Képzések és továbbképzések / 2020¹⁴			
A képzés / továbbképzés elnevezése	A képzés időpontja	Résztevők 2019-ben	Résztevők 2020-ban
OKJ 52 322 01 Segédkönyvtáros-képzés (450 óra) E-000777/2014/A001	1. 2019. szeptember 2 – 2020. július 27. 2. 2020. szeptember 7 – 2021. július 31.	55	54
Angol szaknyelvi ismeretek könyvtárosoknak (60 óra) 23/60/Ktár/2014	2020. szeptember 24., 25., 28., 29., október 5., 6., 7.	24	12
Coaching szemlélettel a könyvtárban (30 óra) 362-1-2019/KONYVLEV	1. 2020. szeptember 9., 10., 16., 17. 2. 2020. október 13., 14., 26., 27. 3. 2020. október 29., 30., november 12., 13.	39	28
Elektronikus tananyagfejlesztés és távoktatás könyvtári környezetben (60 óra: 30 kontaktóra + 30 óra távoktatás) 41/60/Ktár/2017	2020. február 5., 6., 19., 20.	17	20
Felkészülés a fejlesztő biblioterápia könyvtári alkalmazására (60 óra) 29/60/Ktár/2015	2020. március 4., 5., 6., július 6., 7., 8., 16., 17.	36	12
A GDPR szabályainak megfelelő adatkezelés a könyvtárakban (30 óra) 5010-2/2019/KONYVLEV	2020. március 5., 6., május 11-19., július 1.	18	20
Az internet archiválása mint közgyűjteményi feladat (30 óra) 36461-2/2018/KONYVLEV	2020. február 11., 12., 13., 14.	38	10
Kiadványszerkesztési és prezentációkészítési feladatok megoldása a könyvtárban (690 óra) 33/90/KVTÁR/2016	2020. március 3., 4., 5., 6., szeptember 2., 3., 9., 10., 14., 15., 16., 17.	23	16

¹⁴ Az újonnan engedélyezett képzések esetében nincs 2019-es előzmény. A mínusz tartományba eső értékek azt jelzik: az adott képzés kevesebb alkalommal / kisebb létszámmal zajlott le a szinte egész éven át tartó járványügyi helyzet miatt – ugyanakkor több új, 2019-ben még nem létezett képzés került megszervezésre.

Konstruktív konfliktuskezelés hatékony tárgyalási technikákkal (30 óra) 43/30/Ktár/2017	1. 2020. január 21., 22., 23., 24. 2. 2020. március 3., 4., 5., 6. 3. 2020. október 20., 21., november 3., 4. 4. 2020. október 27., 28., 29., 30.	81	45
A korszerű helyismereti munka alapjai (60 óra) 31/60/Kvtár/2015	2020. szeptember 7., 8., 9., 14., 15., 16., 21., 22.	18	11
A könyvtárhasználati tananyag tartalma és módszertani kérdései (30 óra) VI/243-3/2020/KONYVLEV	2020. október 2., 16., 30., november 20.	-	10
Könyvtári szakértői ismeretek (30 óra) 34/30/Ktár/2016	2020. február 17., 18., 19., 20.	15	22
Könyvtári vezetési ismeretek (120 óra) 32/120/Kvtár/2015	2020. május 25., 26., 27., 28., június 2., 3., szeptember 22., 23., 24., 30., október 1., 2.	19	23
Kutatástámogatás könyvtári környezetben: szakirodalmi, tudományometriai és statisztikai adatbázis-használat (45 óra) 25966-3/2018/KOZGYUJT	2020. január 14., 15., 21., 22., 28., 29.	31	24
Makerspace a könyvtárban (45 óra) VI/1862-3/2020/KONYVLEV	2020. október 14., 15., 16. ¹⁵	-	12
Muzeális könyvtári dokumentumok: megőrzés, nyilvántartás, szolgáltatás (30 óra) VI/235-3/2020/KONYVLEV	2020. december 1., 2., 3. ¹⁶	-	27
Olvasásösztönzés, olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés (60 óra) 42/60/Ktár/2017	1. 2020. február 25., 26., 27., 28., március 11., 12., 13. 2. 2020. május 20., 29., október 26., 27., 28., november 17., 18.	43	26
Az online tanulás módszerei és eszközei (14 kontakt óra + 16 óra távoktatás)	2020. október 21., november 11.	-	13

¹⁵ A továbbképzés a járvány második szakasza miatt félbeszakadt, befejezésére (további három nap) 2021-ben a járványügyi intézkedések feloldása után kerítünk sort.

¹⁶ A továbbképzés elméleti része került megtartásra, befejezésére (további három nap) a gyakorlati órák megvalósításával 2021-ben a járványügyi intézkedések feloldása után kerítünk sort.

Szakmai tudatosság, szervezeti kultúra, partnerség (30 óra) VI/2281-4/2020/KONYVLEV	1. 2020. szeptember 15., 16., 17., 18. 2. 2020. október 13., 14., 15., 16.	-	25
A szerzői jog a könyvtárakban (30 óra: 12 kontaktóra + 18 óra távoktatás) 35/30/Ktár/2016	2020. május 5., 6., 7., 8.	20	27
Úton a felhasználók felé – könyvtári marketing és rendezvényszervezés (30 óra) 15657-2/2019/KONYVLEV	2020. március 3., 4., 10., 11.	-	18
A zeneirodalom csúcspontjai könyvtáros szemmel (30 óra) 51649-3/2018/KONYVLEV	2020. szeptember 21., 22., 28., 29.	13	9
Összesen:	28 + 2 alkalom	566 + 55 fő	410 + 54 fő

IV. táblázat

A képzés helyszíne	A képzés megnevezése	A megtartott képzési alkalmak száma
Békés Megyei Könyvtár, Békéscsaba	Makerspace a könyvtárban (45 óra)	1 alkalom
Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely	Szakmai tudatosság, szervezeti kultúra, partnerség (30 óra)	1 alkalom
Csorba Győző Könyvtár, Pécs	Olvasásösztönzés, olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés (60 óra)	1 alkalom
Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg	Konstruktív konfliktuskezelés hatékony tárgyalási technikákkal (30 óra)	1 alkalom
Eötvös Károly Megyei Könyvtár, Veszprém	Konstruktív konfliktuskezelés hatékony tárgyalási technikákkal (30 óra)	1 alkalom
Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár, Szentendre	Felkészülés a fejlesztő biblioterápia könyvtári alkalmazására (60 óra)	1 alkalom
Madách Imre Városi Könyvtár, Balassagyarmat	Szakmai tudatosság, szervezeti kultúra, partnerség (30 óra)	1 alkalom
Méliusz Juhász Péter Könyvtár, Debrecen	Konstruktív konfliktuskezelés hatékony tárgyalási technikákkal (30 óra)	1 alkalom
	A korszerű helyismereti munka alapjai (30 óra)	1 alkalom
Országos Idegennyelvű Könyvtár, Budapest	A zeneirodalom csúcspontjai könyvtáros szemmel (30 óra)	1 alkalom
Somogyi Károly Megyei és Városi Könyvtár, Szeged	Coaching szemlélettel a könyvtárban (30 óra)	1 alkalom

	Konstruktív konfliktuskezelés hatékony tárgyalási technikákkal (30 óra)	1 alkalom
Takáts Gyula Megyei és Városi Könyvtár, Kaposvár	Szakmai tudatosság, szervezeti kultúra, partnerség (30 óra)	1 alkalom
Vörösmarty Mihály Könyvtár, Székesfehérvár	Coaching szemlélettel a könyvtárban (30 óra)	1 alkalom
Összesen: 12 partner / helyszín	8 tanfolyam	14 alkalom

V. táblázat

A vizsga helyszíne	A vizsga időpontja	A sikeres vizsgázók létszáma
II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, Miskolc	2020. 07. 15.	24
Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér, Győr	2020. 08. 07.	18
Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, Nyíregyháza	2020. 08. 10.	22
Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár, Szeged	2020. 08. 12.	18
Könyvtári Intézet, Budapest	2020. 09. 11.	26
BME OMIKK, Budapest	2020. 12. 14.	22
Összesen:		130

VI. táblázat

A határon túli képzés címe	A határon túli képzés helyszíne	A határon túli képzés időpontja	Részvevők 2019-ben ¹⁷	Részvevők 2020-ban	Változás %-ban az előző évhez képest	Költség (Ft) ¹⁸
Csapjunk a lecsóba! Ugrodészka a könyvtár!	Pélmonostori Városi Könyvtár, Pélmonostor (Horvátország)	2020. március 6.	-	6	-	
Szín – Tér – Tár – Könyvtár	Literart Egyesület, Szatmárnémeti	2020. február 26-27.	-	30	-	
Mesélj nekem E' meséről	Városi Könyvtár, Párkány	2020. szeptember 7.	-	16	-	

¹⁷ A képzési helyszínekre igyekszünk minden alkalommal új témájú képzéseket szervezni, ezért nincs 2019-es előzmény.

¹⁸ Az engedélyezett továbbképzések költségeit az EMMI által a kulturális szakemberek továbbképzésére vonatkozó támogatás (támogatói okirat: VI/1775/2020) fedezte (ld. a vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolót).

Fröccsmű- hely és szőr(p)parti	Matej Hrebenda Könyvtár, Ri- maszombat	2020. szept- ember 8.	-	13	-	
Összesen:	4 helyszín	4 alkalom	-	65 fő	-	

6. Könyvtártudományi Szakkönyvtár

A Covid19 vírusjárvány okozta kihívásoknak a KSZK sikeresen megfelelt. A már létező online szolgáltatások további biztosítása mellett, főigazgatói inspirációra, számos értékes és igazoltan hasznos külföldi helyzetkép, szemletanulmány összeállításával, vagy az összeállításban történő közreműködéssel költözött a könyvtár a virtuális térbe. A szemletanulmányok közül többet rendszeresen frissítünk.

Az online térben megszorodtak a webináriumok, ezek közül a pandémiával kapcsolatosokról részletes összefoglalókat tettünk közzé honlapunkon és a 3K című folyóiratban.

Bekapcsolódtunk az MTMT-ben végzett kutatás-nyilvántartási munkába. Egy munkatárs online képzésben vett részt, aki párhuzamosan már a KI munkatársait is támogatja publikációik MTMT-be való feltöltésében.

1. Kiemelt feladatok

- a) Az OKP megvalósításának 2020. évi fázisaiban számos online megbeszélésen és egyeztetésen vettünk részt. Észrevételeket fűztünk a megbeszélések emlékeztetőihez, összegyűjtöttük a KSZK összes dokumentumtípusának raktározási jelzettípusait. Specifikációkat pontosítottunk, tanultuk és teszteltük a készülő adatbázis-modulokat (kölcsonzési, állomány-nyilvántartási, gyarapítási). A tervezett további RFID-címkézés a járványhelyzet, valamint technikai problémák miatt nem történhetett meg, de a retrospektív katalogizálást majd 1.200 könyv esetében sikerült megvalósítani.
- b) Az azbesztmentesítés befejezését követően az addig ideiglenesen elhelyezett folyóiratállományt visszaköltöztettük az OSZK raktárosaiban közreműködésével.
- c) Aktívan részt vettünk a „KI 20–20” projektben. Összeállítottuk a húszéves Könyvtári Intézet dolgozóinak szakmai publikációs jegyzékét (159 oldal, több mint ezer tételt tartalmazó bibliográfia), a Könyvtári Figyelő különszámát, a különszámban tanulmányt publikáltunk a KSZK húsz évéről, valamint a „Környezettudatos könyvtárak, sikeres fenntarthatóság – 20 éves a Könyvtári Intézet” című online konferencián a KSZK szolgáltatásait bemutattuk.
- d) Szakfolyóiratot, bibliográfiát szerkesztünk és adunk közre.
  - III. Ennek érdekében működtettük a Könyvtári Figyelő c. folyóirat szerkesztőbizottságát, kapcsolattartás a szerzőkkel, a szerződések ügyintézése folyamatosan és kielégítően zajlott. A főszerkesztő és a külföldi folyóirat-rovat szerkesztője betartották a főleg év végén rendkívül szoros határidőket és minőségi munkát végeztek az önkéntes munkatársak segítségével.
  - IV. Megkezdődött az ELTE OJS (Open Journal Systems) szerkesztőrendszer tesztelése és az adatfeltöltés.

- e) A félévente elektronikus kiadványként megjelenő Magyar Könyvtári Szakirodalom Bibliográfiája című kurrens nemzeti szakbibliográfia szerkesztése és közreadása megtörtént, a két szám összesen 988 tétellel és a mutatókkal megjelent online formában, a feldolgozott cikkek linkjeivel ellátva.
- f) A magyar nyomda-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténeti szakirodalom 2019-ben c., éves szakbibliográfia kézírata elkészült, az online feltöltés határidőre megtörtént.
- g) Rendszeresen készültek eseti bibliográfiák is. A K2 sorozathoz 2020-ban is összeállítottuk a részletes ajánlóbibliográfiákat, valamint továbbra is megjelentek az ajánlott irodalomjegyzékek a Könyvtárvilág című online magazinban.
- h) A KSZK honlapján az előző évinél lényegesen több poszt jelent meg. Az írások jelentős hányada a vírushelyzetre reagálva a külföldi könyvtári fejleményekről adott tájékoztatást a hazai szakemberek számára. A Könyvtári Intézet honlapján megjelenő, hasonló szándékú összeállításokban is jelentős szerepe volt a könyvtár munkatársainak. A közösségi médiában saját híreinken kívül az OSZK nagyobb horderejű közleményeit is megosztottuk. A Könyvtárosok Dolgozószobája csoportnak kb. 2.200 tagja van.

2. Általános feladatok

- a) Az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztályától valamint az OSZK vezetésétől kapott adat- és információkérések teljesítése folyamatosan megtörtént, igény esetén szakirodalmi szemléket, irodalomkutatásokat, bibliográfiákat állítottunk össze. A nemzetközi trendekről tizenöt esetben küldtünk jelentést, amely alkalmanként 5-6 db magyar referátummal ellátott külföldi cikket tartalmazott.
- b) Az egységes nyomtatott és elektronikus folyóirat-nyilvántartás megvalósult, hozzáférési linkekkel és egyéb részletes adatokkal gazdagon, egyelőre Excelben. Az állományban lévő nyomtatott folyóiratok retrospektív feldolgozásával erőforrás híján nem haladtunk előre.

3. Gyűjteményfejlesztés

- a) A főgyűjtőkör mellett mellékgyűjtőként szerzeményezzük a könyvtári minőségmenedzsment szakirodalmat, valamint mindazokat a dokumentumokat, amelyek a könyvtári innovációt támogatják. A továbbképzési támogatás erre a célra szánt részéből 35 külföldi könyvet rendeltünk meg egymillió forint értékben.
- b) Az adatbázisok átfedéseinek feltérképezése után árajánlatkéréses eljárást követően rendeltük meg a külföldi nyomtatott, online és hibrid folyóiratokat. Az EISZ adatbázisok körébe nem tartozó ProQuest könyvtártudományi adatbázis előfizetését megújítottuk. Az OSZK-n belüli felmérés keretében kiválasztottuk az EISZ által kínált adatbázisokból a KSZK számára megrendelésre érdemeseket. Az EISZ megrendelés keretében továbbra is hozzáférhető volt az Emerald könyvtártudományi adatbázisa. A nyomtatott folyóiratok érkeztetése, online folyóiratok esetében elérhetőség ellenőrzése rendben zajlott. A szakdolgozatok fogadása csökkenő mértékű volt, mivel a felsőoktatási intézményeknél megszűnőben van a nyomtatott formában történő beadási kötelezettség. A lapkivágatgyűjtemény és az aprónyomtatványok gyarapítása a szokásos mértékben zajlott. Az online katalógusban a feldolgozás a kurrens és retrospektív tételekkel a tervek szerint folyt.

4. Szaktájékoztatás

- a) Az online térbe költözés meglódította a tájékoztatási esetek számát. A 2018-ban indult SDI szolgáltatás jól működött és jelentősen nőtt az előző évihez képest. Havonta 12-18 kolléga kapott 428 esetben előre meghatározott témák alapján, összesen 1.047 cikkről tájékoztatást, illetve igény esetén cikkmásolatot. A visszajelzések változatlanul pozitívak. A könyvtörténeti hivatkozásokat figyeltük, előfordulásukról értesítettük a hivatkozott mű szerzőjét (5 esetben). A pandémia miatt csak egy könyvtárostánár csoport és egy egyetemi hallgatókból álló csoport jutott el a KSZK-ba – összesen 36 fő. A Könyvtártudományi Szakkönyvtár munkatársai szerzőként vagy közreműködőként számos járvánnyal kapcsolatos közlemény közreadásában vettek részt. Ennek keretében az IFLA honlap magyar adatokkal is bővült. Közreműködtünk nemzetközi webináriumokról szóló tájékoztatók közreadásában is. A nemzetközi pandémiás körkép frissítését is végezzük.
- b) Egy fő harmadéves egyetemi hallgató gyakorlata fejeződött be 2020-ban, és egy fő segédkönyvtáros képzésben résztvevő töltötte második gyakorlatát a Szakkönyvtárban. Mindketten nagyon pozitív véleményt írtak a KSZK-ban szerzett tapasztalataikról.
- c) A valós térben zajló események helyett virtuális programokon vettünk részt, többek közt a Vállalati könyvtárosok első online találkozásán számoltunk be a Szakkönyvtár és a Könyvtári Intézet járványüggyel kapcsolatos tájékoztatási gyakorlatáról és az OSZK munkatársaival való folyamatos együttműködésről.

5. Raktározási és állományvédelmi teendők ellátása.

- a) Megtörtént a ritkán használt periodikumok áttelepítése a 7. emeleti galéria-raktárba az OSZK raktáros munkatársainak jóvoltából. A nyári beázás alkalmával az olvasóterem fölötti galérián elázott, de nem súlyos állapotú kb. 200 könyvet kölcsönkapott ventilátorok segítségével magunk szárítottuk ki, a súlyosabban sérült kb. 60 könyvet pedig a restaurátorok hozták rendbe.
- b) A magyar és külföldi könyvtártudományi, valamint a magyar könyv-, sajtó, nyomda- és könyvtártörténeti cikkeket és tanulmányokat a Humanus adatbázisban tártuk fel, szintén a terveknek megfelelően.

6.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitva tartás, változások)

Nyitvatartás	2019. évi tény	2020. évi tény (márciusig / júliustól)
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	40	40/28
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	-	-
Hétfégi nyitvatartás (óra)	5	5/0
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	7	7/4
Évi összes nyitvatartás (óra)	1.576	1008
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	06.20.- 08.23. 44 nap	0

Téli zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	12. 23 – 01. 02. 3 nap	12. 24–31. 4 nap
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	0

6.2 Látogatói adatok

Könyvtárhasználat	2019. évi tény	2020. évi tény
Regisztrált használók száma	258	207
Aktív használók száma	72	61
Ebből diák	nem regisztráljuk	nem regisztráljuk
Napijegyek száma	-	-
Éves olvasójegyek száma	-	-
Látogatások száma (db)	593	36
Ebből csoportok (db)	13	2

6.3 Dokumentumforgalom

6.3.1 Dokumentumforgalom

Használati adatok	2019. évi tény	2020. évi tény
Kölcsönzések száma	296	373
Helyben használat	450	367

Az előző évihez képest nőtt a könyvkölcsönzés – főképpen a házbeli kollégák szakkönyvek iránti érdeklődésének hála. A további helybenhasználati adatokban azonban a járványveszély miatti bezárások jól látható visszaesést okoztak.

6.3.2 Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2019. évi tény	2020. évi tény
Gyarapodás (könyv)	159	67
Gyarapodás (folyóirat)	65	62
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	8700	8767
Áthelyezés	-	-
Forgalom	450	351
Kötészetre adott	-	-
Online katalógusban elérhető (%)	44	46

Az összes könyvgyarapodás forráshiány miatt jelentősen elmaradt az előző évihez képest: 187-ről 87-re esett vissza (-54%). Az *online katalógusban elérhető állomány* (számát csak becsülni tudjuk) a retrospektív katalogizálással majdnem 1.200 tétellel nőtt.

6.3.3 Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2019. évi tény	2020. évi tény
Olvasói munkaállomás	8	8

6.4 Tájékoztatás

Referenzkérdések száma	2019. évi tény	2020. évi tény
Szóbeli (személyes)	89	83
Szóbeli (telefon, skype)	42	31
Szóbeli összesen	131	114
Írásbeli (postai)	-	-
Elektronikus	38	98
Írásbeli összesen	38	98
Összesen	169	212
Irodalomkutatások, témafigyelések száma	293	428
Bibliográfiai szolgáltatás	15	11

Az online térbe költözés meglódította a tájékoztatási esetek számát. A 2018-ban indult SDI szolgáltatás is jól működött, havonta 12-18 kolléga 428 esetben kapott előre meghatározott témák alapján, összesen 1.047 cikkről tájékoztatást, illetve igény esetén cikkmásolatot. A visszajelzések változatlanul pozitívak.

6.5 Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2019. évi tény	2020. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban / adatbázisokban rögzített rekordok száma	3.468	3.672
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	1.065	1.862
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	2,5	2,5
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	7 munkanap	7 munkanap
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)	44	46

V. Ciszterci Műemlékkönyvtár (Zirc) beszámolója

1. Szervezeti kérdések

Dolgozói létszám

			2019. évi tény	2020. évi tény
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet)			3	3
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10 %, fő, töre-			1	1
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítés-	<i>összesen</i>	2	2
		<i>átszámítva teljes mun-</i>	2	2
	Egyéb	<i>összesen</i>	1	1
		<i>átszámítva teljes mun-</i>	1	1
	<i>Mindösszesen</i>	<i>összesen</i>	3	3
		<i>átszámítva teljes mun-</i>	3	3
az Egyéből felsőfokú végzett-	<i>összesen</i>	0	0	
	<i>átszámítva teljes mun-</i>	0	0	
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, tö-			1	1
Önkéntesek száma			0	0

2. Szolgáltatások

2.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitva tartás, változások)

Nyitvatartás	2019. évi tény	2020. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	43	25
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	28	19
Hétfégi nyitva tartás (óra)	708	350
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	186	115
Évi összes nyitvatartás (óra)	2.214	1.304
<i>Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig)</i>	0	0
Munkanapok száma (nap)		
<i>Téli zárvatartási idő (-tól;- ig)</i>	0	0
Munkanapok száma (nap)		
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	8	0

2.2.Látogatói adatok

Könyvtárhasználat	2019. évi tény	2020. évi tény
Regisztrált használók száma	30	30
Aktív használók száma	12	7
Ebből diák	2	0
Napijegyek száma	0	0
Havi olvasójegyek száma	0	0
Féléves olvasójegyek száma	0	0
Éves olvasójegyek száma	0	0
Kutatói olvasójegyek száma	0	0
Látogatások száma (db)	17.985	9.952
Ebből csoportok (db)	5.624	2.782

2.3.Dokumentumforgalom

2.3.1 Dokumentumforgalom

Használat	2019. évi tény	2020. évi tény
Helyben használat	26	21

2.3.2 Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2019. évi tény	2020. évi tény
Gyarapodás (könyv)	19	9
Gyarapodás (folyóirat)	6	6
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	-	-
Áthelyezés	0	0
Forgalom	0	0
Kötészetre adott	10	0
Online katalógusban elérhető (%)	0	0

2.3.3 Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2019. évi tény	2020. évi tény
Katalógus gép	1	1
Olvasói munkaállomás	1	1

2.4. Tájékoztatás

Referenzkérdések száma	2019. évi tény	2020. évi tény
Szóbeli (személyes)	99	30
Szóbeli (telefon, skype)	478	20
Szóbeli összesen	577	50
Írásbeli (postai)	0	0
Elektronikus	84	54
Írásbeli összesen	84	54
Összesen	661	104
Irodalomkutatások, témafigyelések száma	0	0
Bibliográfiai szolgáltatás	12	4

3. Gyűjteménykezelés

Gyűjteményfejlesztés

Gyűjteményfejlesztés	2019. évi tény	2020. évi tény
gyarapodás (db)	25	15
ebből folyóirat	6	6
ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	0	0
kötelezpéldány (db)	0	0
ebből elektronikus (db)	0	0
gyarapításra tervezett összeg (Ft)	61.000	57.000

Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2019. évi tény	2020. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma	0	0
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	0	0
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	n.a.	n.a.
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	n.a.	n.a.
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)	6	6

Állományvédelem

	2019. évi tény	2020. évi tény
Állományvédelem		
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	0	0
Muzeális dokumentumok száma	53.000	53.000
Restaurált muzeális dokumentumok száma	15.000	15.000
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	0	0
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	0	0
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	0	0

4. Gazdálkodás

	Pénzügyi adatok (ezer Ft-ra kerekítve)	2019. évi tény	2020. évi tény
Bevétel	Az intézmény működési bevétele	6.599	960
	Ebből a könyvtár szolgáltatásaihoz köthető bevétel	5.060	738
	3.2.1. reprográfiai		
	3.2.2. ajándékbolt		
	3.2.3. beiratkozási díj		
	3.2.4. egyéb	4.863	600
	Támogatás, kiegészítés és átvett pénzeszköz		
	- ebből fenntartói támogatás	17.275	40.173
	- ebből központi költségvetési támogatás		
	- ebből pályázati támogatás összesen		
	- OKR		
	- egyéb hazai		
	- EFOP		
	- nemzetközi		
	Egyéb bevétel összesen		
Bevétel összesen	23.874	41.133	
Kiadás	Személyi juttatás	16.710	14.664
	Munkaadókat terhelő összes járulék	2.548	2.402
	Dologi kiadás	4.534	19.117
	Egyéb kiadás	82	4.950
	Kiadás összesen	23 874	41 133

Bevétel és kiadás különbsége: 0 e Ft

VI. Gazdálkodás

1. Bevételi és kiadási előirányzatok alakulása

	Pénzügyi adatok (ezer Ft-ra kerekítve)	2019. évi tény	2020. évi tény
Bevétel	Az intézmény működési bevétele	148.511	115.081
	Ebből a könyvtár szolgáltatásaihoz köthető bevétel	107.461	48.411
	3.2.5. reprográfiai	3.590	9.283
	3.2.6. ajándékbolt	36.401	2.951
	3.2.7. beiratkozási díj	9.778	3.523
	3.2.8. egyéb	57.692	32.654
	Felhalmozási és tőkejellegű bevétel	35	109
	Támogatás, kiegészítés és átvett pénzeszköz	4.330.999	3.797.096
	– ebből fenntartói támogatás	920.062	298.103
	– ebből központi költségvetési támogatás	3.006.981	3.393.047
	– ebből pályázati támogatás összesen	401.577	105.946
	– OKR	–	–
	– egyéb hazai	398.341	81.835
	– EFOP	–	–
	– nemzetközi	3.236	19.704
	Egyéb bevétel összesen	–	–
Bevétel összesen	4.479.545	3.912.286	
Kiadás	Személyi juttatás	2.350.029	1.860.820
	Munkaadókat terhelő összes járulék	434.233	324.936
	Dologi kiadás	780.739	583.037
	Egyéb kiadás	344.160	345.126
	Kiadás összesen	3.909.161	3.113.919

Bevétel és kiadás tervezett különbsége: 798.367 e Ft

2. Pályázati források 2020-ban

Hazai pályázatok megnevezése	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	Támogató	Kezdetje	Befejezése
A Mikes Kelemen-program 7. szakaszának és a Könyvtár fejlesztésének támogatása	59.000.000 Ft	59.000.000 Ft	Behetlen Gábor Alapkezelő	2020.01.01.	2020.12.31.
Könyvtári minőségügyi feladatok ellátása	11.500.000 Ft	11.500.000 Ft	EMMI	2020.01.01.	2020.12.31.
Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása	29.200.000 Ft	29.200.000 Ft	EMMI	2020.01.01.	2020.12.31.

Az „Országos Dokumentumellátási rendszer” működtetésének támogatása	850.000 Ft	850.000 Ft	EMMI	2020.01.01.	2020.12.31.
KDS 2020. évi könyvtári szakterületet érintő feladatainak megvalósítása	139.500.000 Ft	139.500.000 Ft	EMMI	2020.01.01.	2020.12.31.
A Kulturális Statisztikai Rendszer fejlesztés támogatása	3.500.000 Ft	3.500.000 Ft	EMMI	2020.01.01.	2020.12.31.
Koronavírus világjárvány támogatás	300.000.000 Ft	300.000.000 Ft	EMMI	2020.12.31	2021.12.31
A Visegrádi Együttműködés aláírásának 30. évfordulójára tervezett grafikai kiállítás megrendezése	6.000.000 Ft	6.000.000 Ft	Lechner Ödön tudásközpont	2020.10.05.	2020.11.30.
Tárlat, rendezvény katalógus megvalósítása Ady Endre halálának centenáriumi évében (az idén 1.230.000 Ft került kiutalásra, a többi 2019-ben volt)	3.770.000 Ft	2.000.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2019.07.12.	2021.01.31.
A határtalan könyvtár K2 továbbképzési sorozat megvalósítására (az idén 303.275 Ft került kiutalásra, a többi 2019-ben volt)	554.350 Ft	554.350 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2019.07.02.	2020.05.29.
Farkas Gábor Farkas: Az eltűnt Thuróczy nyomában című kötet kiadása.	792.000 Ft	400.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.01.02.	2020.12.15.
A 20 éves könyvtári intézet jubileumi konferenciájának megrendezése	458.750 Ft	450.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.11.01.	2020.12.15.
Todoreszku 100. Egy kivételes könyvtár kivételes kincsei című kötet kiadása	2.348.000 Ft	1.000.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2019.12.16.	2020.09.30.
Inkey Alice játékfilm standfotó diaposzítívjainak megvásárlása	798.000 Ft	798.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.01.02.	2020.08.28.
Katkó Tamás színházi fényképek (2. részlet) megvásárlása	900.000 Ft	900.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.01.02.	2020.08.28.
Dr. Erdélyi István II. világháborús albumának megvásárlása	400.000 Ft	400.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.01.02.	2020.08.28.
Könyv, könyvtár, könyvtáros című folyóirat 2020. évi megjelentetése	4.375.326 Ft	2.542.326 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.01.01.	2020.12.31.
Könyvtári figyelő című folyóirat 2020. évi megjelentetése	6.000.610 Ft	2.949.370 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.03.01.	2020.12.31.
Koronavírus-járvány terjedési kockázatának csökkentésére szolgáló plexi védőfal beszerzésére	250.000 Ft	250.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.06.12.	2020.07.31.
Virágh András: Budapesti újságírók egyesülete almanachja 1912. kötet reprint kiadására	1.778.000 Ft	600.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.01.06.	2020.12.15.
Nové Béla: Magyar emigráció-történet: 1893-2019. kötet kiadására	1.830.000 Ft	800.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.01.02.	2020.12.15.
Bibliotheca scientiae et artis 12. tanulmánykötet kiadására	1.910.000 Ft	800.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2019.12.16.	2021.06.14.

Id. Ábrányi Kormél: A Rózsavölgyi és Társa monográfiája kiadása	1.895.000 Ft	1.000.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.01.02.	2021.06.18.
A Bibliotheca scientiae et artis sorozat 13. kötet kiadása	1.613.330 Ft	700.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.05.02.	2021.01.29.
Édes Imrém! Gróf Mikó Imre és Rédey Mária grófnő levelezése 1848-49-ből kötet kiadása	1.398.330 Ft	700.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.07.01.	2021.03.31.

Európai uniós pályázatok	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	Támogató	Kezdet	Befejezése
EODOPEN (ebből eddig összesen 19.791.603 Ft érkezett meg, ami kicsit több, mint a harmada)	146.536 EUR	146.536 EUR	Az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség	2019.11.01.	2023.10.31.

Egyéb nemzetközi forrásokra épülő pályázatok	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	Támogató	Kezdet	Befejezése

2.1 Országos Könyvtári Rendszer projekt

Az első negyedév során végleges helyére költözött, és megkezdte működését a Digitalizáló Központ.

Elindult a számítógépterem tűzoltó rendszerének, valamint a beléptető és kamerarendszer közbeszerzési eljárása.

Az OSZK UTP hálózatának teljes megújítása befejeződött, a végpontok kialakítása, további rack szekrények üzembe helyezése a főépület minden emeletén megtörtént.

Üzembe állt az új IP alapú belső telefon rendszer (telefonközpont és készülékek). Szintén üzembe állt az új az új tűzfal szoftver és hardver környezet, amely az egész OSZK informatikai rendszerének biztonságát jelentősen növeli.

Az Országos Könyvtári Platform (OKP) moduljaként kialakításra került a tanfolyam szervezést és adminisztrációt is támogató e-learning-keretrendszer.

Az utolsó negyedévben az OKP (Országos Könyvtári Platform) alapfunkcióival (gyarapítás, katalógizálás, kölcsönzés) elindult a Könyvtártudományi Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtárának OKP-beli bevezetése, teszt (pilot) üzemmódban.

Az OKP moduljainak üzembeállításával megkezdődött a rendszer adatokkal történő feltöltése (adatmigráció) és próbaüzeme.

A törvényi szabályozás függvényében folytatódott az ütemezett webaratás, és a jogszerűen publikálható tartalmak szolgáltatása.

2.2 Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia

Az aggregációfejlesztés területén a legmeghatározóbb feladat a 2019-ben indult „Pályázat a Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia végrehajtásához szükséges könyvtári digitalizálás támogatására” koordinálása volt. A pályázat keretében elsőként 11 megyei hatókörű városi könyvtár részesült támogatásban. A pandémiás helyzetre való tekintettel pályázatban vállalt feladataikat 2020. december 31-ig teljesíthették. A feladatok között szerepelt legalább 10.000 digitális felvétel átadása az OSZK számára, az előre meghatározott (a hosszú távú megőrzéshez szükséges és érdemes) minőségi kritériumoknak megfelelően. Ennek hála összesen több mint 200.000 felvétel került betöltésre az OSZK DSpace rendszerébe, amelyek tárhely igénye 18,7 terabájtot tesz ki. A felvételek készítésekor a könyvtáraknak a KDS keretében készült *Fehér Könyv* útmutatásait kellett követniük. A metaadat ellátottság garantálása érdekében a DSpace rendszerbe feltöltött objektumok mindegyikéhez tartozik hivatkozás is a betöltő könyvtár katalógusában az adott tételhez.

A felvételek emellett a pályázók által készített, a közoktatást segítő tartalomszolgáltatások alapjául is szolgáltak. A tartalomszolgáltatások célja, hogy segítsék a pedagógusok munkáját, valamint tovább erősítsék a KDS-ben meghatározott cél megvalósulását, miszerint a „közgyűtemények a kulturális örökség őrzőiből, a kulturális örökség első számú, autentikus, forrás értékű megosztóivá váljanak”. A tartalmaknál a fókusz a pályázói körhöz igazodva a helytörténeti értékek megőrzésére és kreatív újrahasznosítására irányult. A célcsoport a KDS-hez igazodva a közoktatás tagjai voltak, de a legtöbb tartalom az idősebb korosztály számára is lehetőséget nyújt az élményszerű tanulásra. Jó példaként említhetjük a szegedi Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár mobil platformon is elérhető városismereti applikációit¹⁹.

A pályázatok során folyamatos szakmai párbeszéd alakult ki, és a megyei könyvtárak többlet erőforrásokhoz jutva a szoftver és eszközbeszerzések mellett intenzívebb digitalizálási és tartalomszolgáltatási tevékenységet tudtak végezni. A támogató tevékenységet elsősorban a Projektiroda és az Informatikai Fejlesztő Osztály munkatársai végezték.

2020-ban a könyvtári terület szolgáltatásfejlesztési feladatai között szerepelt a Könyvtarak.hu weboldal publikálása, majd a felhasználói visszajelzések és üzemeltetési tapasztalok alapján történő továbbfejlesztése. A feladatot külső szakértők bevonásával a Könyvtári Intézet Kutatási és Elemző Osztályának munkatársai végezték.

Az országos kompetenciafejlesztés keretében intézményünk 4 kollegája vett részt előadóként a Magyar Nemzeti Múzeum által szervezett, „Közgyűteményi digitalizálás. Fehér Könyv online workshop” című kurzusában. Itt kollégáink elsősorban a „Fehér Könyv könyvtári dokumentumok digitalizálására”, valamint a létrejövő tartalmak szolgáltatására vonatkozó részéről tartottak előadást, amelyek végén aktív szakmai párbeszéd zajlott. Szeptember és december között 3 kurzusban, összesen 12 oktatási napon több mint 100 szakember vett részt a továbbképzésben.

A KDS keretében a különgyűtemények és Digitálistartalom-fejlesztési és -szolgáltatási Osztály összesen 18 munkatársa működött közre a Petőfi Irodalmi Múzeum által koordinált „Kapocs” című online tartalomszolgáltatás létrehozásában (<https://www.thinglink.com/scene/1362022105612288001>). A virtuális tárlat mellett online webináriumok (https://www.youtube.com/watch?v=jjAwcdHrVJE&feature=youtu.be&ab_channel=Digit%C3%A1lisT%C3%A9ma%C3%A9t) és interaktív kiadvány is

¹⁹ <http://www.sk-szeged.hu/applikaciok>

készült a közgyűjteményi együttműködés keretében (<https://issuu.com/petofiirodalmi-muzeum/docs/kapocs>).

A KDS oktatáshoz való kapcsolódásának jegyében, a gyűjteményfejlesztéshez kapcsolódóan 5 különböző e-learning-tananyag kidolgozása is megtörtént. A tananyagok elsősorban a könyvtárhasználati órák segédletei lehetnek, de mivel a könyvtárhasználat mellett az internet használat, információ keresés, és az online világ veszélyeire is felhívják a figyelmet, így más tanórák vagy tanórán kívüli foglalkozások hasznos kiegészítői lehetnek. A tananyagok a következő címekkel készültek:

- **(NET)biztosan a könyvtárban**
- **Fejleszd az információs műveltséged**
- **Könyvtár? Könyvtár!**
- **Mentsük le az internetet!**
- **Az OSZK története**

A *Netbiztosan a könyvtárban* olyan aktuális témákban ad interaktív felvilágosítást a diákoknak, mint a személyiségi jogok védelme vagy a szerzői jogok kérdése, valamint önálló Fake news, forráskritika modullal segít felhívni a figyelmet a felelős hálózathasználatra. A „Mentsük le az internetet” lecke pedig a webarchiválást mutatja be a közoktatás szereplőinek, míg az OSZK története elsősorban helyismereti órákhoz nyújt színes kiegészítést. A fejlesztés sikeresen lezárult, a tartalmak publikálása 2021 februárjában történik meg az OSZK honlapján.

3. Jelentősebb eszközbeszerzések

Megnevezés	darab	forint
Gépjármű		
ebből személygépkocsi		
Számítógép	40	15.999.771
ebből olvasói		
ebből szerver		
Fénymásoló		
Digitalizáló eszköz		
Storage, egyéb adattároló (kapacitását a megjegyzésbe kérjük megadni Tb-ban)		
Egyéb		

Budapest, 2021. február 26.

Rózsa Dávid

Rózsa Dávid
főigazgató

Lénárt Judit

Lénárt Judit
gazdasági és üzemeltetési
főigazgató-helyettes